

لوي گناهونه

د دوېځ لمبې دي

تاليف:

مولوي عبد الهادي "حماد"

د دې کتاب ټول حقوق د خپروونکي سره خوندي دي!

د کتاب پېژندنه:

❖ د کتاب نوم	: لوي گناهونه د دوېځ لمبې دي
❖ تاليف	: مولوي عبدالهادي "حماد"
❖ کمپوز او ډيزاين	: د حماديې مدرسې د کمپيوټر خانگه
❖ د چاپ شمېر	: (۱۰۰۰)
❖ د چاپ کال	: ۱۳۹۴ هـ ل مطابق د ۱۴۳۶ هـ ق کال
❖ د چاپ وړ	: لومړۍ وړ
❖ خپروونکي	: مدرسة العلوم الاسلامية الحمادية
❖ اړيکي	: ۰۷۰۰۳۰۸۹۲۹ / ۰۷۰۰۳۷۴۵۲۴
❖ پته	: .. لويه ويا له، فاميلي پله ته خېرمه - کندهار

د مضامینو فهرست

شمیرہ

لپ لپکی

مخ

۸	مقدمه	۱.
۱۲	لومړۍ لویه گناه: د الله جل جلاله سره شریک نیول	۲.
۱۳	شرک اکبر (لوی شرک)	۳.
۱۴	شرک اصغر (ریا کول): کوچنی شرک	۴.
۱۶	دوهمه لویه گناه: په ناحقه د مؤمن وژل	۵.
۱۸	درېیمه لویه گناه: سحر او جادو کول	۶.
۲۴	خلورمه لویه گناه: لمونځ نه کول	۷.
۲۷	پنځمه لویه گناه: زکات نه ورکول	۸.
۲۹	شپږمه لویه گناه: بې له عذره روژه خوړل	۹.
۳۲	اوومه لویه گناه: د توان لرلو سره حج نه کول	۱۰.
۳۴	اتمه لویه گناه: د مور او پلار خورول	۱۱.
۳۶	نهمه لویه گناه: د خپلوی او قرابت پرېکول	۱۲.
۳۸	لسمه لویه گناه: زنا کول	۱۳.

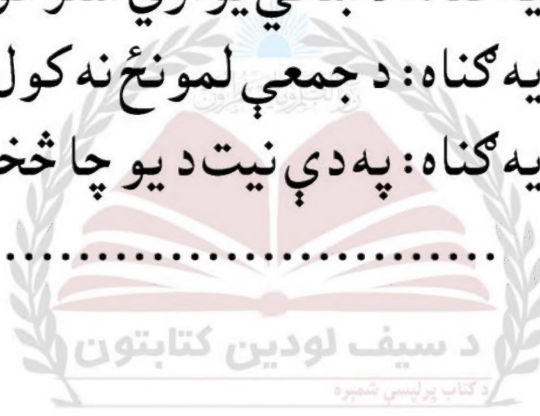
لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

۱۴. (۱۱) لويه گناه: لواطت كول ۳۹
۱۵. (۱۲) لويه گناه: سود كول ۴۴
۱۶. (۱۳) لويه گناه: د يتيم مال په ظلم خوړل ۴۵
۱۷. (۱۴) لويه گناه: پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ ۴۷
۱۸. (۱۵) لويه گناه: د جهاد په ډگر كې تېښته كول ۴۹
۱۹. (۱۶) لويه گناه: د مشرتوب څخه ناوړه گټه ۵۱
۲۰. (۱۷) لويه گناه: لويي، فخر او خيال كول ۵۲
۲۱. (۱۸) لويه گناه: په درواغو شاهدي ور كول ۵۴
۲۲. (۱۹) لويه گناه: شراب چيښل ۵۵
۲۳. (۲۰) لويه گناه: قمار كول ۵۷
۲۴. (۲۱) لويه گناه: مسلمان د زنا په تور نيول يا هم ... ۵۸
۲۵. (۲۲) لويه گناه: په بيت المال كې خيانت كول ۶۰
۲۶. (۲۳) لويه گناه: غلا كول ۶۲
۲۷. (۲۴) لويه گناه: د غلا لپاره لار نيول ۶۳
۲۸. (۲۵) لويه گناه: په ناحقه قسم اخيستل چي په ۶۴
۲۹. (۲۶) لويه گناه: ظلم كول ۶۶
۳۰. (۲۷) لويه گناه: د الله ﷻ د رحمت څخه ناامېدي. ۶۸
۳۱. (۲۸) لويه گناه: حرام خوړل ۷۱
۳۲. (۲۹) لويه گناه: ځان خپله وژل ۷۲
۳۳. (۳۰) لويه گناه: درواغ ويل ۷۳
۳۴. (۳۱) لويه گناه: په قضا كولو كې خيانت كول ۷۵
۳۵. (۳۳) لويه گناه: رشوت اخيستل ۷۷
۳۶. (۳۳) لويه گناه: بڼځه چي د نارينه په ډول ځان ... ۷۸
۳۷. (۳۴) لويه گناه: د بولو څخه ځان نه ساتل ۷۹

لوي گناهونه د دوېځ لمبې دي

۳۸. (۳۵) لويه گناه: په عبادت کي ریا کول ۸۰
۳۹. (۳۶) لويه گناه: د دنیا لپاره علم کول او علم پټول ۸۳
۴۰. (۳۷) لويه گناه: خیانت کول ۸۶
۴۱. (۳۸) لويه گناه: احسان اچول ۸۷
۴۲. (۳۹) لويه گناه: د الله جل جلاله تقدیر نه منل ۸۸
۴۳. (۴۰) لويه گناه: د خلکو عیبونه لټول ۹۰
۴۴. (۴۱) لويه گناه: چغلگري کول ۹۱
۴۵. (۴۲) لويه گناه: لعنت ویل ۹۲
۴۶. (۴۳) لويه گناه: په وعده وفانه کول ۹۳
۴۷. (۴۴) لويه گناه: سحر، جادو او د نومگروړاندوینا ۹۴
۴۸. (۴۵) لويه گناه: خاوند خوا بدی کول ۹۵
۴۹. (۴۶) لويه گناه: عکس اخیستل او د ځان سره ساتل ۹۸
۵۰. (۴۷) لويه گناه: د غم په وخت کي بې صبري کول. ۱۰۰
۵۱. (۴۸) لويه گناه: تر لاس لاندې خلک ټیټ بلل، .. ۱۰۲
۵۲. (۴۹) لويه گناه: همسایه ځورول ۱۰۴
۵۳. (۵۰) لويه گناه: مسلمان ځورول، لکه: تور لگول ۱۰۶
۵۴. (۵۱) لويه گناه: غریبان خلک سپک بلل او ځان .. ۱۰۷
۵۵. (۵۲) لويه گناه: پایڅي تربجلکو کښته کول ۱۰۹
۵۶. (۵۳) لويه گناه: ورپښتم، سره او سپین زر ۱۱۰
۵۷. (۵۴) لويه گناه: د الله جل جلاله د نامه پرته د بل چا په . ۱۱۱
۵۸. (۵۵) لويه گناه: قوم یا نسب بدلول ۱۱۲
۵۹. (۵۶) لويه گناه: کجبحشي کول ۱۱۳
۶۰. (۵۷) لويه گناه: اوبه منعه کول ۱۱۴
۶۱. (۵۸) لويه گناه: په پیمانې یا ترازو کي کموال ۱۱۵

۶۲. (۵۹) لويه گناه: د الله جل جلاله د عذاب او فيصلې ۱۱۷
۶۳. (۶۰) لويه گناه: د الله جل جلاله دوستان خورول ۱۱۹
۶۴. (۶۱) لويه گناه: د جماعت لمونځ نه کول ۱۲۰
۶۵. (۶۲) لويه گناه: داسي وصيت کول چي ځيني ۱۲۱
۶۶. (۶۳) لويه گناه: مکر او چم کول ۱۲۴
۶۷. (۶۴) لويه گناه: د مسلمانانو جاسوسي کول ۱۲۴
۶۸. (۶۵) لويه گناه: اصحابو کرامو ته بد ويل ۱۲۷
۶۹. (۶۶) لويه گناه: د محمد ﷺ د نامه د اورېدو ... ۱۳۰
۷۰. (۶۷) لويه گناه: قرآن کریم تر يادولو وروسته ۱۳۳
۷۱. (۶۸) لويه گناه: د اړتيا پرته عورت لڅول ۱۳۴
۷۲. (۶۹) لويه گناه: د لمونځ کوونکي مخ ته تېرېدل .. ۱۳۶
۷۳. (۷۰) لويه گناه: داسي چاته جماعت ورکول چي . ۱۳۷
۷۴. (۷۱) لويه گناه: د لمانځه صفونه نه برابرول ۱۳۸
۷۵. (۷۲) لويه گناه: تر امام وړاندي رکوع، سجدې .. ۱۳۹
۷۶. (۷۳) لويه گناه: د بنځي يوازي سفر کول ۱۴۰
۷۷. (۷۴) لويه گناه: د جمعې لمونځ نه کول ۱۴۱
۷۸. (۷۵) لويه گناه: په دې نيت د يو چا څخه پور کول ۱۴۳
۷۹. پای ۱۴۴

سپہ سال

مقدمه

نَحْمَدُهُ وَنُصَلِّي وَنُسَلِّمُ عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ ❁

درنولو ستونکو!

څښتن تعاليٰ ﷻ د بشريت د ژوندانه د سمون او ټڪاو لپاره تر ټولو قوانينو ستر او غوره قانون قرآن كريم رالېږلي دي، څوك چي منگولي ورباندي ټينگي كړي او د عمليت وياړيې ځان ته خپل كړي نو د دنيا او آخرت سرلوري به يې په برخه وي؛ ځكه د اصحابو كرامو ژوند د دغه خبري د ثبوت لپاره ښه بېلگه ده. دوى مباركانو ته الله ﷻ د دغه قرآن د عمل كولو په بركت په دنيا كي داسي ژوند او برياوي وړپه برخه كړي چي تر نن پوري يې د دنيا كفار گوته په غاښ كښنولي دي او په آخرت كي هم الله جل جلاله د داسي ژوند و عدې وركړي دي، چي انسان ته دا حس وربخښي چي كاشكي موږ هم د دوى د ژوند مله واى.

په دغه قرآن کریم کې الله ﷻ پنځه (۵) شيان بنودلي دي:

لومړی (امر) يعني الله ﷻ په دغه قرآن کې ځيني داسې شيان بنودلي دي، چې انسانان پرې دي چې هغه کارونه ترسره کړي. د يادونې وړ ده چې دغه امر په دې معنا نه دی چې الله ﷻ داسې کار وکولو ته انسانان پرې کړي دي، چې د دوی تر توان وتلي دي او يا پردوی باندي تېری او ظلم دی، بلکې ټول داسې کارونه دي چې په دنيا کې د انسانانو د ژوند سمون په راضي.

دوهم شى چې الله ﷻ په قرآن کې بنودلى دی (نهي) دى يعني الله ﷻ د يو لړ کارو څخه انسانان منع کړي دي. د دې کارونو په منع کې هم د داسې کار څخه منع نه ده راغلې، چې د انسان دي گټه پکښې وي او دى دى ځني منع سوې وي، بلکې ټول داسې کارونه دي چې د انسان د نوي ژوند تاوانونه پکښې نغښتي دي.

درېيم (وعد) دى يعني الله ﷻ په قرآن کریم کې د هغه انسانانو لپاره د جنت وعده کړې ده، چې په دنيا کې د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ تابعداري کوي.

څلورم (وعيد) يعني الله ﷻ په قرآن کریم کې د هغه کسانو لپاره د سخت عذاب وعده کړې ده، چې د الله ﷻ او د محمد ﷺ تابعداري نه کوي.

پنځم (قصص) دي يعني الله ﷻ په قرآن کریم کې د پخوانيو انبياوو، رسولانو او امتون قصې بيان کړي دي د دې لپاره چې دا امت د هغو پخوانيو امتونو د حالاتو څخه عبرت واخلي چې پردوي باندي تېر سوي دي.

په معاصر وخت کې چې اوسنى امت د نبوي وړانگو څخه ډېر ليري دی، شيطان د خپلي واکمنۍ د غښتلي کولو لپاره ډول - ډول

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

د سیسې په کار اچولي دي ترڅو خپل پیروان ډېر کړي او ټوله د دوږخ و کندو ته وغورځوي. خلگ د بنو کارونو و کولو ته زړه نه ښه کوي، بلکې یو دروند بار ورته ښکاري او بدو کارونو ته په مینه - مینه ورځلي او حال دا چې د قرآن کریم د مهمو ارکانو څخه یو د بدو کارونو څخه منعه ده او الله ﷻ د دې امت د غوره والي لامل په بنو کارونو امر کول او د بدو کارونو څخه منعه کول بللی دی، حکم الله ﷻ فرمایي :

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ

عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾^(۱)

ژباړه: تاسو غوره امت یاست چې د خلگو (د گټې لپاره) استول سوي یاست، په نیکو کارونو سره امر کوئ او د بدو کارونو څخه منعه کوئ او پر الله ﷻ باندې ایمان لرئ.

د پورتنۍ آیت څخه په ښکاره معلومېږي چې د دې امت د غوره والي لامل دا دی، چې دوي په بنو کارونو امر وکړي او د بدو کارونو څخه منعه وکړي.

که بالعکس پورتنۍ کار پاته سي او پر ځای یې بد کارونو شروع سي نو دا ډېره بده ده؛ حکم که یو عام سړی یو بد کار وکړي خلگ ډېره پاملرنه نه ورته کوي او که یو مشرف سړی بد کار وکړي د ټولو خلگو په خولو کې وي. دا چې خبره مو ډېره اوږده نه سي نو خپلي موخي ته راځو هغه دا ده: لکه څرنگه چې د الله ﷻ ټولو امر و نو ته غاړه ایښودل عبادت دی او غاړه ځني غږول معصیت دی، خو د ځينو دلائلو په شتون کې معصیت (گناه) پر دوه (۲) ډوله دی:

^(۱) سورة آل عمران، الآية: ۱۱۰.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

لومړۍ هغه معصيت دى چې په کبيره گناه سره يې تعبير سوى دى يعنې لويه گناه.

دوهم هغه معصيت دى چې په صغيره گناه سره يې تعبير سوى دى يعنې کوچنۍ گناه.

که څه هم د کبيره گناهونو په شمېر کې اختلاف سته او يو شمېر کتابونه هم پکښې ليکل سوي دي، چې "الزواج عن اقتراف الكبائر" او "كتاب الكبائر" يې د يادوني وړ دى خو زما د څېړنې له مخې داسې کتاب شتون نه درلودى، چې په اسانه او روانه پښتو دي د هغه گناهونو عذابونه په لنډ ډول بيان سوي وي چې په معاصر وخت کې ډېر زيات دود دي او ډېر خلک په اخته دي، نو عاجز بنده دغه رساله په څو پاڼو کې وليکل چې مشهور لوي گناهونه يې د "كتاب الكبائر" او "الزواج" څخه راواخيستل شو د دې امت لپاره د الله ﷻ په امېد د نجات يوه وسيله جوړه سي.

زما په اند دا هم يقيني خبره ده چې ځيني گناهونه تر ځينو نورو لوي دي او د لويو گناهونو په لړ کې لومړۍ لويه گناه شرک دى يعنې د الله ﷻ سره شريک نيول. شرک په خپل ځان کې پر دوه (۲) ډوله دى:

يو شرک اکبر (لوي شرک) دى چې د الله ﷻ سره په خدايي کې بل څوک شريک ونيسي، لکه: لمر، سپوږمۍ، اور او داسې نورو ته چې عبادت کوي او هغه غوښتني ځني کوي لکه د سپېڅلي څښتن تعالى ﷻ څخه چې کېږي.

دوهم شرک اصغر (کوچنى شرک) دى چې په اعمالو (نيکو کړنو) يا صدقاتو کې چې رڼا کوي يعنې پورته کړني په دې موخه کوي چې خلک ښه ښک سړى راته ووايي. نوموړى عبادت د دې ترڅنگ چې عبادت نه دى او ثواب نه لري کبيره (لويه) گناه هم ده. تر

ټولو ستره او لويه گناه شرک اکبر (لوي شرک) دی، چي په هيڅ ډول د توبې پرته نه بخښل کېږي، تفصيل يې په لاندې ډول دی:

لومړۍ لويه گناه: د الله ﷻ سره شريک نيول

هر مؤمن ته لازمه ده چي د الله ﷻ په اړه داسي عقیده ولري، چي الله ﷻ واحد لا شريک ذات دی. د الله ﷻ سره نه څوک په ذات کي شريکېدای سي او نه هم په صفاتو کي څوک شريکېدای سي، بلکي د درست جهان تمام کارونه الله ﷻ کوي بل هيڅوک د مداخلې حق نه لري او که څوک يو ډول نه يو ډول د الله ﷻ سره شريک ونيسي يا په ذات کي يا په صفاتو کي دا هغسي ستره گناه ده چي هيڅکله نه بخښل کېږي، حکم الله ﷻ فرمايي:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ [سورة النساء، الآية: ٤٨]

ژباړه: باور وکړئ الله ﷻ هيڅکله د شرک کولو گناه نه بخښي او د شرک پرته نوري گناوي بخښي که يې چاته خوبه سوه او که چا د الله ﷻ سره شريک ونيوئ نو يقيني خبره ده چي ده يوه ډېره لويه گناه وکړه.

پاته دي نه وي چي شرک دوه (٢) ډوله دی: يو شرک اکبر دی يعني لوی شرک او بل شرک اصغر دی يعني کوچنی شرک، چي د دواړو د بديو اړونده الهي او نبوي لارښوونې تريوه بريده رانقلوو:

شرک اکبر (لوی شرک)

د لوی شرک په اړه ډېر آیتونه او حدیثونه راغلي دي چې د دواړو څخه به نمونه ذکر کړو، الله ﷻ فرمایي:

﴿إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ [سورة لقمان، الآية: ۱۳]

ژباړه: باور وکړئ د الله ﷻ سره شریک نیول لوی ظلم دی. همدارول الله ﷻ بل ځای فرمایي:

﴿مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ﴾ [سورة

المائدة، الآية: ۷۲]

ژباړه: هغه څوک چې د الله ﷻ سره شریک ونیسي په یقیني ډول الله ﷻ جنت باندې حرام کړی دی او ځای به یې دوبرخ وي.

د الله ﷻ د سپېڅلو ارشاداتو څخه په څرگند ډول معلومېږي، چې څوک د الله ﷻ سره شریک ونیسي په دوبرخ کې یې تل اوسېدل حتمي دي. د دې خبرې د لا اثبات لپاره د سید البشر ﷺ ډېر احادیث راغلي دي. د بیلګې په ډول د رسول الله ﷺ څخه روایت دی، چې رسول الله ﷺ اصحابو کرامو (رضی الله عنہم) ته وفرمایي: آیا زه تاسو ته تر ټولو په لویه گناه خبر درنه کړم؟ رسول الله ﷺ درې ځله دغه خبره تکرار کړه. اصحابو کرامو (رضی الله عنہم) وویل: خبر مو کړه یا رسول الله ﷺ! رسول الله ﷺ وفرمایي: لاندې شيان تر ټولو لوي گناهونه دي:

۱. د الله جل جلاله سره شریک نیول.

۲. د مور او پلار ازارول.

د حديث روايت کوونکی وايي: رسول الله ﷺ تکیه وهلې وه د درېیم شي په بنوولو سره راکنېناستي او و یې فرمایل: خبر اوسئ! ناحقه خبره او ناحقه شاهدي لویه گناه ده، دا خبره یې تکرارول تر داسي بریده چي موږ وویل: کاشکي یې دا خبره پرې ایښې وای. (۲)
رسول الله ﷺ فرمایلي دي: د اوو هلاک کوونکو شيانو څخه ځان وساتئ د دغو اوو شيانو په لړ کي رسول الله ﷺ یو شرک ذکر کړی. (۳)

شرک اصغر (ریا کول): کوچنی شرک

کوچنی شرک د ریا کولو څخه عبارت دی یعني دا چي که څوک کوم نېک عمل کوي، مثلاً: لمونځ، حج، زکات، صدقه او داسي نور کوي خو د دې لپاره یې کوي چي خلک راته ښه انسان ووايي، دا لویه گناه ده آن تر دې چي ورته کوچنی شرک ویل سوی دی او په اړه یې الله جل جلاله فرمایي:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ

بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾ [سورة الكهف، الآية: ۱۱۰]

(۲) و عن أبي بكرة نُبَيْع بن الحارث رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَلَا أُنبِئُكُمْ بِكَبَائِرِ؟ ثَلَاثًا قُلْنَا: بَلَى! يَا رَسُولَ اللَّهِ! قَالَ: الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَكَانَ مُتَكِنًا فَجَلَسَ، فَقَالَ: أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ وَشَهَادَةُ الزُّورِ فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: ۲۲۵/۳ (۲۶۵۴)، وَمُسْلِمٌ: ۶۴/۱ (۸۷) (۱۴۳))

(۳) وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قَالَ: اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُوبِقَاتِ! قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: الشِّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسُّحْرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ. (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: ۱۰۱۷/۳، رَقْمٌ: ۲۶۱۵، وَمُسْلِمٌ: ۹۲/۱، رَقْمٌ: ۸۹، وَأَبُو دَاوُدَ: ۱۱۵/۳، رَقْمٌ: ۲۸۷۴، وَالنَّسَائِيُّ: ۲۵۷/۶، رَقْمٌ: ۳۶۷۱. وَ أَخْرَجَهُ أَيْضًا ابْنُ حَبَانَ: ۳۷۱/۱۲، رَقْمٌ: ۵۵۶۱، وَابِيهَقِي: ۲۸۴/۶، رَقْمٌ: ۲۴۴۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ژباړه: څوک چې د الله جل جلاله د ملاقات امېد لري نو نېک عمل دي وکړي او د خپل رب جل جلاله په عبادت کې دي څوک نه شريکوي. يعني عبادت دي د خلگو لپاره نه کوي چې ریا ورته وایي. رسول الله ﷺ مبارکو اصحابانو ته وفرمايل: زه پر تاسو باندي د کوچني شرک کولو څخه زيات بېرېزم يعني په نیکو عملونو کې د ریا کولو څخه. د قيامت په ورځ چې الله جل جلاله خلگو ته د نیکو عملونو مزدوري ورکوي ریا کوونکو ته به ووايي: ولا رسى! ستاسو لپاره مزدوري نه سته هغه کسانو ته ورسى چې د هغو لپاره مو نېک کارونه کول.

يعني د نامه لپاره مو کارونه کول چې خلگ مو په بڼه نامه ياد کړي نو هغه خلگو ته ورسى، چې د هغو لپاره مو کار کاوه هغه دي مزدوري درکړي.^(۴)

ابي سعيد رضی عنه فرمايي: ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي چې داسي يې وفرمايل: کله چې د حشر پر ميدان باندي اولين او آخرين ټول خلک جمع سي نو يو آواز کوونکی به آواز وکړي: چا چې عمل د چا لپاره کړی دی د هغه څخه دي ثواب وغواړي الله جل جلاله د شريکانو حاجت نه لري.

يعني دا چې که چا عمل و خلکو ته د ځان بنودني لپاره کړی وي نو د خلکو څخه دي د ثواب غوښتنه وکړي د ده ثواب د الله جل جلاله سره نه سته.^(۵)

^(۴) إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ الرَّيَاءُ يَقُولُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جَزَى النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ: اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاءُونَ فِي الدُّنْيَا أَنْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عَنْدهُمْ جَزَاءً. (أخرجه الطبراني: ۲۵۳/۴، رقم: ۴۳۰۱. قال الهيثمي ۲۲۲/۱۰: رجاله رجال الصحيح، غير عبد الله بن شبيب بن خالد، وهو ثقة.

^(۵) عن أبي سعيد بن أبي فضالة الأنصاري و كان من الصحابة قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: إذا جمع الله الأولين والآخرين يوم القيامة ليوم لا ريب فيه نادى مناد: من كان أشرك في عملي عمل الله أحداً

دوهمه لويه گناه: په ناحقه د مؤمن وژل

د مؤمن مسلمان په ناحقه يعني د شرعي اجازې پرته وژل لويه گناه ده، حكه الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خِلْدًا فِيهَا وَغَضِبَ

اللهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ [سورة النساء، الاية: ٩٣]

ژباړه: څوك چي مؤمن په قصدي توگه قتل كړي سزا به يې همپشه دوبرخ وي، د الله جل جلاله غضب او لعنت به باندي وي او الله جل جلاله لوي عذاب ورته برابر كړي دي.

كه څه هم مؤمن مسلمان هر څومره گناهونه وكړي خو دائمي جهنم الله جل جلاله نه وركوي مگر دلته الله جل جلاله قاتل ته د دائمي سزا يادونه كړې، دا په دې معنا ده چي د قتل په بدله كي الله جل جلاله دومره ستره او اوږد مهاله سزا وركوي، چي بيخي د دائمي سزا سره ورته والي لري او يا دا چي ځيني علماء بيخي په دې آند دي چي د قتل په كولو بيخي ايمان ځي حكه نو د قاتل لپاره همپشه د جهنم سزا ده.

د مؤمن وژني په اړه رسول الله ﷺ داسي فرمايلي دي: د اوو بربادوونكو شيانو څخه ځان وژغورئ يو يې د مؤمن ناحقه وژل ياد كړي دي يعني دا چي د مؤمن وژنه د ځان بربادول دي.^(٦)

فَلْيَطَّلَبْ ثَوَابَهُ مِنْ عِنْدِهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَغْنَى الشُّرَكَاءَ عَنِ الشُّرْكِ. (أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ: ٤٦٦/٣، رَقْم: ١٥٨٧٦، وَالتِّرْمِذِيُّ: ٣١٤/٥، رَقْم: ٣١٥٤، وَقَالَ: حَسَنٌ غَرِيبٌ. وَابْنُ مَاجَه)

(٦) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ: الشُّرْكَ بِاللَّهِ، وَالسَّحَرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الزَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحَصَّنَاتِ الْغَافِلَاتِ

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

د رسول الله ﷺ څخه يو سړي پوښتنه وکړه، چي کومه گناه د الله جل جلاله په نزد ډېره لويه ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: دا چي ته د الله جل جلاله سره شريک ونيسي حال دا چي ته يې پيدا کړي يې. هغه سړي وويل: بيا کومه گناه ډېره لويه ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: دا چي ته خپل اولاد وورژني د دې ويري څخه چي په نس به يې موږ نه کړم. هغه سړي وويل: بيا کومه گناه لويه ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: دا چي د همسايه د بي بي سره زنا وکړي. الله جل جلاله د رسول الله ﷺ د خبري د تايد لپاره دا آيت نازل کړ:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا

﴿١٨﴾ [سورة الفرقان، الاية: ٦٨]

ژباړه: هغه کسان چي د الله جل جلاله پرته بل چا ته د خدايي آواز نه کوي، قتل نه کوي مگر په حق سره او زنا نه کوي او که چا دا کار وکړ، د سزا سره به مخ سي. ^(٧)

بنکاره او رښتيا خبره ده چي د بشري ټولني د خالق او مالک په ټولو امرونو کي خامخايو حکمت رانغښتي وي، نو څنگه چي عظيم رب جل جلاله و بشريت ته انسان وژنه ستره گناه ښوولي ده سالم فکر هم په دې باور دی، چي انسان وژنه د اخروي مسؤليتونو تر څنگ په مادي

المؤمنات. (أخرجہ البخاری: ١٠١٧/٣، رقم: ٢٦١٥، ومسلم: ٩٢/١، رقم: ٨٩، و أبو داود: ١١٥/٣، رقم: ٢٨٧٤، والنسائي: ٢٥٧/٦، رقم: ٣٦٧١)

^(٧) عن عمرو بن شرحبيل عن عبد الله قال: أتى رجل رسول الله ﷺ فسأله عن الكبائر، فقال: أن تدعو الله ندا وهو خلقك، وأن تقتل ولدك خشية أن يطعم معك، وأن تزاني حليلة جارك، ثم قرأ: "والذين لا يدعون مع الله إلها آخر ولا يقتلون النفس التي حرم الله إلا بالحق ولا يزنون ومن يفعل ذلك يلق أثامًا". (أخرجاه في الصحيح من حديث الأعمش: ١٥٥٨٧. البيهقي في سننه الكبرى، ج: ٨، ص: ١٥، ح: ١٥٦٠٠)

لحاظ هم د ټولني د تخريب ستر لامل دی، چي د انسانانو له منځ څخه مصونيت وړي او د سوکاله ژوند د خوند څخه يې بې برخي کوي.

درېيمه لويه گناه: سحر او جادو کول

د شرعي قانون له مخي سحر کول کبيره (لويه) گناه ده او عقیده ورته ساتل کفر دی. سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل گران کار دی، حکم الله جل جلاله سحر کول بيخي کفر بللی دی او فرمايي:

﴿وَمَا كَفَرَ سُلَيْمٌ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النَّاسَ

السَّحْرَ﴾ [البقرة، الاية: ۱۰۲]

ژباړه: سليمان عليه السلام کفر نه دی کړی، شيطانانو کفر وکړ خلکو ته يې سحر ورېښووی.

د دې ناوړه عمل په اړه جندب رضي الله عنه د رسول الله صلی الله علیه و آله څخه روايت کوي چي فرمايي: د سحر کوونکي سزا دا ده، چي سر يې په توره ووهل سي. ^(۸)

حضرت بجاله رضي الله عنه وايي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړيني يو کال وړاندي يو مکتوب راغلی، په مکتوب کي ليکلي وه چي هر سحر کوونکی نارينه او ښځه ووژنی. ^(۹)

^(۸) عَنْ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: حَدُّ السَّاحِرِ ضَرْبُهُ بِالسَّيْفِ. (أخرجه الترمذی: ۶۰/۴، رقم: ۱۴۶۰، و قال: هذا حديث لا نعرفه مرفوعاً إلا من هذا الوجه و يروى عن الحسن أيضاً، والصحيح عن جندب موقوف. وأخرجه أيضاً الدارقطني: ۱۱۴/۳، والحاكم: ۴۰۱/۴، رقم: ۸۰۷۳، وقال: صحيح الإسناد. والبيهقي: ۱۳۶/۸، رقم: ۱۶۲۷۷)

^(۹) حدثنا مسدد بن مسرهد ثنا سفيان عن عمرو بن دينار سمع بجاله يحدث عمرو بن أوس وأبا الشعثاء، قال: كنت كاتباً لجزء بن معاوية عم الأحنف بن قيس إذ جاءنا كتاب عمر قبل موته بسنة، "اقتلوا كل ساحر، وفرقوا بين كل ذي محرم من المجوس، وانهمهم عن الزمزمة"، فقتلنا في يوم ثلاثة سواحر، وفرقنا

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

د حضرت ابو موسیٰ اشعري رضي الله عنه څخه روايت دی، چي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: درې کسان الله جل جلاله جنت ته نه داخلوي:

۱. شراب چيښونکی.
۲. د وصيلې پرې کوونکی.
۳. د سحر تصديق کوونکی. ^(۱۰)

رسول الله ﷺ فرمايي: څوک که يو نجومی (کوډگر) ته ورغلی او يوشی يې ترې وپوښتي، څلوېښت شپې يې لمونځ نه قبلېږي. ^(۱۱) يعني که يو څوک کوډگر ته ددې لپاره ورغلی چي يو پټ حال ځني وپوښتي، د دغه کس څلوېښت شپې لمونځ نه قبلېږي لکه زموږ په ټولنه کي ځيني خلگ داسي کوي، چي د يو چا يوشی ورک سي نو خلگ مشورې ورکوي او ورته وايي، چي ورسه کتنه وکړه. بيا نو دی يو کوډگر ته ولاړسي هغه د درواغو يو لوی داستان ورته جوړ کړي او خپلي پيسې ځني واخلي. څوک چي داسي وکړي يو لوی تاوان خو به يې دا وي، چي څلوېښت شپې به يې لمونځ نه قبلېږي. دوهم تاوان به يې دا وي، چي کوډگر به پيسې ځني اخيستي وي. درېيم دا چي کوم غل چي دغه کوډگر وروښيي هغه به غل نه وي، ځکه کوډگر هيڅکله په غيبو خبر نه دی، نو په پايله کي به د هغه سره په شر لوېدلی وي.

بين كل رجل من المجوس وحریمه في كتاب الله، وصنع طعاما كثيرا فدعاهم فعرض السيف على فخذيه فأكلوا ولم يرمزوا وألقوا وقر بغل أو بغلين من الورق، ولم يكن عمر أخذ الجزية من المجوس حتى شهد عبد الرحمن بن عوف أن رسول الله ﷺ أخذها من مجوس. (هجر: ۴۳، ۳۰. أبي داود في سننه، ج: ۳، ص: ۱۶۸، ح: ۳۰۴۳)

^(۱۰) ثلاثة لا يدخلون الجنة مدمن الخمر وقاطع الرحم ومُصدّق بالسحر ومن مات وهو مدمن للخمر سقاه الله من نهر الغوطة نهر يجري من فروج المومسات يؤذى أهل النار ريح فروجهم أخرجه أحمد (۴/ ۳۹۹، رقم ۱۹۵۸۷)، والطبرانی كما في مجمع الزوائد (۷۴/۵) قال الهيثمي: رواه أحمد وأبو يعلى والطبرانی ورجال أحمد وأبو يعلى ثقات. والحاكم (۴/ ۱۶۳، رقم ۷۲۳۴) وقال: صحيح الإسناد.

^(۱۱) من أتى عرافا فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين ليلة. مسلم الصحيح ۱۷۵۱۱۴۱ ح ۲۲۳۰.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

په يوه بل روايت کي حضرت ابوهريرة رضي الله عنه د رسول الله صلی الله علیه و آله څخه روايت کوي، چي رسول الله صلی الله علیه و آله وفرمايل: څوک چي د کوډگر خبره رښتيا وبولي کافر کېږي. (۱۲)

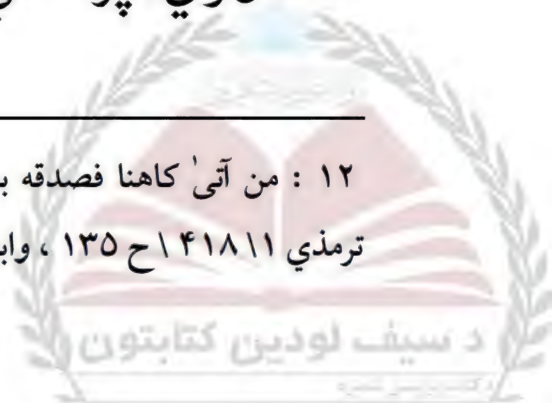
يعني يو څوک کاهن ته ورسې (کاهن هغه کس بولي چي وايي: زه پټي معلوموم) او کاهن خپلي درواغجنې خبرې ورته وکړي، دغه ورغلی کس يې رښتيا وبولي کافر دی، همدا د رسول الله صلی الله علیه و آله مبارک ارشاد دی. نو د هغه چا پر حال بيخي افسوس دی چي کاهنانو ته ورځي فالونه په گوري او بيا يې ورته طمعه هم وي چي د دغه کاهن خبرې حتما منځته راځي. ځيني خولا داسي هم سته چي دغه کار يو نېک کار هم بولي.

د حضرت عمران بن حصين رضي الله عنه څخه روايت دی، چي نبي کریم صلی الله علیه و آله وفرمايل: هغه څوک زموږ څخه نه دی چي بدفالي کوي او يا د ده لپاره بدفالي کېږي، (همدا ډول هغه څوک زموږ څخه نه دی) چي غيب معلوموي يا سحر کوي او يا د ده لپاره سحر او غيب معلومېدل کېږي. کوم څوک چي کاهن ته ورسې او بيا يې خبرې رښتيا وبولي د شک پرته دغه کس په هغه څه سره کافر سو کوم چي پر محمد صلی الله علیه و آله باندي نازل سوی دی.

د مسلمانانو له ډلي څخه که څوک کوډو ته ملا وتړي يا څوک ورسې رسول الله صلی الله علیه و آله د خپلي ډلي څخه ايستلی. اوس بدبختي داده، چي ځيني خلگ و اسلام ته بيخي توجه نه کوي؛ سيکانو او هندوانو ته ورځي په هغوی تعويذونه او بيا يې ستاينه هم کوي، دداسي چا به نو څه حال وي؟ پر داسي خلگو باندي د کفر سخته پېره ده. که دغه سلسله

۱۲: من آتی کاهنا فصدقه بمايقول فقد كفر بما انزل علي محمد صلی الله علیه و آله ابوداود ۱۲۲۵۱۴ ح ۳۹۰،

ترمذي ۴۱۸۱۱ ح ۱۳۵، وابن ماجه ۱۱۷۸۱ ح ۶۳۴

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

داغسي روانه وي ډېر خلگ به د گمراهۍ و خواته ولاړسي او بيا ډېر د دې امکان سته چي د الله جَلَّ جَلالُه عذاب به راسي هغه سم خلگ به له دې امله ورسره په عذاب اخته وي، چي هغه گمراهان يې د ناروا کارونو څخه نه منعه کول، ځکه رسول الله ﷺ فرمايلي دي :

کوم سړی چي د الله جَلَّ جَلالُه حدود برپايه کوي او کوم سړی چي د الله جَلَّ جَلالُه حدود نه برپايه کوي داسي مثال لري لکه يو قوم چي په يوه کبنتۍ کي سپاره وي، يوه ډله يې په لوړ منزل کي وي او يوه ډله يې په کبنته منزل کي وي او د منزلونو ټاکل د قرعه کشۍ (هسکي) له مخي سوي وي، لانديني خلگ د اوبو اړتيا د لوړي خوا پوره کوي نولاندي خلگ ووايي: موږ به لاندي يوه ټوټه ماته کړو لوړ خلگ به د تکليف څخه خلاص سي، موږ به خپله د اوبو اړتيا دلته لاندي پوره کوو. اوس نو که لوړو خلگو لاندي خلگ منع نه کړل دواړه به هلاک سي او که يې بند کړل دواړه به نجات پيدا کړي.

اصحابو رضي الله عنهم د نبي کریم ﷺ څخه وپوښتل: آيا موږ په داسي حالت کي هم تباه کېږو چي په موږ کي نېکان او متقيان موجود وي؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: هو! که فسق او گناهونه غالب سول. (۱۳)

د پورتنیو حديثونو څخه په څرگند ډول معلومېږي چي ساحرانو او جادوگرانو ته ورتلل، د هغوی څخه معلومات کول او د هغوی د جواب تصديق کول سخت منع دی او په اړه يې سخت وعيدونه راغلي دي، نو ځکه د ديني چارو مسؤلينو او واکمنانو ته پکار ده چي خلگ د دغو جادوگرانو او ساحرانو څخه رامنع کړي، د بازارونو او نورو د بوختيا د ځايونو څخه يې منع کړي.

(۱) رواه البخاري والترمذي.

خرنگه چي د دغو جادوگرانو او ساحرانو ځيني خبري صحيح وڅېږي نو ځكه په زياته پيمانه خلگ ورته راځي او د ده په دغه ځينو خبرو باندې دوکه کېږي. اصلاً وجه دا ده، چي کوم څوک چي دغه جادوگر ته راځي هغه يو ناخبره څوک وي په دې خبر نه وي، چي جادوگر ته ورتلل لويه گناه ده او الله جل جلاله يې سخته منعه کړې ده. دغه کس بايد پوه سي چي الله جل جلاله هيڅکله پر خپل بنده باندې داسي کار نه منعه کوي، چي په هغه کي گټه وي. خرنګه چي په دغه سحر او جادو کي لوی - لوی خطرونه او تاوانونه دي، نو ځکه يې الله جل جلاله منعه فرمايلي ده. د الله جل جلاله د منعه کولو وروسته بايد هر مسلمان د دغه ناروا کار څخه منع سي، د دغو درواغجنو، فاجرانو، جادوگرانو او کوډگرانو په خبرو دي باور نه کوي، ځکه پورتنې حديثونه د دغه ساحرانو او جادوگرانو پر کفر باندې ښکاره ثبوتونه دي.

بله خبره لا دا ده، چي يو خو رسول الله ﷺ دوی کافران بللي دي، بل دوی هم په ښکاره د کفر کارونه کوي؛ هغه دا چي غيب وايي، حال دا چي په غيبو يوازي الله جل جلاله خبر دی بل څوک چي يې دعوه وکړي هغه کافر دی. د دې تر څنګ د پيرانانو پرستش کوي، هغوی استحضار وي، د الله جل جلاله پرته مرسته ترې غواړي، دا هم د کفر عمل دی، خو لکه خرنګه چي ساحرانو او کوډگران کافران بلل سوي دي په دغه ډول هغه خلگ هم د دوی په ډول دي چي دوی ته ورځي او د دوی خبري رښتيا بولي يعني هغوی په دې رښتيا بللو سره کافران گرځي، نو بيا د کوډگرانو او د هغو خلگو هيڅ فرق نه سته چي دوی ته ورځي. هر څوک چي د دغه ناروا خلگو څخه د دغه ناروا يعني کوډګرۍ زده کړه کوي، هغه د الله جل جلاله او د رسول الله ﷺ د ذمې څخه وتلی دی.

هيڅ مسلمان ته جائز نه ده چي په دغه کوډگرانو باندي د خپلي ناروغۍ معالجه وکړي، مثلاً: د جادوگرانو په ځينو ناروا تعويذو سره يا په ليکو راگرځولو سره عمل ونه کړي او نه د دې ناروا لاري څخه د خپلي ناروغۍ درملنه وکړي، ځکه دا ټول د جادوگرانو خرافات او جعلکاري ده هيڅ شی يې حقيقت نه لري.

پاته دي نه وي چي هغه تعويذ جائز دی کوم چي د جادوگرانو نه وي، سحر او منتر نه وي، بلکي قرآني آيتونه وي، ځکه په يوه روايت کي راغلي دي:

و عن عوف بن مالک رضي الله عنه قال: كنا نرقى في الجاهلية، فقلنا: يا رسول الله صلى الله عليه وسلم! كيف ترى في ذلك؟ فقال: اعرضوا على رقاكم لا بأس بالرقى ما لم يكن فيه شرك. (۱۴)

ژباړه: حضرت عوف بن مالک رضي الله عنه فرمايي: موږ د جاهليت په زمانه کي دموڼه او تعويذونه کول موږ د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه وپوښتل: ته زموږ په تعويذو کي څه حکم کوې؟ پيغمبر صلى الله عليه وسلم وفرمايل: تاسو خپل تعويذونه و ماته وړاندي کړئ هغه تعويذونه جائز دي چي په هغه کي د شرک الفاظ نه وي. همدا ډول د يوه شرعي تعويذ په غاړه کول هم جائز کار دی، ځکه علماء ليکي:

ولا بأس بتعليق التعويذ ولكن ينزعه عند الخلاء والقربان. (۱۵)
ژباړه: تعويذ څرول پروا نه کوي مگر د قضاء حاجت او نژدېکت په وخت کي به يې ليري کوي.

(۱۴) مسلم، ح: ۵۸۶۲. و ابو داؤد، ح: ۳۷۷۶.

(۱۵) عالمگيري، ج: ۵، ص: ۵۵۶.

کوم څوک چې د دغه جادوگرانو په خبرو راضي او خوښ وي هغه هم د کفر او گمراهۍ مرستيال ثابتېږي، ځکه مسلمانانو ته هېڅکله روا نه ده، چې کاهنانو او جادوگرانو ته ولاړسي چې د ناروغۍ پرته دي نور کارونه په وکړي، لکه دا چې يو څوک کوډگرته ورځي او ورته وايي: ما ته داسي تعويذ راوکړه چې زما د يوه دوست واده د بل سره وسي، يا د مېړه او مېرمنې ترمنځ محبت راسي، يا د کورنۍ ترمنځ محبت، وفا او عداوت راسي، دا ټول شيان په غيبو پوري اړه لري د الله جل جلاله پرته هېڅوک د دې لاره نه لري چې په دې کي خبري وکړي او کار پکښي ولري.

په اوس وخت کي خورا ډيري بنځي تعويذگرانو ته ورځي چې داسي تعويذونه په وکړي چې د مېړه يې ورسره محبت سي، داسي کار سخت حرام دی، ځکه فقهاء کرام ليکي:

ان ارادت امرأة ان تضع التعويذ ليجبها زوجها بعد ما كان يبغضه ذكر في الجامع الصغير ذلک حرام.^(۱۶)

ژباړه: که چيري اراده وکړه بنځي چې و خپل خاوند ته تعويذ کښېږدي د دې لپاره چې ځان ورته محبوب کړي وروسته تر دې چې هغه بده گڼلې وي، حرام دی.

څلورمه لويه گناه: لمونځ نه کول

بې له عذره يعني په قصدي توگه لمونځ پرېښودل ستره گناه ده، ځکه د دې گناه کوونکي ته په آيتونو او حديثونو کي ډېر عذابونه بيان سوي دي.

(۱۶) عالمگيري، ج: ۵، ص: ۵۵۹.

الله جل جلاله فرمايي:

﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ غِيًّا^(٥٩) إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا^(٦٠)﴾ (١٧)

ژباړه: بيا تر دوی وروسته داسي کسان پيدا سوه چي لمونځ يې نه کاوه او د خپلو خواهشاتو تابع او سپېدل، ژر به دغه کسان د ډيرو بدو پايلو سره مخ سي، مگر نه هغه څوک چي توبه وباسي، ايمان راوړي او نېک عمل وکړي، دغه کسان به نو جنت ته ځي او لږ غوندي ظلم به هم ورباندي نه کېږي.

په دې آيت کریمه کي الله جل جلاله د تيرو کسانو د بيان په تعقيب د هغه کسانو بيان وکړی چي لمونځ نه کوي او د خپل نفس د غوښتنو تابع وي، دوی به بدي پايلي وويني يعني الله جل جلاله به عذاب ورکړي.

د لمانځه نه کوونکی په اړه رسول اکرم ﷺ فرمايي:
تاسو لمونځ مه پرېږدئ، څوک چي په قصدي ډول لمونځ پرېږدي
د الله جل جلاله د ذمې څخه وواتي. (١٨)
څوک چي د الله جل جلاله په ذمه کي نه وي هغه کس د دنيا او آخرت د
تکليفونو څخه ځان نه سي ساتلای.

(١٧) سورة مريم، الايتان: ٥٩، ٦٠.

(١٨) لا تترکن الصلاة متعمدا فإنه من ترک الصلاة متعمدا فقد برئت منه ذمة الله و رسوله. (أحمد عن أم أيمن. أخرجه أحمد: ٤٢١/٦، رقم: ٢٧٤٠٤، قال الهيثمي: ٢٩٥/١ رجاله رجال الصحيح إلا أن مكحولا لم يسمع من أم أيمن.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

لمونځ چي تر ډيرو عملونو بڼه عبادت دی او د الله ﷻ رضا پکښي نغښتې ده ځکه نو د قيامت په ورځ چي حساب پيل سي الله ﷻ لومړی د لمانځه پوښتنه کوي، ځکه رسول ﷺ فرمايي:

لومړی شی چي د بنده سره يې د قيامت په ورځ حساب کېږي لمونځ دی، د چا چي لمونځ صحيح وي خلاص او کامياب به وي، د چا چي لمونځ نیمگړی وي خاوري په سراوتواوني به وي. (۱۹)

په بل ځای کي رسول ﷺ لمونځ پرېښوونکی د توري او ويني تويوني څخه خلاص نه دی بللی، بلکي د هغه په قتل يې امر کړی دی او داسي فرمايي: زه په دې امر سوی يم چی تر هغه به د خلگو سره جنگېږم تر څو خلگ د "لا اله الا الله" کلمه وايي، لمونځ کوي او زکات ورکوي. کله چی دوی دغه کارونه وکړل نو زما څخه يې ويني او مالونه په امن دي مگر په حق سره او حساب يې پر الله ﷻ دی. (۲۰)

حضرت عبد الله بن عمر رضي الله عنهما د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي، چي رسول الله ﷺ وفرمايل: پنځه لمونځونه دي څوک چي يې حفاظت کوي لمونځ به د ده لپاره د قيامت په ورځ نور او دليل وي او هم به د ده لپاره د دوږخ څخه خلاصون وي. څوک چي د لمانځه حفاظت نه کوي د قيامت په ورځ به د ده لپاره نه نور او نه دليل او نه به

(۱۹) وعن أبي هريرة رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ أَوَّلَ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عَمَلِهِ صَلَاتُهُ، فَإِنْ صَلَحَتْ، فَقَدْ أَفْلَحَ وَأَنْجَحَ، وَإِنْ فَسَدَتْ، فَقَدْ خَابَ وَخَسِرَ. (أخرجه الترمذي: ۴۱۳، والنسائي: ۲۳۲/۱، وفي "الكبرى" له: ۳۲۵. قال الترمذي: حديث حسن غريب.

(۲۰) أمرت أن أقاتل الناس حتى يشهدوا أن لا إله إلا الله وأنى رسول الله، وقيموا الصلاة، ويؤتوا الزكاة، فإذا فعلوا ذلك عصموا مني دماءهم وأموالهم إلا بحق الإسلام وحسابهم على الله. (أخرجه ابن حبان: ۴۰۱/۱،

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

هم د ده د دوږخ څخه خلاصون وي، بلکې د فرعون، قارون، هامان، او ابي بن خلف سره به په دوږخ کي وي. ^(۲۱)

پاته دي نه وي د لمانځه د پرېښودلو په اړه خورا زيات احاديث راغلي دي، چي د ټولو رانقلول گران کار دى آن تر دې چي رسول الله ﷺ لمونځ د کافر او مسلمان ترمنځ فرق ښوولى دى او عيني خايونه رسول الله ﷺ کافر ورته ويلى که څه په لمانځه پرېښوولو څوک نه کافر کېږي مگر دومره ستره گناه ده لکه کفر. (اللهم اجرنا منه)

پنځمه لويه گناه: زکات نه ورکول

زکات نه ورکول چي کوونکى يې الله جل جلاله ته ډېر ناخوښه دى او په شان کي يې ډېر سخت عذابونه وعده کړي دي له جملې څخه يې يو لاندې مبارک ارشاد دى چي فرمايي:

﴿وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۝٣٣ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فُتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ۝٣٥﴾ [سورة التوبة، الايتان: ٣٤، ٣٥]

ژباړه: هغه کسان چي سره او سپين زر خزانه کوي او د الله جل جلاله په لار کي يې نه خرڅوي، اې محمده ﷺ! دغو کسانو ته په سخت

^(۲۱) خمس صلوات من حافظ عليهن كانت له نوراً وبرهاناً ونجاة يوم القيامة، ومن لم يحافظ عليهن لم يكن له نور يوم القيامة ولا برهان ولا نجاة وكان يوم القيامة مع فرعون وقارون وهامان وأبي بن خلف.

(أخرجه محمد بن نصر في تعظيم قدر الصلاة: ١٣٣/١)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

عذاب سره زېږی ورکړه. هغه ورځ د یادولو وړه ده چې د دوی جمع کړي مالونه په اور سخت تاوده سي بیا تندي، بغلونه او ملاوي یې په و داغل سي او ورته وویل سي: دا هغه مالونه دي چې د خپلو ځانونو لپاره مو جمع کړي وه اوس نو د هغو مالونو عذاب وڅکئ چې تاسو خزانه کړي وه.

مال او شتمني چې د الله جل جلاله ورکړه ده چاته چې یې خوښه سي هغه ته مال ورکوي او چاته چې یې خوښه سي مال ځني اخلي، نو د الله جل جلاله په ورکړه کې د الله جل جلاله امرونه پلي کول لازمي دي، چې لومړی یې زکات ورکول دي که مخالفت وکړي د الله جل جلاله څخه هیڅوک نه سي خلاصېدای او عذابونه یې ډېر سخت دي، ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: اول هغه درې (۳) کسان چې الله جل جلاله یې دوږخ ته اچوي: یو ظالم آمر دى، دوهم د مال څښتن دى چې د الله جل جلاله حق يعني زکات نه ځني ورکوي، درېیم کبرجن مسکین دى. (۲۲)

په بل ځای کې رسول الله ﷺ د زکات نه ورکوونکي ته د سخت مار چیچلو وعده ورکړې ده او فرمایلي یې دي: څوک چې د مال څښتن سي او زکات یې ورنه کړي د ده مال به د قیامت په ورځ د یوه لوی مار په شکل واوړي، چې په سرپک وي، دوی کوڅی به لري، پرده باندي به راوپېچل سي په خپلو زامو سره به یې وچیچي، بیا به دا مار ورته ووايي: زه ستا مال یم، زه ستا خزانه یم. بیا رسول الله ﷺ د الله جل جلاله

(۲۲) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: عُرِضَ عَلَيَّ أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ، وَأَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ النَّارَ، فَأَمَّا أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ: فَالشَّهِيدُ، وَعَبْدٌ آدَى حَقَّ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَنَصَحَ لِسَيِّدِهِ، وَفَقِيرٌ مُتَعَفِّفٌ ذُو عِيَالٍ، وَأَمَّا أَوَّلُ ثَلَاثَةٍ يَدْخُلُونَ النَّارَ: فَسُلْطَانٌ مُتَسَلِّطٌ، وَذُو ثَرَوَةٍ مِنَ الْمَالِ لَمْ يُؤَدِّ حَقَّ مَالِهِ، وَفَقِيرٌ فَخُورٌ. (أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ: ۴۲۵/۲، رَقْمُ: ۹۴۸۸، وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ: ۲۶۸/۷، رَقْمُ: ۳۵۹۶۹، وَالحَاكِمُ: ۵۴۴/۱، رَقْمُ: ۱۴۲۹، وَالبَيْهَقِيُّ: ۸۲/۴، رَقْمُ: ۷۰۱۹. وَأَخْرَجَهُ أَيْضًا ابْنُ الْمُبَارَكِ فِي الْجِهَادِ، ص: ۵۱، رَقْمُ: ۴۶، وَابْنُ خَزِيمَةَ: ۸/۴، رَقْمُ: ۲۲۴۹)

دا قول تلاوت کړ چې مفهوم یې دى: کومو کسانو ته چې الله جل جلاله د خپله فضله مال ورکړى دى او دى بخل کوي، دا گومان دي نه کوي چې دا مال به د دوى لپاره خیر وي، بلکې دا مال د دوى لپاره شر دى، ژر دى چې هغه مال کوم چې دوى بخل په کاوه د قیامت په ورځ به د دوى د غاړې طوق سي. ^(۲۳)

شپږمه لویه گناه: بې له عذره روژه خوړل

د روژې خوراک چې بې له عذره وي لویه گناه ده، ځکه د اسلام د پنځو بناوو څخه یوه مهمه بناء ده، الله جل جلاله یې په فرضیت سره امر کړى دى او فرمایي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [سورة البقرة، الآية: ۱۸۳]

^(۲۳) قوله: ما من رجل لا يؤدي زكاة ماله إلا جعل الله يوم القيامة في عنقه شجاعاً، هذا لفظ الترمذي، وللنسائي: ما من رجل له مال لا يؤدي حق ماله إلا جعل له طوقاً في عنقه، شجاع أقرع وهو يفر منه وهو يتبعه، ولفظ ابن ماجه: من أحد لا يؤدي زكاة ماله إلا مثل له يوم القيامة شجاعاً أقرع حتى يطوق به عنقه، وأخرجه أحمد بلفظ: لا يمنع عبد زكاة ماله إلا جعل له شجاع أقرع يتبعه يفر منه وهو يتبعه فيقول أنا كنزك، (ثم قرأ) أي رسول الله ﷺ كما في رواية ابن ماجه (علينا مصداقة) أي ما يصدقه ويوافقه (من كتاب الله) الظاهر أنه حال من مصداقة أو من بيان له وما بعده بدل بعض من الكل "ولا يحسبن الذين ييخلون بما آتاهم الله من فضله" الآية في الترمذي بعده، وقال مرة رسول الله ﷺ مصداقة: "سيطوقون ما بخلوا به يوم القيامة" [آل عمران: ۱۸۰] (رواه الترمذي في التفسير واللفظ له، والنسائي وابن ماجه في الزكاة، وأخرجه أيضاً أحمد، ج: ۱، ص: ۳۷۷، والبيهقي: ج: ۴، ص: ۸۱، وقال الترمذي: هذا حديث حسن صحيح. وقال المنذري في الترغيب: بعد إirاده رواه ابن ماجه والنسائي بإسناد صحيح وابن خزيمة في صحيحه - انتهى. وأخرجه الحاكم في التفسير، ج: ۲، ص: ۲۹۸، ۲۹۹، وابن جرير عن ابن مسعود موقوفاً. مشكاة المصابيح مع شرحه مرعاة المفاتيح)

لوي گناهونه د دورځ لمبې دي

ژباړه: اې هغه مؤمنانو! پر تاسو روژه فرض ده لکه چي فرض سوې وه پر هغو کسانو باندي کوم چي تر تاسو مخکي وه، د دې لپاره چي تاسو د الله جل جلاله څخه وېرېږئ.

همدا ډول رسول الله ﷺ فرمايلي دي: اسلام پر پنځو (۵) بناوو ولاړ دی:

۱. شاهدي ورکول چي الله جل جلاله يو دی بل معبود (يعني لايق د عبادت) نه سته او محمد ﷺ د الله جل جلاله رسول دی.

۲. لمونځ کول.

۳. زکات ورکول.

۴. حج کول.

۵. دروژې د مياشتي روژه نيول. (۲۴)

د حضرت کعب بن عجرة رضي الله عنه څخه روايت دی، چي يو ځلي رسول الله ﷺ وفرمايل: منبر ته را نژدې سئ! موږ هم ټول منبر ته را نژدې سو. کله چي رسول الله ﷺ د منبر پر لومړۍ زینه باندي قدم کښېښوئ ويې فرمايل: آمين! کله چي يې پر دوهمه زینه باندي قدم مبارک کښېښوئ بيا يې وفرمايل: آمين! او کله چي يې پر درېيمه زینه باندي قدم کښېښوئ بيا يې وفرمايل: آمين! کله چي رسول الله ﷺ د خطبې څخه فارغ سو او لاندي را کښته سو موږ پوښتنه وکړه: اې د الله جل جلاله رسوله ﷺ! موږ نن ستا څخه داسي خبري واورېدلې چي مخکي مو ستا څخه نه وې اورېدلي.

(۲۴) عن أبي عبد الرحمن عبد الله بن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: بنى الإسلام على خمس؛ شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وحج البيت، وصوم رمضان. (أخرجه أحمد: ۳۶۳/۴، رقم: ۱۹۲۴۰، وأبو يعلى: ۴۸۹/۱۳، رقم: ۷۵۰۲، والطبراني: ۳۲۶/۲، رقم: ۲۳۶۳. وأخرجه أيضاً الطبراني في الصغير: ۶۰/۲، رقم: ۷۸۲)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

رسول الله ﷺ وفرمايل: هغه وخت جبرئيل عليه السلام زما مخته راغلئ چي ما د منبر پر لومړۍ زينه باندي قدم كښېښووي دستي يې راته وفرمايل: د الله تعالى د رحمت خخه دي هغه څوك ليري وي چي د روژې د مياشتي روژه د شريعت سره سمه ونيسي بيا هم د هغه گناهونه و نه بخښل سي، رسول الله ﷺ فرمايي: ما وويل: آمين! (يعني د جبرئيل عليه السلام پر دغه ښرا باندي مي آمين ووايه، چي اې الله جل جلاله! دا ښرا قبوله كړې). ورپسې رسول الله ﷺ زياته كړه چي جبرئيل عليه السلام هغه چاته ښرا وكړه، چي څوك زما نوم واوري او درود نه ووايي، همدا ډول يې هغه چاته ښرا وكړه، چي مور او پلار ځني راضي نه وي او ما هم آمين ورباندي ووايه. (۲۵)

د حضرت ابوهريرة رضي الله عنه خخه روايت دئ، چي رسول الله ﷺ وفرمايل: كه څوك د روژې د مياشتي يوه روژه د شرعي عذريا ناروغۍ پرته نه ونيسي، د ټول عمر روژه نيول به د هغې يوې روژې ځاي و نه نيسي كه څه هم ټول عمر روژه ونيسي. (۲۶)

د حضرت ابو امامة باهلي رضي الله عنه خخه روايت دئ، دى مبارك فرمايي: ما د رسول الله ﷺ خخه واوږېدل چي ده مبارك وفرمايل: زه بیده وم چي دوه خلگ راغلل او زه يې تر بغلو ونيولم او يوه داسي غره ته يې راوستلم چي تگ پكښي ډېر تكليفى وو، بيا يې راته وويل: وخيژه! ما ورته وويل: زما په وسه نه دي پوره. دوى راته وويل: موږ

(۲۵) و عن كعب بن عجرة قال: قال رسول الله ﷺ: احضروا المنبر، فحضرنا، فلما ارتقى درجة قال: آمين! فلما ارتقى الدرجة الثانية قال: آمين! فلما ارتقى الدرجة الثالثة قال: آمين! فلما نزل قلنا يا رسول الله ﷺ! لقد سمعنا منك اليوم شيئاً ما كنا نسمعه، قال: ان جبريل عليه السلام عرض لى، فقال: بعد من ادرك رمضان فلم يغفر له قلت: آمين... الى اخير الحديث. (رواه الحاكم، الترغيب والترهيب، ص: ۹۲، ج: ۲)

(۲۶) من افطر يوماً في رمضان من غير رخصة ولا مرض لم يقض عنه صوم الدهر كله و ان صامه. (مشكوة،

ص: ۱۷۷، ج: ۱)

کومک درسره کوو نو زه هم راوختلم خو چي د غره منځ ته ورسېدلې ناخاپه مي ډېر سخت آوازونه واورېدل، پوښتنه مي وکړل چي دا څنگه آوازونه دي؟ دوی وويل: د دوږخيانو چيغي او نارې دي. د دې وروسته يې بوتلم خو چي يو ډله مي وليدل چي د پنډۍ او پښو ترمنځ د بجلکي شاته په دغه پله څرېدل او پښې يې ټينگې تړل سوي وې، د خولو کونجيان يې خيري او وينې ځيني بهېدلې، دی مبارک فرمايي: ما پوښتنه وکړل چي دا څوک دي؟ دوی وويل: دا هغه خلگ دي چي د روژه مات وخت به نه وو داخل دوی به روژې ماتولې. ^(۲۷) يعني روژه خوړونکي انسانان وه.

اوومه لويه گناه: د توان لرلو سره حج نه کول

د اسلام د بناوو څخه يوه مهمه بناء حج دی، فرضيت يې په آيتونو او حديثونو سره ثابت سوی دی او پرېښودل يې لويه گناه ده په داسي حال کي چي نوموړی سړی شتمن وي يعني د تلو او راتلو خرڅ په لاس کي ولري، ځکه الله جلّ و علاه فرمايي:

﴿وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا﴾ ^(۲۸)

ژباړه: د الله جلّ و علاه لپاره پر خلگو باندي د بيت الله شريف حج کول (لازم دی، البته د) هغه چا لپاره چي دلاري طاقت ولري يعني د تلو او راتلو مصرف ولري.

رسول اکرم ﷺ د حج کولو پر اهميت ډېر ټينگار کړی دی، ځکه ابي امامه باهلي رضي عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي چي فرمايي:

^(۲۷) مشکوة، ص: ۱۷۷، ج: ۱.

^(۲۸) سورة آل عمران، الاية: ۹۷.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

څوک چې د لاري د وسائلو مالک سي او حج ته د تللو مصرف ولري خو حج و نه کړي، نو پروا نه سته که يهودي مړ سي او که نصراني مړ سي. ^(۲۹)

يعني دا چې په حج تللو سره خو سړی نه کافر کېږي خو د توان سره يې نه کول دومره لويه گناه ده، چې امکان د دې سته چې د حج نه کول پرده باندې دومره اثر و غورځوي چې بيخي يهودي يا هم نصراني سي.

د حضرت عمر فاروق رضي الله عنه په خلافت کي نوموړي د حج د ډېر زيات اهميت له کبله پر پرېښوونکي باندې د اسلام څخه د وتلو پرېکړه کړې ده، داسې يې فرمايلي دي: ما قصد کړی دی چې خلک به دې ښارونو ته استوم هر چا چې د حج کولو توان درلودی او حج يې نه وو کړی، نو ججه (جزیه) دي پر حواله سي دا مسلمانان نه دي. ^(۳۰)

يعني کافران چې پر خپل دين پاته وي او په اسلامي هيواد کي اوسېږي اسلامي حکومت ته به ججه ورکوي، عمر فاروق رضي الله عنه هغه کسان چې د توان سره حج نه کوي د کافرانو په شان کړي دي، ځکه د اسلام يو مهم رکن يې نه دی پرځای کړی، خو څوک دي دا فکر نه کوي چې د حج پرېښوونکي کافر دی البته عمر رضي الله عنه له دې امله دا پرېکړه کړې ده چې خلک وېرېږي او پوه سي چې دا گناه ډېره لويه ده.

^(۲۹) من ملک زادا و راحلة تبلغه إلى بيت الله الحرام فلم يحج فلا عليه أن يموت يهوديا أو نصرانيا و ذلك أن الله يقول في كتابه: والله على الناس حج البيت من استطاع إليه سبيلا ومن كفر فإن الله غنى عن العالمين. [آل عمران: ۹۷] (أخرجه الترمذی: ۱۷۶/۳، رقم: ۸۱۲، وقال: غريب. وابن جرير: ۱۶/۴، والبيهقي في شعب الإيمان: ۴۳۰/۳، رقم: ۳۹۷۸. وأخرجه أيضًا: البزار: ۸۷/۳، رقم: ۸۶۱)

^(۳۰) عن عمر قال: لقد هممت أن أبعث رجالا إلى الأمصار فلا يدعون رجلا ذا ميسرة لم يحج إلا ضربوا عليه الجزية ما هم بمسلمين. (كنز العمال، ح: ۱۲۴۰۰)

اتمه لويه گناه: د مور او پلار خورول

د انسان تر ټولو نازکه مرحله چي ماشومتوب دی د حفاظت يوازنی سبب يې مور او پلار دي او د دوی مينه ده، چي غير د الله جل جلاله څخه په بل چا کي نه سته، د دوی رښتيني ساتنه داسي احسان دی چي هيڅ انسان ته يې د احسان بدله ورکول ممکن نه دي، د دوی زهري بدل د هر اړخه لوی جرم دی.

د مور او پلار د حقوقو اړونده الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِنَّمَا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۝٢٣ وَخَفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْنِي صَغِيرًا﴾ (٣١)

ژباړه: اې محمده ﷺ! ستا رب فيصله کړې ده چي د الله جل جلاله پرته به د بل چا عبادت نه کوي او د مور او پلار سره به احسان کوي، که يو يې يا دواړه د سپين ږيروالي حالت ته ورسېږي "اف" مه ورته وايه (يعني که ستړی يې د ستړيا پر مهال "اف" لا د دوی مخته مه وايه چي فقط د خپلي ستړيا څرگندتيا په وسي نور د آزار خبري خو بيخي مه ورته کوه)، بني خبری ورته کوه، د مهرباني او ځان ټيټ بنودلو په وجه خپل وزر ورته کښته کړه او ووايه: اې ربه! پر دوی رحم وکړه لکه دوی چي زه په ماشومتوب کي روزلی يم.

(٣١) سورة الاسراء، الايتان: ٢٣، ٢٤.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

د دې څرگند حقيقت د ثبوت په موخه د اسلام سپېڅلي لارښود درې ځلې داسې ارشاد و فرمايه: آيا زه تاسو تر ټولو په لويو گناهونو باندي خبر نه کړم؟ مبارکو اصحابانو وويل: بلې! خبر مو کړه يا رسول الله ﷺ! رسول الله ﷺ و فرمايل: (تر ټولو لوي گناهونه) د الله جل جلاله سره شريک نيول دي، د مور او پلار آزار دى. (۳۲)

په يو بل حديث کي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: جنت ته به چغلگر، د مور او پلار آزاري او د شرابو چيښونکى داخل نه سي. (۳۳)

څرنگه چي د مور او پلار آزار ډېر لوى جرم دى له همدې امله الله جل جلاله د مور او پلار آزاري ته په دې دنيا کي هم عذاب ورکوي، ځکه رسول الله ﷺ فرمايى: د ټولو گناهونو عذاب الله جل جلاله د آخرت ورځي ته ځنډوي. چاته چي يې خوبه سي (هلته عذاب ورکوي او چاته بيا معافي کوي که يې خوبه سوه)، مگر د مور او پلار آزاري ته الله جل جلاله ډېر ژر په ژوند کي تر مرگ مخکي عذاب ورکوي. (۳۴)

(۳۲) عن عبد الرحمن عن أبيه قال: قال رسول الله ﷺ: ألا أنبئكم بأكبر الكبائر - ثلاثاً -؟ قلنا: بلى! يا رسول الله! قال: الإشرak بالله، وعقوق الوالدين، وكان متكئاً فجلس، فقال: ألا وقول الزور، وشهادة الزور، فما زال يكررها حتى قلنا: ليته سكت! (البخارى: ۲۲۲۹/۵، رقم: ۵۶۳۱، ومسلم: ۹۱/۱، رقم: ۸۷، والترمذى: ۳۱۲/۴، رقم: ۱۹۰۱، وقال: حسن صحيح)

(۳۳) عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: لا يدخل الجنة منان، ولا عاق، ولا مدمن خمر. (أخرجه النسائي: ۳۱۸/۸، رقم: ۵۶۷۲)

(۳۴) عن أبي بكرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: كل الذنوب يؤخر الله ما شاء منها إلى يوم القيامة إلا عقوق الوالدين فإن الله تعالى يعجله لصاحبه في الحياة قبل الممات. (هذا حديث صحيح الإسناد ولم يخرجاه الحاكم في مستدرکه، ج: ۴، ص: ۱۷۳، ح: ۷۲۶۳)

نهمه لويه گناه: د خپلوی او قرابت پر پکول

الله جل جلاله بشريت ته د ښه ژوند لپاره د حکمت څخه ډکي لارښوونې کړي دي، چي يو د هغو څخه قرابت او خپلوي پالل دي. دا يوه داسي کرڼه ده چي په واسطه يې د خلگو په منځ کي محبت، اتفاق او همېرغي راځي چي د ټولني د پرمختگ لامل گرځي.

قرابت او خپلوي پالل دا دي، چي ستا ټول قريبان ته داسي وپالي، چي د ناروغۍ پر مهال ورباندي پوښتنه وکړي، که مسکين سي مالي کومک ورسره وکړي، که څوک ظلم ورباندي کوي د ظالم د لاس څخه يې وژغوري او که احتياج سي پيسې په قرض ورکړي.

دا خبره ياد ساتل پکار دي چي دا کارونه هروخت کول لازمي دي يعني دا چي که قريبان ستا سره قرابت پالي او که يې نه پالي خو ته به يې پالي، دا فکر به نه کوي چي دوی که زما سره قرابت پالي زه يې پالم او که يې نه پالي زه به يې نه پالم. حاصل دا چي که قريبانو ستا سره قرابت نه پالي تا هم ورسره پرېښودئ گناهگاريې. څوک چي قرابت او خپلوي نه پالي کبیره گناه ده، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ

عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾ (۳۵)

ژباړه دهغه رب جل جلاله څخه وېرېږئ چي د هغه په وسيله تاسو يوله بله خپل حقوق غواړئ او د خپلوی او قرابت د پرېکولو څخه ځانونه وساتئ، باور وکړئ چي الله جل جلاله ستاسو پوره څارونکی دی.

(۳۵) سورة النساء، الاية: ۱.

بل حای الله جل جلاله فرمايي:

﴿يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ﴾
 ٢٦ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ
 بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٢٧﴾ (٣٦)
 ژباړه: ډېر خلک په قرآن گمراه کېږي او ډېر خلک د قرآن له برکته
 پر هدايت کېږي، په قرآن باندي يوازي فاسقان گمراهان کېږي.
 فاسقان هغه خلک دي چي تر ټينگي وعدي کولو وروسته په وعده
 وفانه کوي، خپلوي او قرابت پرېکوي کوم چي الله جل جلاله يې د پاللو امر
 کړی او فساد په محکه کي کوي، دغه کسان په يقيني ډول تاوانيان
 دي.

الله جل جلاله په دغه مبارک آيت کي د خپلوی او قرابت پرېکونکي
 د فاسقانو له ډلي بللي دي او يقيني تاواني يې ورته ويلی دي.
 سيدالبشر حضرت محمد ﷺ د دې مهمي خبري په اړه ډېر
 ټينگار کړی دی، د قرابت پرېکونکی او د خپلوی نه پالونکي ته يې
 د سخت عذاب وعده کړې ده او فرمايلي يې دي: هغه څوک به جنت ته
 ولاړ نه سي چي د قريبانو سره خپلوي او قرابت نه پالي. (٣٧)

(٣٦) سورة البقرة، الايتان: ٢٦، ٢٧.

(٣٧) عن جبير بن مطعم قال: قال رسول الله ﷺ: لا يدخل الجنة قاطع رحم. (أخرجه الطبراني: ١١٨/٢،
 رقم: ١٥١٠، وأحمد: ٨٠/٤، رقم: ١٦٧٧٨، والبخاري: ٢٢٣١/٥، رقم: ٥٦٣٨، ومسلم: ١٩٨١/٤،
 رقم: ٢٥٥٦، والترمذي: ٣١٦/٤، رقم: ١٩٠٩، وقال: حسن صحيح. وابن حبان: ١٩٩/٢، رقم: ٤٥٤)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

رسول الله ﷺ فرمايي: پر هغه قوم باندي د الله جل جلاله رحمت نه راځي چي په هغو کي داسي څوک وي چي قرابت او خپلوي نه پالي. (۳۸)

رسول الله ﷺ فرمايي: هره د جمعي شپه نېک اعمال الله جل جلاله ته وړاندي کېږي يوازي د هغه چا اعمال نه قبلېږي څوک چي قرابت او خپلوي نه پالي. (۳۹)

لسمه لويه گناه: زنا کول

زنا کول د دنيا او آخرت د سختو تاوانو چينه ده، ځکه طب پوهانو ثابته کړې ده چي زنا کول د لاعلاج ناروغيو لامل ده. همدا ډول د آخرت سخت عذابونه هم د زنا په وجه وعده سوي دي، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنٰى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَّسَاءَ سَبِيْلًا ۝۳۲﴾ (۴۰)

ژباړه: زنا ته مه نژدې کېږئ باور وکړئ زنا بې حيايي ده او ډېره بده لار ده.

رسول الله ﷺ د دې کرغېړن او په تاوانونو لږلي کار په اړه ډېر عذابونه بنوولي دي، په يوه حديث کي راځي: سمره بن جندب رضی الله عنه

(۳۸) حدثنا عبيد الله بن موسى قال: أخبرنا سليمان أبو إدام قال: سمعت عبد الله بن أبي أوفى يقول عن النبي ﷺ قال: إن الرحمة لا تنزل على قوم فيهم قاطع رحم. (البخاري في الأدب المفرد، ج: ۱، ص: ۳۶، ح: ۶۳)

(۳۹) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: إن أعمال بني آدم تعرض كل عشية خميس ليلة الجمعة فلا يقبل عمل قاطع رحم. (أخرجه البخاري في الأدب المفرد: ۳۵/۱، رقم: ۶۱، والبيهقي في شعب الإيمان: ۲۲۴/۶، رقم: ۷۹۶۶)

(۴۰) سورة الاسراء، الاية: ۳۲.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

فرمايلي دي: رسول الله ﷺ د خپل خوب قصه داسي بيانول: ما ته په خوب کښې جبرئيل ﷺ او میکائيل ﷺ راغله یوحای ولاړو د تنور په څېر یو شی راته راغلی د سر خوا یې تنگه او د پای خوا یې پراخه وه، په دې تنور کې چيغي او نارې وې موږ چي ورته وکتل لڅ نارینه او ښځي پکښې وه، د لاندې خوا به لمبې پر راتللي کوم وخت چی به لمبې باندي راغلي دوی به د ډېره زحمته لوی - لوی چيغي کړې.

رسول الله ﷺ فرمایي: ما د جبرئيل ﷺ څخه پوښتنه وکړه چې دا څوک دي؟ جبرئيل ﷺ راته وويل: دا زنا کوونکي نارینه او زنا کوونکي ښځي دي د قيامت تر ورځې پورې يې دغه عذاب دی. (۴۱)

په بل حديث کې رسول الله ﷺ داسي فرمايلي دي: څوک چې زنا وکړي يا شراب وچيښي، الله جل جلاله داسي ايمان ځنی کاږي لکه انسان چې قميص د خپله سره وکارې. (۴۲)

(۱ ۱) لويه گناه: لواطت کول

لواطت کول يعني د نارينه بې ږيري انسان سره انساني شهواني محبت کول او يا جنسي استفاده ځني کول داسي بد عمل دی، چې انساني ظرافت او سالم فکر ډېر ليري ځني پاتېږي ځکه د لوط ﷺ قوم چې دا کار کاوه الله جل جلاله درې (۳) عذابونه باندي نازل کړل، چې داسي عذاب يې بل چاته نه دی ورکړی:

لومړی عذاب يې د جبرئيل ﷺ چيغه وه، چې د ټولو ارواحان قبض سوه يعني په دې هيبتناک عذاب سره د ټولو زارې وچاودې.

(۴۱) رواه البخاری فی حدیث طویل، وايضا الطبراني في معجمه الكبير، ج: ۷، ص: ۲۳۹، ح: ۶۹۸۴.

(۴۲) عن أبي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: من زنى أو شرب الخمر نزع الله منه الإيمان كما يخلع الإنسان

القميص من رأسه. (أخرجه الحاكم: ۷۳/۱، رقم ۵۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

دوهم عذاب يې دا وو، چي محكه چپه ورباندي واوښته. درپيم عذاب يې دا وو، چي د دوږخ ډبري باندي وړېدې.
الله جل جلاله د دوی عذاب داسي بيانوي:

﴿فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً

مِّنْ سِجِّيلٍ مَّنْضُودٍ ۝﴾ (۴۳)

ژباړه: هر کله چي زموږ امر راغلئ نو کښته طرف مو د دې ښارونو لوړ وگرځاوه او د خټو جوړي سوي، په اوړيخ سوي ډبري مو پر و وړولې (يعني ښار مو چپه واړوی او د دوږخ ډبري مو باندي و وړولې)

رسول الله ﷺ د لواطت پر کوونکي باندي د مرگ امر کړی دی او فرمايي: که تاسو يو څوک پيدا کړئ چي د لوط عليه السلام د قوم کاريې کاوه يعني لواطت يې کاوه، نو لواطت کوونکی او هغه څوک چي لواطت ورسره کېدی دواړه مړه کړئ. (۴۴)

په بل حديث کي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: څلور کسان دي چي باندي سهار سي د الله جل جلاله په غضب کي وي او چي باندي مابنام سي د الله جل جلاله په ناراضي کي وي. چا پوښتنه وکړه چي دا څوک دي؟ يا رسول الله! ده مبارک ﷺ وفرمايل:

۱. هغه کسان دي چي د ښځو سره مشابهت کوي (يعني ځانونه د ښځو سره په شکل، لباس او اعمالو کي برابروي، د ښځو په ډول د سرور پښتان جوړول، بیره خريل او داسي نور...).

(۴۳) سورة هود، الاية: ۸۲.

(۴۴) عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: من وجدتموه يعمل عمل قوم لوط فاقتلوا الفاعل والمفعول به. (أخرجه أبو داود: ۱۵۸/۴، رقم: ۴۴۶۲، والترمذي: ۵۷/۴، رقم: ۱۴۵۶)

۲. هغه ښځې دي چې د نارینوو سره مشابهت کوي (یعني ښځې د نارینوو په څېر خپل شکل، لباس او اعمال کوي، لکه: حجاب نه کول، د سر وېښتان ډېر لنډول او داسې نور...).

۳. هغه څوک دی چې د حیوان سره جماع کوي.

۴. هغه څوک دی چې د نارینه سره جماع کوي یعني لواطت کوي. (۴۵)

لواطت کول د الله جل جلاله د زیات قهر او غضب سبب گرځي، ځکه رسول الله ﷺ فرمایلي دي: کوم وخت چې نارینه د نارینه لواطت پیل کړي الهي عرش د الله جل جلاله دق هر د یوري ورپړېږي او نژدې وي چې آسمانونه راوړي، ملايکي د آسمانو طرفونه ټینګ کړي او سورة اخلاص وايي تر هغه وخته پوري چې د الله جل جلاله قهر آرام سي. (۴۶)

په یوه بل حدیث کې رسول الله ﷺ لواطت کوونکی د ملعونینو د جملې څخه شمېرلی دی او داسې یې فرمایلي دي: اووه کسان دي چې د الله جل جلاله باندې لعنت دی او الله جل جلاله د قیامت په ورځ د رحمت په نظرنه ورته گوري او د قیامت په ورځ به د نورو دوږخیانو سره دوږخ ته

(۴۵) عن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: أربعة يصبحون في غضب الله ويمسون في سخط الله: المتشبهون من الرجال بالنساء، والمتشبهات من النساء بالرجال، والذي يأتي البهيمة، والذي يأتي الرجل. (أخرجه الطبراني في الأوسط: ۶۳/۷، رقم: ۶۸۵۸، والبيهقي في شعب الإيمان: ۳۵۶/۴)

(۴۶) ذكر السيوطي حديثا نحو هذا الحديث، رآه على ظهر نسخة ابن أبي شيبة بخط مغربي، لم يعرف كتابه فذكر سندنا الى انس، قال: وكتب غيره عليه هذا اسناد رواه لين موضوع آه ذيل الآلى. (الكبائر، ج: ۱،

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

واچول سي (د هغو کسانو څخه يو) لواطت کوونکی او هغه څوک دی چې لواطت ورسره وسي. (۴۷)

يعني دغه کسانو ته هيڅ وخت د الله جل جلاله د لعنت څخه نه سي وتلای او نه الله جل جلاله د رحمت په نظر ورته گوري ترڅو چي توبه و نه باسي، خو که توبه وباسي نو الله جل جلاله تر هر چا زيات مهربان دی. حضرت عبدالله بن عباس رضي الله عنهما فرمايلي دي: لواطت کوونکی چي بې له توبې مړ سي الله جل جلاله يې په قبر کي د خنزير په شکل اړوي. (۴۸)

يادونه:

د هلكانو سره مينه كول يا ورته كتل حرام دي. بد بختانه په ځينو خلگو كي داسي عادت وي چي زه و هلك ته د يوه گل په سترگه گورم يعني داسي مي خوښېږي لكه يو گل چي د چا خوښېږي، د ناروا كار فكر نه لرم. د غسی فكر هم جائز نه دی، ځكه سفيان بن سعيد الثوري رحمه الله ته يو بنایسته هلك راننوتی ده مبارك وويل: دا هلك وباسی ځكه د هري بنخي سره شيطان ورسره وي او د هلك سره پوره ډله شيطانان ورسره وي. (۴۹)

يعني داسي شيطانان چي و ناروا ته هڅوونکی وي.

(۴۷) ذكره ابن الجوزي في الموضوعات، وقال: لا يصح مروان بن محمد يروي المناكير واسماعيل بن ام درهم لا يحتج. (لسان الميزان: ۴۴۶/۱، وكشف الخفاء: ۵۳۲/۲)

(۴۸) كتاب الكبائر، ص: ۶۳.

(۴۹) سفيان بن سعيد الثوري ابو عبدالله الكوفي احد الاعلام. قال الخطيب: كان الثوري اماما من ائمة المسلمين وعلماء من اعلام الدين مجمعا على امامته مع الاتقان، والضبط، والحفظ، والمعرفة، والزهد، والورع، توفي في البصرة سنة ۱۶۰ هـ خلاصة ملخصا. (كتاب الكبائر، ص: ۶۴)

حضرت امام احمد رحمۃ اللہ علیہ ته یو سړی راغلی چې یو ښایسته هلک ورسره وو. امام احمد رحمۃ اللہ علیہ پوښتنه وکړه چې دا هلک دي څه دی؟ سړی ورته وویل: دا مې د خور زوی دی. امام احمد رحمۃ اللہ علیہ ورته وویل: بله ورځ یې دلته مه راوله او مه یې پر لاري ملگری کوه، ځکه هغه څوک چې تانه پیژني پرتا به بد گومان وکړي. (۵۰)

د حضرت خالد بن ولید رضی اللہ عنہ څخه روایت دی، چې په یو کلي کې یو سړی لواطت وکړی. حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ د اصحابانو څخه د دغه سړي د سزا په اړه مشوره وغوښته، حضرت علی رضی اللہ عنہ ورته وویل: دا داسې گناه ده چې بل چا نه ده کړې مګر یو د لوط قوم عليه السلام کړې ده، موږ ته الله جل جلالہ د هغه قوم د عذاب خبر راکړی دی، هغه عذاب ته په کتو سره زما دا مشوره ده چې دا سړی په اور وسوځی. ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ د ده مشوره قبوله کړه او سمدلاسه یې ولیکل: دغه لواطت کونکی په اور وسوځی. خالد بن ولید رضی اللہ عنہ د ابوبکر رضی اللہ عنہ فرمان عملي کړ یعنې هغه سړی یې په اور وسوځی. (۵۱)

سبحان الله! د الله جل جلالہ رسول صلی اللہ علیہ وسلم او اصحابان څومره مهربانه انسانان وه، د دوی سختو فیصلو ته چې وکتل سي معلومېږي چې لواطت یې څي لویه گناه ده ځکه نو دومره ځان ځني ساتل پکار دي، چې یې څي پر هغه خوا لا هم مسلمان باید ورنژدې نه سي. (اعاذنا الله)

(۵۰) کتاب الكبائر، ص: ۶۴.

(۵۱) رواه ابن ابی دنیا ومن طريقه البهيقي بسند جيد، قاله المنذرى.

(۱۲) لويه گناه: سود کول

سود هغه ناوړه عمل دی چې د ټولني د قيمت لرونکو شيانو قيمتونو ته خلل رسوي په نتيجه کې ټولنه ديو بحراني حالت سره مخ کېږي. دا چې د نړۍ کفار نور نظرونه ورکوي د دې نظرونو باطل والی به ډېر ژر وخت ثابته کړي

د سود په اړه الله جل جلاله داسې فرمايلي دي:

﴿وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا﴾ (۵۲)

ژباړه: الله جل جلاله بيعه (خرڅول او رانيول) روا کړي دي او سود يې حرام کړی دی.

د سزا په اړه يې الله جل جلاله فرمايلي دي:

﴿الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا﴾ (۵۳)

ژباړه: هغه کسان چې سود خوري د قيامت په ورځ به دوی د شک وتلي په دې ډول راپورته سي، چې شيطان به يې حواس وړ خراب کړي وي، دا په دې وجه چې دوی وايي: سود هم د بيعي (د خرڅولو او رانيولو) په څېر (روا معامله) ده.

(۵۲) سورة البقرة، الاية: ۲۷۵.

(۵۳) سورة البقرة، الاية: ۲۷۵.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: كله چي زه آسمان ته وختلم ما تالنده اوتكه وليدل او داسي خلگ مي وليدل، چي نسونه يې دومره غټ وه لكه د خوني نسونه او دا نسونه يې مخته پراته وه، په دغو نسو كي لړمان او ماران وه، چي سربېره معلومېده. ما جبرئيل عليه السلام ته وويل: دا څوك دي؟ جبرئيل عليه السلام راته وويل: دا هغه كسان دي چي سود يې خوړونكي وه. (۵۴)

حضرت عبد الله بن مسعود رضي عنه فرمايي: رسول الله ﷺ فرمايي: كوم وخت چي په يوه كلي كي زنا او سود بنكاره سي الله جل جلاله د دې كلي د هلاكت اجازه وركړي (يعني دا چي نور پر دې كلي باندي عذاب نازل كړي). (۵۵)

(۱۳) لويه گناه: د يتيم مال په ظلم خوړل

د ماشومتوب نازكه مرحله چي د مشكلاتو د حل لپاره الله جل جلاله لوى نعمت پلار ورته پيدا كړى دى، د پلار په بركت د ماشومتوب ټول مشكلات حل وي؛ نه د لوږي مشكل وي، نه د تندي مشكل وي، نه د

(۵۴) حدثنا عبد الله حدثني أبي حدثنا عبد الصمد بن عبد الوارث حدثنا حماد عن علي بن زيد عن أبي الصلت عن أبي هريرة أن رسول الله ﷺ قال: انتهيت إلى السماء السابعة فنظرت فإذا أنا فوقى برعد وصواعق ثم أتيت على قوم بطونهم كالبيوت فيها الحيات ترى من خارج بطونهم، فقلت: من هؤلاء؟ قال: هؤلاء أكلة الربا. فلما نزلت وانتهيت إلى سماء الدنيا فإذا أنا برهج ودخان وأصوات، فقلت: من هؤلاء؟ قال: الشياطين يحرفون على أعين بني آدم أن لا يتفكروا في ملكوت السماوات والأرض ولولا ذلك لرأت العجائب. (ابن حنبل في مسنده، ج: ۲، ص: ۳۶۳، ح: ۸۷۴۲)

(۵۵) إذا ظهر الزنا والربا في قرية فقد أحلوا بأنفسهم كتاب الله (وفي لفظ حاكم: عذاب الله). (أخرجه الطبراني: ۱۷۸/۱، رقم: ۴۶۰، والحاكم: ۴۳/۲، رقم: ۲۲۶۱، وقال: صحيح الإسناد، والبيهقي في شعب الإيمان: ۳۶۳/۴، رقم: ۵۴۱۶)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ناروغۍ د علاج مشکل وي، نه د يخ مشکل وي، نه د گرمۍ مشکل وي، د دې ټولو مشکلاتو د حل لپاره الله جل جلاله د ماشوم پلار سبب جوړ کړی وي د دې نعمت د زوال په وخت کې ماشوم د ډيرو مشکلاتو سره لاس او گرېوان سي، ځکه د دفاع هيڅ په لاس کې نه لري نو که څوک د يتيم د دغه کمزوري حالت څخه استفاده وکړي او مال يې په ظلم سره و خوري لويه گناه ده، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتِمِ ظُلْمًا إِنَّهُمْ يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝﴾ (٥٦)

ژباړه: باور وکړئ هغه کسان چې د يتيمانو مالونه په ظلم سره خوري په حقيقت کې دوی په خپلو نسونو کې اور اچوي، دا کسان به ډېر ژر دوږخ ته واچول سي.

يعني کوم کسان چې بې له شرعي لاري د يتيمانو مالونه خوري دا په حقيقت کې د دوی په نس کې اور دی او دوږخ ته به ځي.

رسول الله ﷺ د معراج په قصه کې د يتيم د مال خوړونکي په اړه داسې فرمايلي دي: زه پر داسي کسانو راغلم چې نور خلگ پر مؤظف سوي وه خولې يې ور خلاصولې، نورو بيا لوی ډبري راوړلې دوی يې په خولو کې په ويشتل او هغه ډبري يې تر ډبره (يعني د مردارۍ د وتلو تر ځای) وتلې، ما پوښتنه وکړه: اې جبرئيل! دا څوک دي؟ جبرئيل ﷺ راته وويل: دا هغه کسان دي چې د يتيمانو مالونه په ظلم سره خوري په حقيقت کې دوی خپلو نسونو ته اور اچوي. (٥٧)

(٥٦) سورة النساء، الاية: ١٠.

(٥٧) عن أبي سعيد الخدري قال: قلنا: يا رسول الله ﷺ! ما رأيت ليلة أسري بك؟ قال: انطلق بي إلى خلقٍ من خلقِ الله كثيرٍ رجال، كل رجل له مشفران كمشفري البعير، وهو موكلٌ بهم رجال يفكون لحاء أحدهم، ثم يُجاءُ بصخرةٍ من نار فتقذف في في أحدهم حتى يخرج من أسفله ولهم خوار وصراخ. قلت:

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

حضرت ابوهريرة رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي، چي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: الله جَلَّالَهُ به د قيامت په ورځ داسي خلگ د قبرو څخه راپورته کړي، چي د نسو څخه يې اور راوځي او د خولې څخه به يې د اور توبنونه راوړي. يو چا پوښتنه وکړه، چي دا څوک دي؟ يا رسول الله! رسول الله ﷺ وفرمايل: آيا ته نه پوهېږې چي الله جَلَّالَهُ فرمايي: هغه کسان چي د یتيمانو مالونه په ظلم سره خوري دا په حقيقت کي اور خوري. ^(۵۸)

(۱۴) لويه گناه: پر الله جَلَّالَهُ او پر رسول ﷺ

باندي درواغ ويل

څوک چي د خپلي خوښي سره برابره پرېکړه کوي او په دليل کي يوه وينا کوي او نسبت يې الله جَلَّالَهُ او د هغه رسول ﷺ ته کوي، په حقيقت کي د الله جَلَّالَهُ او د رسول ﷺ وينا نه وي يعني د ځانه درواغ جوړوي بيخي لويه گناه ده، ځکه د يوې خوا يې دين د خپل طبيعت تابع کړ او د خپلي خوا پر الله جَلَّالَهُ او رسول الله ﷺ باندي درواغ وويل، تر هغه مهاله مسلمان بيخي مسلمان نه دی چي خپل طبيعت د دين تابع جوړ نه کړي دا خو لاپريېده چي پر الله جَلَّالَهُ باندي درواغ

يا جبريل! من هؤلاء؟ قال: هؤلاء الذين يأكلون أموال اليتامى ظلماً إنما يأكلون في بطونهم ناراً وسيصلون سعيراً. (ابن كثير، سورة النساء، الآية: ۱۰. ورواه الطبري في تفسيره: ۲۷/۸ من طريق معمر عن أبي هارون العبدی به.

^(۵۸) عن أبي برزة أن رسول الله ﷺ قال: يبعث يوم القيامة القوم من قبورهم تاجج أفواههم ناراً. قيل: يا رسول الله ﷺ! من هم؟ قال: ألم تر أن الله قال: إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَى ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا. (ابن كثير، سورة النساء، الآية: ۱۰)

قصداً پر ما درواغ ووايي د ناستي حای دي په دوږخ کي ورته تيار سي. (٦٢)

(١٥) لويه گناه: د جهاد په ډگر کي تېښته کول

د مسلمانانو او کافرانو د جگړې پر مهال تېښته کول يعني پر شا تلل لويه گناه ده، البته دا هغه وخت گناه ده چي د کافرانو شمېر تر هغه اندازې زيات وي کوم چي شريعت ورته ټاکلی دی او دغه شمېر په دې اندازه دی، چي يو مسلمان به د دوو کافرانو څخه تېښته نه کوي، دوه مسلمانان به د څلورو کافرانو څخه نه تېښتي او که د کافرانو شمېر د مسلمانانو د شمېر په دوه برابره زيات وي بيا نو تېښته کول جائز ده. بله خبره دا ده، چي د مسلمانانو دغه شاتگ به د يوه جنگي تکتیک او يا د نورو ملگرو سره د يو حای والي په موخه نه وي. (٦٣)

که څوک يوازي د بيرې په وجه باندي شاته وځغلي لويه گناه ده،
حکة الله جل جلاله فرمايي:

(٦٢) حدثنا عبد الله حدثني أبي ثنا قران بن تمام عن سعيد بن عبيد الطائي عن علي بن ربيعة الأسدي، قال: مات رجل من الأنصار يقال له قرطه بن كعب فنيح عليه فخرج المغيرة بن شعبة فصعد المنبر فحمد الله وأثنى عليه، ثم قال: ما بال النوح في الإسلام أما اني سمعت رسول الله ﷺ يقول: ان كذبا علي ليس ككذب على أحد الا ومن كذب علي متعمدا فليتبوأ مقعده من النار، الا وأني سمعت رسول الله ﷺ يقول: من ينح عليه يعذب بما ينح به عليه. (ابن حنبل في مسنده، ج: ٤، ص: ٢٤٥، ح: ١٨١٦٥)

(٦٣) ان يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (٦٥) أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنَّا فِيكُمْ ضَعْفَانِ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (٦٦) (سورة الانفال، الايتان: ٦٥، ٦٦)

(۱۶) لويه گناه: د مشرتوب څخه ناوړه

گټه اخيستل او د ولس سره ظلم کول

څوک چي د ولس امير ټاکل سوی وي توان يې تر نورو زيات دئ کولای سي، چي ښه مشرتوب وکړي، خپل واک پر صحيح ډول استعمال کړي يعني د رعيت سره داسی معامله وکړي چي د الله جل جلاله او د هغه د رسول ﷺ رضا پکښي وي او کولای سي چي بد مشرتوب وکړي يعني پر ولس باندي ظلم وکړي. که څوک د خپل واک او مشرتوب څخه ناوړه گټه پورته کوي پر خپل لاس لاندي خلکو باندي ظلم کوي د لويه گناه ده، حُکمه الله جل جلاله فرمايي:

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي

الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (۶۶)

ژباړه: باور وکړئ چي عذاب پر هغو کسانو سته چي پر خلکو ظلم کوي او په محکه کي په ناحقه سرکښي کوي، دغو کسانو ته سخت دردوونکی عذاب دئ.

همدا ډول رسول الله ﷺ فرمايي: هر مشر چي د خپل ولس سره کوږوالی وکړي په دوږخ کي به وي. (۶۷)

رسول الله ﷺ د ښه مشر په اړه ښه دعا کړې ده او فرمايلي يې دي: اي لويه ربه! څوک چي د دې امت د يو شي مشرتوب کوي او د

(۶۶) سورة الشورى، الاية: ۴۲.

(۶۷) عن معقل بن يسار قال: سمعت النبي ﷺ يقول: ما من راع غش رعيته إلا وهو في النار. (الطبراني

في معجمه الكبير، ج: ۲۰، ص: ۲۲۸، ح: ۵۳۳)

خپل لاس لاندې خلکو سره نرمې او ښه چلند وکړي پر دغه مشر باندې ته نرمې وکړي، څوک چې پر دوی باندې شفقت کوي پر هغه شفقت وکړي. (٦٨)

رسول الله ﷺ فرمايي: د قیامت په ورځ به تر ټولو لوی عذاب د ظالم مشروي. (٦٩)

(١٧) لویه گناه: لويي، فخر او خیال کول

کبر کول یوازي د الله جل جلاله د شان سره ښايي د بل هیچا سره نه ښايي، ځکه که انسان لږ فکر وکړي ډېر ناتوانه دی د ناتوانه چا سره کبر کول ناپوهي ده. الله جل جلاله وایي:

﴿إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ﴾ (٧٠)

باور وکړئ! الله جل جلاله کبر کوونکي نه خوښوي.

رسول اکرم ﷺ وسلم فرمايي: د چا په زړه کې چې یوه زړه کبر موجود وي جنت ته به داخل نه سي. چا پوښتنه وکړه: که کوم سړی ښې جامې او ښه بوټونه خوښوي (دا هم کبر دی)؟ رسول الله ﷺ

(٦٨) عن عبد الرحمن بن شماسه قال: أتيت عائشة زوج النبي ﷺ أسألها عن شيء، فقالت: أخبرك بما سمعت من رسول الله ﷺ يقول في بيتي هذا: اللهم من ولي من أمّتي شيئاً فشق عليهم فأشقق عليه، ومن ولي من أمّتي شيئاً فرفق بهم فافرق به. (ابن حنبل في مسنده، ج: ٦، ص: ٩٣، ح: ٢٤٦٦٦)

(٦٩) عن أبي سعيد قال: قال رسول الله ﷺ: أشد الناس عذاباً يوم القيامة إمام جائر. (أخرجه أبو يعلى: ٣٤٣/٢، رقم: ١٠٨٨، والطبراني في الأوسط: ١٦/٢، رقم: ١٥٩٥، وأبو نعيم في الحلية: ١١٤/١٠)

(٧٠) سورة النحل، الآية: ٢٣.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

و فرمايل: (دا کبر نه دی) الله جل جلاله بښایسته ذات دی بښایسته خوښوي. (۷۱)

يعني دا چي د بنو شيانو استعمال کبر نه دی، بلکي کبر دا دی، چي ښه شيان په دې نیت استعمال کړل سي چي ځان تر نورو لوړ وښيي.

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: الله جل جلاله فرمایي: لويي زما ده او کبر زما خاصه ده څوک چي زما سره په دې خويونو کي ځان گډوي دوږخ ته به يې اچوم. (۷۲)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تر ټولو مخکي به درې کسان دوږخ ته ځي:

۱. ظالم امير.
۲. شتمن سړی چي زکاة نه ورکوي.
۳. مسکين کبر کوونکی. (۷۳)

حاصل دا چي څوک کبر کوونکی وي هغه، هغه څوک دی چي الله جل جلاله سخت نفرت ځني کوي او الله جل جلاله يې جهنم ته اچوي (الا ماشاء الله).

(۷۱) لا يدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من كبر، قيل: إن الرجل يحب أن يكون ثوبه حسنا ونعله حسنة، قال: إن الله جميل يحب الجمال الكبر بطر الحق وغمط الناس. (أخرجه مسلم: ۹۳/۱، رقم: ۹۱)

(۷۲) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: قال الله: الكبرياء ردائي والعظمة إزاري فمن نازعني واحدا منهما قذفته في النار. (أخرجه أحمد: ۴۱۴/۲، رقم: ۹۳۴۸، وهناد في الزهد: ۴۲۱/۲، رقم: ۸۲۵، وأبو داود: ۵۹/۴، رقم: ۴۰۹۰، وابن ماجه: ۱۳۹۷/۲، رقم: ۴۱۷۴، وأخرجه أيضا ابن حبان: ۴۸۶/۱۲، رقم: ۵۶۷۱)

(۷۳) رواه ابن خزيمة وابن حبان في صحيحهما آه. منذرى.

(۱۸) لويه گناه: په درواغو شاهدي ورکول

څوک چي په درواغو شاهدي ورکوي د يوه مسلمان حق په بل خوري د مثال په ډول د دوو کسانو پر يوه محکه يا پر مال دعوه وي يو بل کس پوهېږي چي په دوی دوو کي يو پر ناحقه دی، خو کوم وخت چي د فيصلې حای راسي ياد کس د ناحقه دعوه کوونکي په گټه شاهدي ورکړي او يا داسي نور. داسي کړنه ستره گناه ده، ځکه الله جل جلاله د خپلو بنو بندگانو تعريف داسي کوي:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ﴾ (۷۴)

او (د توبې تر څنگ) هغه کسان دي چي و باطل ته نه حاضرېږي (يعني د درواغو شاهدي نه ورکوي).
په بل حای کي الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ﴾ (۷۵)

د ناحقه شاهدي، څخه ځانونه وساتئ.
په يوه حديث کي راغلي دي، چي د درواغو شاهدي په گناه کي د شرک سره برابره ده. (۷۶)

په يوه بل حديث کي راغلي دي: درواغن شاهد به د قيامت په ورځ د حایه لانه وي بنورېدلی چي دوږخ به ورته واجب سي. (۷۷)

(۷۴) سورة الفرقان ، الاية: ۷۲.

(۷۵) سورة الحج، الاية: ۳۰.

(۷۶) حدثنا علي بن عبد العزيز ثنا أبو نعيم ثنا سفيان عن عاصم بن أبي النجود عن وائل بن ربيعة عن عبد الله قال: عدلت شهادة الزور الشرك بالله، وقرأ واجتنبوا قول الزور. (الطبراني في معجمه الكبير، ج: ۹،

ص: ۱۰۹، ح: ۸۵۶۹)

امام ذهبي رحمته الله په کتاب "الکبائر" کې لیکي: د درواغو شاهدې تر ټولو لویه گناه ده، ځکه په دې گناه کې خلور (۴) گناوې سته: لومړۍ دا چې درواغ یې وویل، دوهم دا چې ظلم یې وکړ د یوه حق یې په بل وخورئ، درېیم دا چې په بل یې حرام وخورل، خلورم دا چې هغه څه چې الله جل جلاله حرام بللی وه هغه یې حلال وبلل.

(۱۹) لویه گناه: شراب چيښل

شراب چې د انسان دنيوي ژوند هم د سختو ستونزو سره مخ کوي الله جل جلاله حرام گرځولي دي او فرمایلي یې دي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
(۷۸)﴾

ژباړه: اې مؤمنانو! باور وکړئ! شراب، قمار، بتان او (د فال لپاره) غشي، مرداري ده د شيطان کار دی نو ځانونه ځني وساتئ خو تاسو کامياب سئ.

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمایلي دي: د شرابو څخه ځانونه وساتئ ځکه دا خبره يقيني ده، چې شراب د ټولو شرونه کيلي ده. (۷۹)

(۷۷) حدثنا سويد بن سعيد ثنا محمد بن الفرات عن محارب بن دثار عن بن عمر قال: قال رسول الله صلی الله علیه و آله:
لن تزول قدما شاهد الزور حتى يوجب الله له النار. (ابن ماجه في سننه، ج: ۲، ص: ۷۹۴، ح: ۲۳۷۳)
(۷۸) سورة مائدة، الاية: ۹۰.

(۷۹) عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: اجتنبوا الخمر فإنها مفتاح كل شر. (أخرجه الحاكم:
۱۶۲/۴، رقم: ۷۲۳۱)

لوي گناهونه د دورځ لمبې دي

څوک چي ځان ځني و نه ساتي د ټولو شرونه دروازه به باندې راخلاصه سي بيا به د الله جل جلاله په نافرمانۍ کي ولوپړي په دغه نافرمانۍ سره به د عذاب څخه برخمن سي.

رسول اکرم ﷺ فرمايلي دي: څوک چي شراب وڅيښي څلوېښت ورځي به نجس وي، کله چي يې توبه وايسته بېرته پاکېږي او که يې بيا وڅيښل بيا به څلوېښت ورځي نجس وي. ^(۸۰)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: هر نشه ورکوونکی شی حرام دی (لکه: شراب، هیروئین...)، الله جل جلاله دا وعده کړې ده چي څوک نشه لرونکی شی وڅيښي (يعني شراب وڅيښي) په "طينة الخبال" به يې اوبه وي. يو چا پوښتنه وکړه: يا رسول الله ﷺ! "طينة الخبال" څه شي دی؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: "طينة الخبال" د دورځيانو د بدن خوله ده او يا د دوی څخه نښتېځل سوي اوبه دي. ^(۸۱)

^(۸۰) وعن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: من شرب الخمر كان نجسًا أربعين يومًا فإن تاب منها تاب الله عليه وإن عاد نجسًا، وإن تاب تاب الله عليه فإن عاد نجسًا أربعين يومًا فإن تاب منها تاب الله عليه، فإن رجع كان حقا على الله أن يسقيه من ردة الخبال. (أخرجه الطبراني في الكبير: ۲۴۹/۱۲، رقم: ۱۳۰۱۵، وأخرجه أيضًا في مسند الشاميين: ۴۳۴/۱، رقم: ۷۶۵)

^(۸۱) قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ إِنَّ عَلَى اللَّهِ عَهْدًا لِمَنْ شَرِبَ الْمُسْكِرَ أَنْ يَسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ! وَمَا طِينَةُ الْخَبَالِ؟ قَالَ: عَرَقُ أَهْلِ النَّارِ أَوْ عُصَاةُ أَهْلِ النَّارِ. وَفِي مُسْنَدِ الْإِمَامِ أَحْمَدَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. (وَرَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ مَاجَهَ، وَقَالَ التِّرْمِذِيُّ: صَحِيحٌ) وَفِي سُنَنِ ابْنِ مَاجَهَ عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ. (قَالَ ابْنُ مَاجَهَ: هَذَا حَدِيثُ الْمِصْرِيِّينَ رَوَاهُ مِنْ حَدِيثِ أَيُّوبَ بْنِ هَانِئٍ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْهُ... أَخْرَجَهُ الْبَزَارُ كَمَا فِي كَشَفِ الْأَسْتَارِ: ۳/۳۵۴، رقم: ۲۹۲۷، وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ: ۳/۳۲۷، رقم: ۳۶۸۰، وَابَيْهَقِي: ۲۸۸/۸،

(۲۰) لويه گناه: قمار کول

قمار کول حرام دی، ځکه الله جل جلاله قمار پليتي (نجاست) بللی دی او فرمایلي یې دي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ
وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ
(۹۰)﴾ (۸۲)

اې مؤمنانو! باور وکړئ چې شراب، قمار، بتان او (د فال لپاره) غشي مرداري ده د شيطان کار دی، نو ځانونه ځني وساتئ خو تاسو کامياب سئ.

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: که چا ملگري ته وويل: راسه! قمار وکړو نو خيرات دي وکړي. (۸۳)

يعنی بې له دې چې قمار وکړي تش په ويلو به لا خيرات کوي او که قمار وکړي نو څومره گناه به يې وي؟ رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

چا که په "نردشير" بازي وکړه (چې د قمار يوه خاصه بازي ده، داسې مثال لري) لکه لاس چې يې د خنزير په وينو او غوښو ولړل سي. (۸۴)

(۸۲) سورة المائدة، الاية: ۹۰.

(۸۳) عن سعيد بن المسيب عن عمر قال: سمع النبي ﷺ رجلاً يقول لرجل: تعال! أقامرك، فأمره أن يتصدق بصدقة. (كنز العمال: ۴۰۶۷۴. أخرجه أبو يعلى: ۱/۱۹۷، رقم ۲۲۷)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: الله جل جلاله په هره ورځ کي خپل مخلوق ته درې سوه شپيته نظره د رحمت لري د شطرنج کوونکي پکښي برخه نه سته. (۸۵)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د قيامت په ورځ به سخت عذاب د شطرنج کوونکي وي. (۸۶)

(۲۱) لويه گناه: مسلمان د زنا په تور نيول يا هم ورته ښکښل کول

دغه گناه ته "قذف" وايي. د قذف بيان داسي سوی دی، چي يو څوک پاک مسلمان نارينه يا ښځي ته ووايي: اې زناکاره! يا اې زنا کارې! يا د يو چا مېرمني ته ووايي: اې د زنا کار مېرمني! يا د يوې ښځي خاوند ته ووايي: اې د زنا کاري خاونده! يا د يو چا زوی يا لورته ووايي: اې حرامي! نارينه وي که ښځينه وي او يا يو هلک ته ووايي: اې لواطت کوونکې! که چا داسی وويل: نو دلته ويونکي ته دوې لاري دي: يا خو به پر هغه سړي د زنا يا لواطت څلور شاهدان تېروي يا يې لويه گناه وکړه پر دنيا باندي يې عذاب دادی، چي اتيا

(۸۴) حَدَّثَنِي زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ عَنْ سُفْيَانَ عَنْ عُلْقَمَةَ بْنِ مَرْثَدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: مَنْ لَعِبَ بِالزَّادِشِيرِ فَكَأَنَّمَا صَبَغَ يَدَهُ فِي لَحْمِ خَنْزِيرٍ وَدَمِهِ. (أخرجه مسلم، رقم: ۶۰۳۳، ۲ - باب تَحْرِيمِ اللَّعِبِ بِالزَّادِشِيرِ)

(۸۵) و روى أبو بكر الأثرم في جامعه عن واثلة بن الأسقع عن رسول الله ﷺ قال: إن الله في كل يوم ثلثمائة رضي الله عنه ستين نظرة إلى خلقه ليس لصاحب الشاه فيها نصيب - يعني لاعب الشطرنج لأنه يقول شاه مات. (المؤطا - باب اللعب، ح: ۹۰۴)

(۸۶) و روي عنه ﷺ أنه قال: أشد الناس عذابا يوم القيامة صاحب الشاه يعني صاحب الشطرنج. (كنز العمال: ۱۵ / ۴۰۶۴۴)

لوي گناهونه

د دورې لمبې دي

دورې به وهل کېږي او په آخرت کې هم لوي عذاب ورته سته، ځکه الله جلّ و علاه فرمايي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغُفْلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (۸۷)

ژباړه: باور وکړئ کوم کسان چې پاكي بنځي، د زنا څخه ناخبره بنځي او مؤمناني بنځي (د زنا په) تور نيسي په دنيا او آخرت دواړو کې ورباندې لعنت دی او د دوی لپاره لوی عذاب دی.

يادونه:

د علماوو د تحقيق له مخې د دوی د دنيا لعنت دا دی، چې اتيا دورې به وهل کېږي او د تل لپاره به يې شاهدي نه کېږي، ځکه الله جلّ و علاه فرمايي:

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (۸۸)

ژباړه: کوم کسان چې پاكي بنځي د زنا په تور نيسي او بيا څلور شاهدان (د خپلې خبرې د ثبوت په موخه) نه راولي، نو تاسو يې اتيا دورې ووهئ او د تل لپاره شاهدي مه ځني قبلوئ او دغه کسان فاسقان دي.

(۸۷) سورة نور، الاية: ۲۳.

(۸۸) سورة نور، الاية: ۴.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

سبحان الله! په اوسني وخت کي خومره ډېر خلک په کور، کلي بازار کي داسي خبري کوي چي يو بل ته د زنا تر تور بد تري خبري دي، دا ټول د پورته آيت په حکم فاسقان دي او شاهدي يې منظوره نه ده، که اسلامي نظام وي قاضي يې بايد اتيا دورې ووهي.

رسول الله ﷺ فرمايي: د الله جل جلاله نفرت د هغه چا څخه کېږي چي بنکنخل کوي او يا بدې خبري کوي. (۸۹)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: څوک چي پر الله جل جلاله او پر آخرت ايمان لري نو د خير خبره دي وکړي که نه نو چوپ دي پاته سي (بدې خبري خو دي بيخي نه کوي). (۹۰)

(۲۲) لويه گناه: په بيت المال کي خيانت کول

بيت المال چي د ټولو مسلمانانو سره شريک دى که څوک خيانت پکښي وکړي نو تر څو چي ټول مسلمانان بخښه ورته و نه کړي د الله جل جلاله د عذاب څخه نه سي خلاصېداى، داسى نه ده لکه غلا چي هغه سړى بخښه ورته وکړي چي ده غلا ځني کړې ده نور نو خلاص دى که د الله جل جلاله خوښه وه، ځکه په بيت المال کي خيانت کوونکى کس د نړۍ پر ټولو مسلمانانو نه سي گرځېدلای چي بخښه ځني وغواړي. د خيانت کوونکي اړونده الله جل جلاله فرمايي:

(۸۹) وعن أبي الدرداء رضي الله عنه: أن النبي ﷺ قال: مَا مِنْ شَيْءٍ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ، وَإِنَّ اللَّهَ يُبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَدِيَّ. (أخرجه: البخاري: ۱۶/۳ (۱۸۲۵)، ومسلم: ۱۳/۴) ((۱۱۹۳

(۹۰) عن ابن عمر عن النبي ﷺ قال: من كثر كلامه كثر سقطه ومن كثر سقطه كثرت ذنوبه ومن كثرت ذنوبه كان النار أولى، به ومن كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليقل خيرا أو ليصمت. (القضاعي في مسند الشهاب، ج: ۱، ص: ۲۳۷، ح: ۳۷۳)

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ﴾ (٩١)

باور وکړئ! الله جل جلاله خيانت کونکي نه خوښوي.
کوم وخت چي د بدر په غزا کي د غنيمت مال ونيول سو يوه توره
يا دوپته (خادر) ورک سو. عينو منافقانو د رسول الله ﷺ د
سپکاوي په موخه ويل: دا به رسول الله ﷺ وړي وي. الله جل جلاله د دغه
خبري د ښکاره کولو په موخه او په بيت المال کي د خيانت کوونکي د
عذاب په اړه لاندني آيت شريف نازل کړ:

﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلُّ وَمَنْ يَغُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ

الْقِيَمَةِ﴾ (٩٢)

د الله جل جلاله پيغمبر ته نه ښايي چي څه شی پټ کړي او څوک چي
(د بيت المال) شی پټ کړي د قيامت په ورځ به هغه شی راوړي
(خلکو ته به رسوا سي چي دغه کس څومره خيانت کړی وو او بيا به
سزا ورکړل سي).

د بيت المال څخه کوم شی په خيانت، چم يا غلا اخيستل خو څه
کوي، بلکي که څوک د بيت المال د ټولولو پر وظيفه وي او يو کس
تحفه ورکړي دغه لا رسول الله ﷺ خيانت بللی دی او سزا به د خائن
ويني. (٩٣)

که څوک په بيت المال کي خيانت کوي پر دغه کس به د جنازې
لمونځ نه کېږي، ځکه په يوه حديث کي راځي چي روايت يې زيد بن
خالد جهني رضي الله عنه کوي: د خيبر په غزا کي يو سړي د بيت المال څخه يو

(٩١) سورة الانفال، الاية: ٥٨.

(٩٢) سورة آل عمران، الاية: ١٦١.

(٩٣) عن أبي حميد أن رسول الله ﷺ قال: هَذَا يَأْتِي الْعُمَالُ غُلُولًا. (المسند امام احمد: ٤٢٤/٥)

شی پټ کړ، (کوم وخت چې مړ سو) رسول الله ﷺ وفرمایل: د جنازې لمونځ مه پر کوی ستاسو ملگري د الله جل جلاله په لاره کې خیانت کړی دی. (۹۴)

(۲۳) لویه گناه: غلا کول

د گناهونو په لړ کې یوه لویه او بده گناه غلا کول دي. دا یوه داسې ناوړه گناه ده چې له امله یې الله جل جلاله ناراضه کېږي او هم ټولنه د فساد او نا آرامۍ پر لوري ځي. دا دومره ستره گناه ده چې الله جل جلاله یې د کوونکي د لاس پرېکولو حکم کړی دی او فرمایي:

﴿وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا

نَكَالًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (۲۸) (۹۵)

ژباړه: د غله نارینه او غلې ښځې لاسونه پرېکړئ دا سزا د هغه څه ده، چې دوی یې کسب کړی دی او خبرتیا ده د الله جل جلاله له لوري څخه او الله جل جلاله ډېر قوی دی (په تطبیقولو کې د احکامو) او حکمت والا دی په هر کار کې.

رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

هر زنا کوونکی د زنا پر مهال مؤمن نه وي، غل د غلا پر مهال مؤمن نه وي او شراب چيښونکی د شراب چيښول پر مهال مؤمن نه

(۹۴) ابن کثیر في تفسير آية: ۱۶۱ من آل عمران.

(۹۵) سورة المائدة، الآية: ۳۸.

وي (يعني د غلا او زنا پر مهال ايمان ځني پورته کېږي)، مگر توبه يې خلاصوي.^(۹۶) يعني که توبه وباسي خلاصېداى سى.

د پورتنې حديث مطلب دا دى، چي کوم وخت يو څوک زنا کوي يا غلا کوي ايمان ځني پورته کېږي د مرغه په څېر يې پر سر درېږي، چي د زنا يا غلا څخه فارغه سو بېرته ايمان ورته راسي.

(۲۴) لويه گناه: د غلا لپاره لار نيول (قطاع الطريق)

د مسلمانانو په وړاندي لوى لاري نيول، مالونه او پيسې ځني اخيستل لويه گناه ده. د سپېڅلي شريعت د قانون له مخي راسته لاس او چپه پنبه پرېکول ورته جزا ټاکل سوې ده. الله جل جلاله يې اړونده فرمايي:

﴿إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾^(۹۷)

ژباړه: باور وکړئ د هغو کسانو سزا چي د الله جل جلاله او د رسول الله ﷺ (د دوستانو سره) جنگ کوي، په محکمه کي د فساد کولو

^(۹۶) عن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن، ولا يسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب الخمر حين يشربها وهو مؤمن، والتوبة معروضة بعد. (أخرجه عبد الرزاق: ۴۱۶/۷، رقم: ۱۳۶۸۶، ومسلم: ۷۷/۱، رقم: ۵۷، وأبو داود: ۲۲۱/۴، رقم: ۴۶۸۹، والترمذي: ۱۵/۵، رقم: ۲۶۲۵)

^(۹۷) سورة المائدة، الآية: ۳۳.

کونښن کوي (سزايې داده)، چي ووژل سي، يا په دار سي او يا يې رد او بدل لاسونه او پښې پرېکړل سي (يعني راسته لاس او چپه پښه) او يا د محکي څخه وشرل سي دوی لپاره دغه د دنيا بې عزتي ده (چي وژل يا لاس او پښې پرېکړل دي) او په آخرت کي ورته لوی عذاب سته.

په پورتنی آیت کې د لار نیوونکو لپاره څلور ډوله سزا بنودل سوې ده او د لار نیوونکو گناه هم څلور ډوله لري؛ ځکه که لار نیوونکو مرگ کړی وي او د غلا وخت یې نه وي پیدا کړی سزا یې مرگ دی او که یې مرگ کړی وي او غلا یې هم کړې وي سزا یې مرگ ده او په دار به هم ځړول کیږي. او که یې مرگ نه وي کړي غلا یې کړې وي سزا یې د لاس او پښې پرېکېدل دي او که یې نه غلا کړې او نه یې مرگ کړی وي سزا یې د وطن څخه شړل دي.

(۲۵) لویه گناه: په ناحقه قسم اخیستل

چي په ياد يې هم وي

قسم پردري (۳) ډوله دي: يو هغه قسم دي چي په راتلونکي زمانه کي د يوه کار د کولو يا نه کولو لپاره وکړي، په دغه قسم کي که پر هغه خپله اراده باندې ودرېدئ د قسم څخه خلاص دي که نه نو کفاره به ورکوي. د مثال په ډول احمد قسم وکړئ چي زه درې ورځي د محمود سره خبري نه کوم، که يې هغه درې ورځي خبري نه وکړې قسم يې پوره کړ هيڅ شی باندې نه سته او که يې په هغه درو ورځو کي خبري وکړې د قسم کفاره به ورکوي.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

دوهم هغه قسم دی، چي په تېره زمانه کي یې یو کار کړی وي خو هېر یې وي قسم باندي واخلي، چي دا کار مانه دی کړی په حقیقت کي ده کړی وي هېر یې وي، پر دې قسم باندي هیڅ شی لازم نه دی.

درېیم ډول قسم دا دی، چي په تېره زمانه کي یې یو کار کړی وي په یاد یې هم وي قسم باندي واخلي، چي دا کار مانه دی کړی یا بله موضوع وي خودی په خبر وي د خبرتیا سره قسم باندي واخلي، دې قسم ته "یمین غموس" وایي، دومره لویه گناه یې وکړه چي په کفار ه یې غاړی نه خلاصېږی سزایې آخرت ته پاتېږي، الله جل جلاله فرمایي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ (۹۸)

ژباړه: باور وکړئ هغه کسان چي د الله جل جلاله سره وعده او قسمونه په لږو پیسو بدلوي، دغه کسانو ته په آخرت کي هیڅ برخه نه سته، د قیامت په ورځ به نه الله جل جلاله خبري ورسره وکړي، نه به د رحمت په نظر ورته وگوري، نه به د دوی پاکی وکړي او دوی ته ډېر سخت عذاب سته.

یعني هغه قسم کوونکي چي په ناحقه قسم اخلي د الله جل جلاله د رحمت او اخروي گټو څخه چي جنت دی بې برخي دي. رسول الله ﷺ فرمایلي دي: یو چا که د یو سړي حق په قسم پرې کړی الله جل جلاله به خامخا دوږخ ورته واجب کړي او جنت به پر حرام کړي.

(۹۸) سورة آل عمران، الاية: ۷۷.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

يو چا پوښتنه وکړه: يا رسول الله ﷺ! که څه هم لږ شی وي؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: که څه کوچنی شنه خاشه وي. (۹۹)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تر ټولو لوي گناهونه د الله جل جلاله سره شريک نيول دي، د مور او پلار آزار دى، د مسلمان وژل دي او په ناحقه قسم اخيستل دي. (۱۰۰)

(۲۶) لويه گناه: ظلم کول

الله جل جلاله د هري گناه په اړه بنده ته وخت ورکوي يعنې ژر عذاب ورباندي نه راولي، مگر د ظلم په کولو سره ډېر ژر په قهر کيږي، الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ﴾ (۱۰۱)

(۹۹) عن ابي امامة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: من اقتطع حق امرئ مسلم بيمينه فقد أوجب الله له النار وحرم عليه الجنة، فقال رجل: يا رسول الله ﷺ! وإن كان شيئاً يسيراً قال وإن كان قضييًّا من أراك. (أخرجه أحمد: ۲۶۰/۵، رقم: ۲۲۲۹۳، ومسلم: ۱۲۲/۱، رقم: ۱۳۷، والنسائي: ۲۴۶/۸، رقم: ۵۴۱۹، وابن ماجه: ۷۷۹/۲، رقم: ۲۳۲۴، والدارمي: ۳۴۵/۲، رقم: ۲۶۰۳، وأبو عوانة: ۴۰/۱، رقم: ۸۸، والطبراني: ۲۷۴/۱، رقم: ۷۹۷)

(۱۰۰) عن عبد الله بن أنيس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: أكبر الكبائر الإشراك بالله عز وجل، وعقوق الوالدين، واليمين الغموس، وايم الذي نفسي بيده لا يحلف أحد وإن كان على مثل جناح البعوضة إلا كانت نكتة في قلبه إلى يوم القيامة. (أخرجه أحمد: ۴۹۵/۳، رقم: ۱۶۰۸۶، والترمذي: ۲۳۶/۵، رقم: ۳۰۲۰، وقال: حسن غريب. وابن حبان: ۳۷۴/۱۲، رقم: ۵۵۶۳، والطبراني في الأوسط: ۳۰۵/۳، رقم: ۳۲۳۷)

(۱۰۱) سورة ابراهيم، الاية: ۴۲.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ژباړه: گومان مه کوه اې انسانه! چي الله جل جلاله د هغه څه څخه بې خبره دئ چي ظالمان يې کوي، بېشکه الله جل جلاله دوی و هغه ورځي ته ځنډوي چي سترگي د ډېره وهمه روڼي پاتېږي.

رسول الله ﷺ يوه ورځ اصحابو کرامو ﷺ ته وفرمايل: آيا تاسو خبر ياست چي مفلس څوک دئ؟ اصحابو ﷺ ورته وويل: په موږ کي مفلس هغه څوک دئ چي پيسې نه لري. رسول الله ﷺ وفرمايل: په حقيقت کي مفلس هغه څوک دئ چي د قيامت په ورځ راسي نېک عملونه، لکه: لمونځ، روژې، زکات او حج ورسره وي، يو بل څوک راسي او ووايي چي ده ما ته ښکښل کړي دي، يا يې په زنا کوونکي راته ويلي دي، يا يې مال راڅخه خوړلی دئ، يا يې ويني راتوي کړي دي او يا يې وهلی يم، نو د ده نېکۍ هغه (مظلوم) ته ورکول کېږي، که يې نېکۍ خلاصي سوې بيا د مظلوم گناوي را اخيستل کېږي پر ده باندي لوېږي وروسته به په دوږخ کي وغورځول سي. (۱۰۲)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: پر پنځو کسانو باندي د الله جل جلاله غضب دئ، که د الله جل جلاله خوښه سوه پر دې دنيا عذاب ورکوي او که يې خوښه سوه په آخرت کي عذاب ورکوي:

۱. لومړی د قوم امير دئ چي خپل حق د قوم څخه اخلي انصاف نه ورسره کوي او نه ظلم ځني پورته کوي.

(۱۰۲) وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: أتدرون من المفلس؟ قالوا: المفلس فينا من لا درهم له ولا متاع، فقال: إن المفلس من أمتي من يأتي يوم القيامة بصلاة وصيام وزكاة، ويأتي وقد شتم هذا، وقذف هذا، وأكل مال هذا، وسفك دم هذا، وضرب هذا، فيعطى هذا من حسناته، وهذا من حسناته، فإن فنيَتْ حسناته قبل أن يقضى ما عليه، أخذ من خطاياهم فطرحَتْ عليه، ثم طرَحَ في النار. (أخرجه مسلم: ۱۸/۸)

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

۲. دوهم د قوم مشر دى چي قوم يې اطاعت کوي خو دى د کمزوري او زورور ترمنځ فرق کوي.

۳. درېيم هغه سړى دى چي خپله کورنۍ او اولاد د الله جل جلاله د اطاعت لوري ته نه امر کوي او د دين تعليم نه ورکوي.

۴. څلورم هغه سړى دى چي مزدور ونيسي کار پوره ځني غواړي او مزدوري پوره نه ورکوي.

۵. پنځم هغه سړى دى چي د خپلي بڼځي په حق کي ظلم کوي. (۱۰۳)

رسول الله ﷺ فرمايي: که څوک يوه لوېشت محکمه د چا په ظلم واخلي د قيامت په ورځ به دغه يوه لوېشت محکمه د اويانوو محکوم په ټول طوق ځني جوړ سي او ده ته به ورپه غاړه سي. (۱۰۴)

(۲۷) لويه گناه:

د الله جل جلاله د رحمت څخه نامېدي

په يوه حديث کي راغلي دي، چي الله جل جلاله سل رحمته لري، هر رحمت يې دومره لوي دى لکه د محکمي او آسمان منځ د دغه سلو رحمتو څخه يې يو رحمت په ټولو انسانانو، پيرانانو او حيوانانو کي

(۱۰۳) و روي عن النبي ﷺ أنه قال: خمسة غضب الله عليهم إن شاء أمضى غضبه عليهم في الدنيا و إلا أمر بهم في الآخرة إلى النار: أمير قوم يأخذ حقه من رعيته و لا ينصفهم من نفسه و لا يدفع الظلم عنهم، و زعيم قوم يطيعونه و لا يساوي بين القوي و الضعيف و يتكلم بالهوى، و رجل لا يأمر أهله و ولده بطاعة الله و لا يعلمهم أمر دينهم، و رجل استأجر أجيرا فاستوفى منه العمل و لم يوفه أجرته، و رجل ظلم امرأة صداقتها. (كتاب الكبائر، ص: ۱۱۹)

(۱۰۴) وعن عائشة رضي الله عنها: أن رسول الله ﷺ قال: مَنْ ظَلَمَ قَيْدَ شِبْرٍ مِنَ الْأَرْضِ، طَوَّقَهُ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ. (أخرجه البخاري: ۲۲۳/۵ (۴۴۰۲)، ومسلم: ۵۸/۱ (۶۶) (۱۱۹) و (۱۲۰))

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

شیندلی دی، چي دوی په خپلو منځو کي محبت او رحم سره کوي او یا دوی پر خپلو اولادو باندي باندي رحم کوي او یا پر قریبانو باندي رحم کوي. (۱۰۵)

که په پورتنی حدیث کي لږ فکر وسي چي د الله ﷻ دومره رحمتونه دي، چي یو یې دومره زیات دی چي د ټولي دنیا د پلرونو، میندو او عامو او خاصو، پیرانانو او حیوانانو د رحم سره برابر دي، نو ټوله به خومره وي حال دا چي که دیوه پلار او یا یوې مور رحم ته سړي څېرسي عقل عاجز ورته پاتېږي او که د ټولو میندو او پلرونو محبت او رحم سره یوځای سي نو بیا به خومره زیات سي؟ او که سل برابره سي بیا به خومره سي؟ نو د دومره لوي رحم څخه ناهيلي کول کبیره گناه ده، ځکه الله ﷻ فرمایي:

﴿إِنَّهُ لَا يَأْتِئُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ (۱۰۶)

ژباړه: باور وکړئ! د الله ﷻ د رحمت څخه یوازي کافران ناامیده کېږي (بل څوک نه ځني ناهیلی کېږي).

بله خبره لا دا ده، چي الله ﷻ په ښکاره ټولو انسانانو ته وعده ورکړې ده، چي د شرک پرته زه هره گناه بخښم چا ته چي مي خوښه سي، ځکه الله ﷻ فرمایي:

(۱۰۵) حدثنا أبو كريب وأحمد بن سنان قالا: ثنا أبو معاوية عن الأعمش عن أبي صالح عن أبي سعيد قال: قال رسول الله ﷺ: خلق الله عز وجل يوم خلق السموات والأرض مائة رحمة، فجعل في الأرض منها رحمة فبها تعطف الوالدة على ولدها، والبهائم بعضها على بعض والطير، وآخر تسعة وتسعين إلى يوم القيامة فإذا كان يوم القيامة أكملها الله بهذه الرحمة. (أخرجه البخاري - في الرقاق باب: ١٩، ومسلم - في توبه حديث: ١٨ - ٢١، والترمذي - في الدعوات باب: ٩٩، وابن ماجه - في الزهد باب: ٣٥)

(۱۰۶) سورة يوسف، الآية: ٨٧.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (١٠٧)

يَشَاءُ﴾ (١٠٧)

ژباړه: دا خبره يقيني ده چي الله ﷻ هغه شوک نه بخښي، چي د الله ﷻ سره شريک ونيسي نوره هره گناه بخښي چا ته چي يې خوښه سي.

په يو حديث کي راغلي دي، چي الله ﷻ فرمايي: اي انسانه! که ته يو څه زما څخه وغواړې او ما ته دعا وکړې زه ستا ټولي گناوي بخښم او زه يې هيڅ پروا نه لرم. اي انسانه! که ستا گناهونه دومره زيات سي چي د آسمان تر کنارو پوري ورسېږي او بيا زما څخه بخښه وغواړې زه بخښه درته کوم. اي انسانه! که ټوله محکه ستا په گناهونو باندي ډکه سي او بيا ته زما و خواته راسې (بخښه راڅخه غواړې) او شريک دي زما سره نه وي نيولي زه بخښه درته کوم. (١٠٨)

حاصل دا چي که د انسان څخه هر څومره گناهونه وسي بيا به هم د الله ﷻ رحمت څخه نه ناامېده کېږي.

(١٠٧) سورة النساء، الاية: ٤٨.

(١٠٨) عن انس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: قال الله: يا ابن آدم! إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك ما كان منك ولا أبالي. يا ابن آدم! لو بلغت ذنوبك عنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك ولا أبالي. يا ابن آدم! لو أنك أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لا تشرك بي شيئا لأتيتك بقرابها مغفرة. (أخرجه الترمذي: ٥٤٨/٥، رقم: ٣٥٤٠، وقال: غريب. والضياء: ٣٩٩/٤، رقم: ١٥٧١)

(۲۸) لويه گناه: حرام خوړل

الله جل جلاله فرمايلي دي:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ﴾ (۱۰۹)

تاسو په خپلو منځو کي مالونه په باطله طريقه مه خورئ. يعنې ځيني ستاسو دي د ځينو نورو څخه په ناروا طريقه مال نه خوري، مال په باطله طريقه سره خوړل پر دوه (۲) ډوله دي: يو ډول يې دا دی، چي په ظلم، دوکه، خیانت او يا په غلا سره د يو چا مال و خوري. دوهم ډول يې دا دی، چي په ايله توب يا په بازی سره د يو چا مال و خوري لکه قمار يا داسی نور، دغه دواړه ډولونه باطل دي الله جل جلاله يې منعه کړې ده.

حضرت انس رضي الله عنه فرمايي: ما رسول الله ﷺ ته وويل: يا رسول الله ﷺ! ما ته دعا وکړه چي الله جل جلاله مي داسي څوک جوړ کړي چي دعا مي قبلېږي. رسول الله ﷺ راته وفرمايل: خپل کسب دي د حرامو څخه پاک کړه دعا دي قبلېږي. هر سړی چي يوه گوله حرام شی خولې ته پورته کړي څلوېښت ورځي يې دعا نه قبلېږي. (۱۱۰)

(۱۰۹) سورة البقرة، الآية: ۱۸۸.

(۱۱۰) وروى أبان بن أبي عياش عن أنس قال: قلت: يا رسول الله ﷺ! إجعلني مستجاب الدعوة. قال: يا أنس! أطب كسبك تستجاب دعوتك فإن الرجل ليرفع إلى فيه اللقمة من حرام فلا تستجاب له دعوته أربعين يوما. (الترغيب والترهيب، ج: ۲، ص: ۴۰، باب الترهيب من أكل الحرام).

په يوه روايت کي راغلي دي: څوک چي د دې پروا نه کوي چي پيسې مي د کومي خواراڅي (يعني حلالې دي که حرامي)؟ الله جَلَّالَهُ د ده پروا نه کوي چي د کومي دروازي څخه دوبرخ ته ننوځي. ^(۱۱۱)

حضرت ابوهريرة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمايي: که د يو چا په خوله کي خاوري وي تر دې بڼه دي چي خولې ته حرام وږي. ^(۱۱۲)

(۲۹) لويه گناه: ځان خپله وژل

الله جَلَّالَهُ فرمايي:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ۝ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝﴾ ^(۱۱۳)

ژباړه: تاسو په خپله خپل ځانونه مه وژنئ، بېشکه الله پاک پر تاسو ډېر مهربان دی. که چا دغه کار وکړي (يعني ځان يې په خپله مړ کړي) ژر دی چي موږ به يې اور ته واچوو او دغه کار الله جَلَّالَهُ ته ډېر اسانه دی.

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که ځان په اوسپنه مړ کړي هغه اوسپنه به يې په لاس کي وي ځان به په دوبرخ کي په وهي او همېشه به په دوبرخ کي وي. که چا ځان په زهرو مړ کړي په دوبرخ کي به د هغه زهرو

^(۱۱۱) کنز العمال، رقم: ۹۲۷۱.

^(۱۱۲) شعب الايمان برقم: ۵۳۷۹.

^(۱۱۳) سورة النساء، الايتان: ۲۹، ۳۰.

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

عذاب باندې تېريږي او همېشه به په دوږخ کي وي. که چا ځان په خپله د غره څخه راوچاوه مړ سو په دوږخ کي به د غره څخه رالوېږي او همېشه به په دوږخ کي وي. (۱۱۴)

يادونه:

دا خبره دي ياده وي چي ځان وژنه او استشهاد فرق لري، دا کوم عذابونه چي بيان سوي دي دا د ځان وژني لپاره دي، ځان وژنه دې ته واي چي څوک د کوم مشکل په وجه د ژوند څخه ستړي وي ځان ووژني او که څوک د الهي دين لپاره ځان شهيدوي دا حکم بيا بېل دی.

(۳۰) لويه گناه: درواغ ويل

الله جل جلاله د درواغو په اړه داسي فرمايلي دي:

﴿فَنَجْعَلُ لِّلْعُتَّةِ اللّٰهِ عَلَى الْكٰذِبِيْنَ ۝۲۱﴾ (۱۱۵)

موږ به وگرځو لعنت د الله پاک پر درواغو ويونکو باندې.

په بل ځای کي الله جل جلاله فرمايي:

﴿قُتِلَ الْخٰرِصُوْنَ ۝۱۰﴾ (۱۱۶)

(۱۱۴) عن أبي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: من تحسّى سما فقتل نفسه فهو يتحساه في نار جهنم خالدا مخلدا فيها أبدا، ومن قتل نفسه بحديدة فحديدته في يده يتوجأ بها في بطنه في نار جهنم خالدا مخلدا فيها أبدا، ومن تردى من جبل فقتل نفسه فهو يتردى في نار جهنم خالدا مخلدا فيها أبدا. (ابن حنبل في مسنده،

ج: ۲، ص: ۴۷۸، ح: ۱۰۱۹۸)

(۱۱۵) سورة آل عمران، الآية: ۶۱.

(۱۱۶) سورة الذاريات، الآية: ۱۰.

وژل سوي دي (يعني هلاک سوي دي) درواغ ويونکي.
رسول الله ﷺ فرمايي: باور وکړئ! رښتيا ويل ويونکي پر نېکه لار روانه وي او نېکه لار تلونکي جنت ته بيايي، همېشه چي يو څوک رښتيا وايي او د رښتيا په لټه کي وي د الله جل جلاله په نزد به "صديق" وليکل سي (چي ډېره لوړه مرتبه ده). باور وکړئ! درواغ ويل ويونکي د فسق پر لار بيايي او د فسق لار تلونکي دوږخ ته بيايي او همېشه چي يو څوک درواغ وايي او د درواغو په لټه کي وي د الله جل جلاله په نزد به "کذاب" وليکل سي (چي ډېره بده مرتبه ده).^(۱۱۷)

رسول الله ﷺ فرمايي: د منافق درې (۳) علامي دي که څه هم لمونځ کوي او روژه نيسي او دا يې گومان وي چي زه مسلمان یم (خو بيا هم منافق دی، لومړی دا چي:) کوم وخت خبري کوي درواغ وايي، (دوهم دا چي:) وعده وکړي په وعده وفا نه کوي، (درېم دا چي:) امانت ورته کښېږدي خيانت پکښي کوي.^(۱۱۸)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: څلور شيان دي په چا کي که موجود سوه خالص منافق دی، که په چا کي يوه موجود سوه يوه علامه د منافق پکښي ده تر هغه وخته چي دغه خصلت پرېږدي، (لومړی دا چي:) کوم وخت امانت ورته کښېږدي خيانت پکښي کوي، (دوهم دا چي:) خبري کوي دروغ وايي، (درېم دا چي:) وعده

^(۱۱۷) عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: إن الصدق يهدي إلى البر وإن البر يهدي إلى الجنة، وإن الرجل ليصدق حتى يكتب صديقا. وإن الكذب يهدي إلى الفجور وإن الفجور يهدي إلى النار، وإن الرجل ليكذب حتى يكتب كذابا. مسلم في صحيحه، ج: ٤، ص: ٢٠١٣، ح: ٢٦٠٧

^(۱۱۸) وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: آية المنافق ثلاث: إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا أؤتمن خان. (أخرجه البخاري: ١٥/١ (٣٣)، ومسلم: ٥٦/١ (٥٩) (١٠٧) و (١٠٩))

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

وکړي په وعده وفا نه کوي، (خلورم دا چي:) جنگ کوي ښکښل کوي. (۱۱۹)

رسول الله ﷺ درې ځلي د هغه چا لپاره د هلاکت ښرا کړې ده، چي په دې مقصد درواغ خبري کوي چي خلگ باندې وځاندي. (۱۲۰)

يادونه:

رسول الله ﷺ په دې ځای کي درواغجن او ټوکي کوونکی دواړه بد ښوولي دي، بد بختانه زموږ په ټولنه کي خلگ ډېر کوښښ کوي چي داسي خبري وکړي ترڅو خلگ باندې وځاندي.

(۳۱) لويه گناه: په قضا کولو کي

خيانت کول (خائن قاضي)

زيات وختونه داسي وي چي قاضي د خلکو په منع کي صحيح فيصله ځکه نه وکړي چي رشوت واخلي او يا هم د واسطې تر تاثير لاندې راسي، حال دا چي هر قاضي چي فيصله صحيح و نه کړي الهي قانون يې تر پښو لاندې او هر څوک چي په هغه طريقه پرېکړه نه کوي کومه چي الله جل جلاله رالېږلې ده، الله جل جلاله کافر نومولی دی او فرمايي:

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ﴾ (۳۲) (۱۲۱)

(۱۱۹) وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: أُرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النِّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: إِذَا أُوتِمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ. (أخرجه البخاري: ۱۵/۱ (۳۴)، ومسلم: ۵۶/۱ (۵۸) (۱۰۶)).

(۱۲۰) عن بهز بن حكيم عن أبيه عن جده قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: إن الذي يحدث الناس فيكذب ليضحك به القوم ويل له ويل له. (الطبراني في معجمه الكبير، ج: ۱۹، ص: ۴۰۴، ح: ۹۵۲).

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

ژباړه: څوک چې په الهي قانون فيصله نه کوي نو دا کسان د شک وتلي کافران دي.

په بل حای کې الله جل جلاله داسې کس ظالم ویلي دي او فرمایي:

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ (١٢٢)

ژباړه: څوک چې په الهي قانون فيصله نه کوي نو دا کسان د شک وتلي ظالمان دي.

په بل حای کې الله جل جلاله په فاسقانو سره ورته ویلي دي او فرمایلي یې دي:

﴿وَمَنْ لَّمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾ (١٢٣)

ژباړه: څوک چې په الهي قانون فيصله نه کوي نو دا کسان د شک وتلي فاسقان دي.

د هغو قاضیانو به څه حال وي چې رشوت ور نه کړې بیخي فيصله نه کوي؟ تا هم دې ته مجبوره کوي چې رشوت ورکړې او د حان لپاره هم دا لاره خوښوي چې رشوت واخلي او غلطه فيصله وکړي. (العیاذ بالله)

رسول الله جل جلاله فرمایلي دي: الله جل جلاله د هغه قاضي لمونځ نه قبلوي چې صحیح فیصله نه کوي. (١٢٤)

رسول الله ﷺ فرمایي: قاضیان درې (۳) دي: یو قاضي په جنت کې دی او دوه قاضیان په دوږخ کې دي؛ هغه قاضي چې په حق

(١٢١) سورة المائدة، الآية: ٤٤.

(١٢٢) سورة المائدة، الآية: ٤٥.

(١٢٣) سورة المائدة، الآية: ٤٧.

(١٢٤) عن طلحة بن عبيد الله قال: قال رسول الله ﷺ: لا يقبل الله صلاة إمام حكم بغير ما أنزل الله. (أخرجه

الحاكم: ١٠٠/٤، رقم: ٧٠٠٨، وقال: صحيح الإسناد)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

پوهېږي او په حق فيصله وکړي دا قاضي په جنت کې دی. هغه قاضي چې په حق پوهېږي قصداً تر حق تېر سي په ناحقه فيصله وکړي دا قاضي په دوږخ کې دی او هغه قاضي چې په حق نه پوهېږي په ناحقه فيصله وکړي دا هم په دوږخ کې دی. (۱۲۵)

(۳۲) لويه گناه: رشوت اخيستل

الله جلّ و علاه فرمايي:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوا بِهَآ إِلَى الْحُكَّامِ

لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (۱۸۸) (۱۲۶)

ژباړه: تاسو په خپلو منځو کې خپل مالونه په باطله طريقه مه خورئ او تاسو دغه مالونه تر حاکمانو مه رسوئ (يعني په رشوت کې يې مه ورکوئ) د دې لپاره چې ستاسو يوه ډله د خلکو يو څه مالونه (د واکمنانو په زور) په ناحقه و خوري او تاسو هم پوهېږئ.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د الله جلّ و علاه لعنت دي پر رشوت ورکوونکي او پر رشوت اخيستونکي وي او پر هغه چا دي لعنت وي

(۱۲۵) عن سليمان بن بريدة عن أبيه أن النبي ﷺ قال: القضاة ثلاثة: قاضيان في النار وقاض في الجنة؛ قاض قضى بغير الحق وهو يعلم فهو في النار، وقاض قضى بغير الحق وهو لا يعلم فهو في النار، وقاض قضى بالحق وهو يعلم فهو في الجنة. (الطبراني في معجمه الكبير، ج: ۲، ص: ۲۱، ح: ۱۱۵۶)

(۱۲۶) سورة البقرة، الآية: ۱۸۸ .

چي د رشوت ورکوونکي او اخيستونکي ترمنځ جوړ جاري راولي. (۱۲۷)

پر رشوت اخيستونکي رسول الله ﷺ لعنت ويلى دى يعنې رشوت اخيستونکى هېڅ وخت د لعنت څخه نه خلاصېږي او که چا د خپل ځان، اولاد او يا مال د حفاظت لپاره رشوت ورکړى جائز کار دى، البته اخيستونکي ته هر وخت حرام دى که په حق فيصله وکړي او که په ناحقه.

(۳۳) لويه گناه:

بنځه چي د نارينه په ډول ځان جوړ کړي
او نارينه چي د بنځي په ډول ځان جوړ کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو بنځو وي چي د نارينه سره ځان مشابه کوي او د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو نارينو وي چي د بنځو سره ځان مشابه کوي. (۱۲۸)
لکه چي بنځه د سر ورېښتان دومره لنډ کړي لکه د نارينه او يا نارينه ږيره و خروي د بنځي په څېر ځان جوړ کړي او داسي نور...

(۱۲۷) عن النبي ﷺ: أنه لعن الراشي والمرتشى، والمعزى الذى يسعى بينهما. (أخرجه أيضًا عبد الرزاق: ۱۴۸/۸، رقم: ۱۴۶۶۹، وابن الجعد: ۴۰۶/۱، رقم: ۲۷۶۷، وأحمد: ۱۶۴/۲، رقم: ۶۵۳۲، وأبو داود: ۳۰۰/۳، رقم: ۳۵۸۰، والترمذی: ۶۲۳/۳، رقم: ۱۳۳۷، وابن ماجه: ۷۷۵/۲، رقم: ۲۳۱۳)
(۱۲۸) عن ابن عباس رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لعن الله المتشبهات من النساء بالرجال والمتشبهين من الرجال بالنساء. (أخرجه الطبرانی: ۲۰۴/۱۱، رقم: ۱۱۵۰۲، وأحمد: ۳۳۰/۱، رقم: ۳۰۶۰، وأبو داود: ۶۰/۴، رقم: ۴۰۹۷، والترمذی: ۱۰۵/۵، رقم: ۲۷۴۸، وقال: حسن صحيح. وابن ماجه: ۶۱۴/۱، رقم: ۱۹۰۴)

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو ښځو وي چي د نارينوو جامې اغوندي او د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو نارينوو وي چي د ښځو جامې اغوندي. (۱۲۹)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو نارينوو وي چي د ښځي په ډول ځان جوړوي او د الله جل جلاله لعنت دي پر هغو ښځو وي چي د نارينوو سره په جامو، خبرو کي ځان مشابه کوي. (۱۳۰)

(۳۴) لويه گناه: د بولو څخه ځان نه ساتل

زيات وخت ځيني خلک د قضاء حاجت پر مهال د بولو څخه د حفاظت پروا نه کوي ځکه نو پر جامو يې د بولو څاڅکي لگېدلي وي، حال دا چي دا د بولو څاڅکي د ناروغيو تر څنگ چي انسان ته يې پېښوي لويه گناه هم ده، ځکه الله جل جلاله د جامو د نظافت حکم کوي او فرمايي:

﴿وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ﴾ (۱۳۱)

او خپلي جامې پاکي کړه.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د بولو څخه ځان وساتئ ځکه د قبر عام عذاب د بولو څخه وي. (۱۳۲)

(۱۲۹) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لعن الله الرجل يلبس لبسة المرأة والمرأة تلبس لبسة الرجل. (أخرجه أبو داود: ٦٠/٤، رقم: ٤٠٩٨، والحاكم: ٢١٥/٤، رقم: ٧٤١٥، وقال: صحيح على شرط مسلم)

(۱۳۰) عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: لعن الله المختئين من الرجال والمترجلات من النساء. (أخرجه أبو داود: ٢٨٣/٤، رقم: ٤٩٣٠، والترمذي: ١٠٦/٥، رقم: ٢٧٨٥، وقال: حسن)

(۱۳۱) سورة مدثر، الآية: ٤

ابن عباس رضي الله عنه فرمايلي دي: يوه ورځ رسول الله ﷺ د دوو قبرونو سره تېرېدئ ويې وفرمايل: د دغه دوو قبرونو خلگ په عذاب دي؛ دا يوه چغلگري کول او دا بل د بولو څخه ځان نه ساتئ. (۱۳۳)

(۳۵) لويه گناه: په عبادت کي ریا کول

الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايلي دي:

﴿فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝﴾

الَّذِينَ هُمْ يُرَآءُونَ ۝ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝﴾ (۱۳۴)

ژباړه: هلاکت یا د "ویل" شپله دي وي هغو لمونځ کوونکو ته چي د خپل لمانځه هېروونکي وي او هغو کسانو ته چي ریا کوونکي وي او (د ورکړي په وخت کي) د پرلږشۍ منعه کوي. په بل ځای کي الله جَلَّ جَلَالُهُ فرمايي:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ

بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝﴾ (۱۳۵)

(۱۳۲) وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: اسْتَنْزَهُوا مِنَ الْبَوْلِ فَإِنَّ عَذَابَ الْقَبْرِ مِنْهُ. (رواه الدارقطني صحيح. رواه الدارقطني: ۱۲۸/۷)

(۱۳۳) عن ابن عباس قال: مر النبي ﷺ على قبرين فقال: إنهما ليعذبان وما يعذبان من كبير، ثم قال: بلى أما أحدهما فكان يسعى بالنميمة، وأما أحدهما فكان لا يستتر من بوله. قال: ثم أخذ عودًا رطبًا فكسره باثنتين ثم غرز كل واحد منهما على قبر ثم قال: ... (فذكره أخرجه البخاري: ۱، ۴۶۴، رقم: ۱۳۱۲، ومسلم: ۲۴۰/۱، رقم: ۲۹۲)

(۱۳۴) سورة الماعون، الايات: ۴ - ۷.

(۱۳۵) سورة الكهف، الاية: ۱۱۰.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ژباړه: څوک چې د الله جل جلاله د ملاقات امېد لري نو نېک عمل دي وکړي او د خپل رب جل جلاله په عبادت کي دي څوک نه شريکوي. يعني عبادت دي د خلگو لپاره نه کوي، چي ریا ورته وايي. په بل حای کي الله جل جلاله فرمايي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ﴾ (۱۳۶)

ژباړه: اې مؤمنانو! خپل خيراتونه په احسان اچولو او ضرر رسولو سره مه خرابوئ لکه هغه څوک چې مال خيراتوی و خلکو ته د حآن بنووني لپاره (يعنی د ریا لپاره عبادت مه کوی حکه ریا عبادت باطلوي ثواب يې نه پاتېږي).

رسول الله ﷺ مبارکو اصحابانو ته وفرمايل: زه پرتاسو باندي د کوچني شرک کولو څخه زيات بېرېرم يعني په نيکو عملونو کي د ریا کولو څخه. د قيامت په ورځ چي الله ﷻ خلگو ته د نيکو عملونو مزدوري ورکوي، ریا کوونکو ته به ووايي: ولاړسئ! ستاسو لپاره مزدوري نه سته، هغه کسانو ته ورسئ چي د هغو لپاره مو نېک کارونه کول. يعني د نامه لپاره مو کارونه کول چي خلگ مو په بڼه نامه ياد کړي نو هغو خلگو ته ورسئ چي د هغو لپاره مو کار کاوه هغه دي مزدوري درکړي. (۱۳۷)

ابي سعيد رضی عنه فرمايي: ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي چي داسي يې وفرمايل: کله چي د حشر پر ميدان باندي اولين او آخرين

(۱۳۶) سورة البقرة، الاية: ۲۶۴.

(۱۳۷) إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمُ الشَّرْكَ الْأَصْغَرُ الرَّيَاءُ، يَقُولُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جَزَى النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ: اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاءُونَ فِي الدُّنْيَا أَنْظَرُوا هَلْ تَجِدُونَ عَنْدهُمْ جَزَاءً. (أخرجه الطبرانی: ۲۵۳/۴، رقم:

۴۳۰۱. قال الهيثمي: ۲۲۲/۱۰ رجاله رجال الصحيح، غير عبد الله بن شبيب بن خالد، وهو ثقة)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ټول خلک جمع سي نو يو آواز کوونکی به آواز وکړي: چا چي عمل د چا لپاره کړی دی د هغه څخه دي ثواب وغواړي، الله جَلَّ جَلَالُهُ د شريکانو حاجت نه لري. يعني دا چي که چا عمل و خلکو ته د ځان بنودني لپاره کړی وي نو د خلکو څخه دي د ثواب غوښتنه وکړي د ده ثواب د الله جَلَّ جَلَالُهُ سره نه سته. (۱۳۸)

د حضرت ابوهريرة رضي الله عنه څخه روايت دی، چي رسول الله صلی الله علیه و آله فرمايلي دي: د قيامت په ورځ اول سړی چي د اعمالو فيصله يې کېږي شهيد دی. کوم وخت چي شهيد راسي معرفي به سي بيا به پوښتنه ځني وسي، چي تا کوم نېک عمل کړی دی؟ دی به ووايي: ما د الله جَلَّ جَلَالُهُ په لار کي جنگ کړی دی تر داسي اندازې چي شهيد سوم. په جواب کي به ورته ويل سي: درواغ وایې تا د دې لپاره جهاد کړی دی چي خلک غښتلی درته ووايي، تا ته په دنیا کي غښتلی وويل سوه د الله پاک لپاره دی جهاد نه کاوه نو الله پاک تا ته ثواب نه درکوي. بيا به دغه سړی پرمخ په دوږخ کي وغورځول سي. بيا به بل سړی راسي چي الله جَلَّ جَلَالُهُ ډېر مالونه ورکړي وي دی به هم معرفي سي او ورته و به ويل سي: تا په دنیا کي کوم نېک کار کړی دی؟ دی به ووايي: ما هيڅ نېکه لار نه ده پرې ايښې مگر مالونه مي پکښي خرڅ کړي دي. ورته و به ويل سي: درواغ وایې تا د دې لپاره خيراتونه کول چي تا ته سخي وويل سي د الله جَلَّ جَلَالُهُ لپاره دي خيراتونه نه کول. بيا به پرمخ په دوږخ کي وغورځول سي. بل سړی به راسي چي علم يې حاصل کړی وي او نورو ته يې ښوولي وي او قرآن به يې ويلي وي پوښتنه به ځني وسي،

(۱۳۸) عن أبي سعيد بن أبي فضالة الأنصاري وكان من الصحابة قال: سمعت رسول الله صلی الله علیه و آله يقول: إذا جمع الله الأولين والآخرين يوم القيامة ليوم لا ريب فيه نادى مناد: من كان أشرك في عملي عمل له الله أحداً فليطلب ثوابه من عنده فإن الله أغنى الشركاء عن الشرك. (أخرجه أحمد: ۳، ۴۶۶، رقم: ۱۵۸۷۶، والترمذي: ۳۱۴/۵، رقم: ۳۱۵۴، وقال: حسن غريب. وابن ماجه)

چي تا په دې علم کي کوم نېک کار کړی دی؟ دی به ووايي: ما علم حاصل کړی دی نورو ته مي بنوولی دی او قرآن مي تلاوت کړی دی. ورته و به ویل سي: درواغ وایې تا د دې لپاره علم حاصل کړی وو چي تا ته عالم وویل سي د الله ﷻ لپاره دي نه وو حاصل کړی. دی به هم پرمخ په دورځ کي وغورځول سي. (۱۳۹)

(۳۶) لويه گناه:

د دنيا لپاره علم کول او علم پتول

څوک چي د دنيا لپاره علم حاصلوی يعني د دې لپاره چي ما ته ښه عالم وویل سي يا يې دنيوي گټه لاسته راوړل مطلب وي، داسي علم حاصلول هيڅ ثواب نه لري بلکي لويه گناه ده لکه مخکي چي د رسول الله ﷺ حديث ذکر سو، چي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د قيامت په ورځ اول سړی، چي د اعمالو فيصله يې کېږي شهيد دی. کوم وخت چي شهيد راسي معرفي به سي بيا به پوښتنه ځني وسي، چي تا کوم نېک عمل کړی دی؟ دی به ووايي: ما د الله ﷻ په لار کي جنگ کړی دی تر داسي اندازې چي شهيد سوم. په جواب کي به ورته

(۱۳۹) عن ابي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: إن أول الناس يقضى يوم القيامة عليه رجل استشهد فأتى به فعرفه نعمته فعرّفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: قاتلت فيك حتى استشهدت. قال: كذبت ولكنك قاتلت ليقال جرىء فقد قيل ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار. ورجل تعلم العلم وعلمه وقرأ القرآن فأتى به فعرفه نعمه فعرّفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: تعلمت العلم وعلمته وقرأت فيك القرآن. قال: كذبت ولكنك تعلمت ليقال عالم وقرأت القرآن ليقال هو قارئ فقد قيل ثم أمر به فسحب على وجهه حتى ألقي في النار. ورجل وسع الله عليه وأعطاه من أصناف المال كله فأتى به فعرفه نعمه فعرّفها، قال: فما عملت فيها؟ قال: ما تركت من سبيل تحب أن ينفق فيها إلا أنفقت فيها لك. قال: كذبت ولكنك فعلت ليقال هو جواد فقد قيل ثم أمر به فسحب على وجهه ثم ألقي في النار. (أخرجه أحمد: ۳۲۱/۲، رقم: ۸۲۶۰، ومسلم: ۱۵۱۳/۳، رقم: ۱۹۰۵، والنسائي: ۲۳/۶، رقم: ۳۱۳۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

وويل سي: درواغ وايې تا د دې لپاره جهاد كړی دی چي خلك غښتلی درته ووايي تا ته په دنيا كي غښتلی وويل سوه د الله پاک لپاره دی جهاد نه كاوه نو الله پاک تا ته ثواب نه دركوي. بيا به دغه سړی پرمخ په دوږخ كي وغورځول سي...

بل سړی به راسي چي علم يې حاصل كړی وي او نورو ته يې ښوولی وي او قرآن به يې ويلي وي پوښتنه به ځني وسي، چي تا په دې علم كي كوم نېك كار كړی دی؟ دی به ووايي: ما علم حاصل كړی دی نورو ته مي ښوولی دی او قرآن مي تلاوت كړی دی. ورته و به ويل سي: درواغ وايې تا د دې لپاره علم حاصل كړی وو چي تا ته عالم وويل سي د الله ﷻ لپاره دي نه وو حاصل كړی دی به هم پرمخ په دوږخ كي وغورځول سي. (۱۴۰)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: كه چا د دې لپاره علم حاصل كړ چي د دنيا كومه گټه لاسته په راوړي د جنت بوی به يې هم تر پزه نه سي. (۱۴۱)

همدا ډول علم پټول يعني د چا چي يو څه په دين كي زده وي د بل چا ورته اړتيا وي دی يې نه وربښي لويه گناه ده، ځكه الله ﷻ فرمايي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعُنُونَ

(۱۴۰) عن ابي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: إن أول الناس يقضى يوم القيامة... (أخرجه أحمد: ۲، ۳۲۱،

رقم: ۸۲۶۰، ومسلم: ۱۵۱۳/۳، رقم: ۱۹۰۵، والنسائي: ۲۳/۶، رقم: ۳۱۳۷)

(۱۴۱) عن ابي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: من تعلم علماً مما يتغنى به وجه الله لا يتعلمه إلا ليصيب به

عرضاً من الدنيا لم يجد عرف الجنة يوم القيامة. (أخرجه أحمد: ۳۳۸/۲، رقم: ۸۴۳۸، وأبو داود:

رقم: ۳۲۳/۳، وابن ماجه: ۹۲/۱، رقم: ۲۵۲، والحاكم: ۶۰/۱، رقم: ۲۸۸)

﴿١٥٩﴾ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا فَأُولَٰئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا

التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾ (١٤٢)

دا خبره رښتيا ده چي د الهي احكامو او هدايت پتوونكي (سره د دې) چي موږ خلكو ته په كتاب كي معلومات وركړي، هغه خلك دي چي ورباندي د الله جل جلاله لعنت دئ او پردوی باندي د (نورو) لعنت ويونكو لعنت (هم) دئ (لكه: ملايكي او داسي نور...)، مگر پر هغه كسانو باندي (لعنت نه سته) چي (د دوی له ډلي څخه وي خو) توبه وباسي (خپل عملونه) اصلاح كړي او (هغه څه) بېرته بيان كړي (كوم چي دوی پټ كړي وه)، نو د دغه كسانو زه توبه قبلوم او زه زيات توبه قبلوونكى يم.

رسول الله ﷺ د داسي علم څخه پناه غوښتي ده، چي د نورو خلكو گټه پكښي نه وي. (١٤٣)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: كه يو چا د يو عالم څخه پوښتنه وكړه او عالم خپله پوهه ځنې پټه كړه يعني سوال يې ورجواب نه كړ، ورته معلوم هم وو، الله جل جلاله به د قيامت په ورځ په خوله كي د دوږخ قيضه وراچوي. (١٤٤)

(١٤٢) سورة البقرة، الايتان: ١٥٩، ١٦٠.

(١٤٣) وعن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: اللهم إني أعوذ بك من الأربع: من علم لا ينفع، ومن قلب لا يخشع، ومن نفس لا تشبع، ومن دعاء لا يسمع. (أخرجه ابن أبي شيبة: ١٧/٦، رقم: ٢٩١٢٦، وأحمد: ٣٤٠/٢، رقم: ٨٤٦٩، وأبو داود: ٩٢/٢، رقم: ١٥٤٨، والنسائي: ٢٦٣/٨، رقم: ٥٤٦٧، وابن ماجه: ١٢٦١/٢، رقم: ٣٨٣٧، والحاكم: ١٨٥/١، رقم: ٣٥٤، وقال: صحيح)

(١٤٤) وعن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: من سئل عن علم فكتمه ألجمه الله يوم القيامة بلجام من نار. (أخرجه أحمد: ٣٤٤/٢، رقم: ٨٥١٤، وأبو داود: ٣٢١/٣، رقم: ٣٦٥٨، والترمذي: ٢٩/٥، رقم: ٢٦٤٩، وقال: حسن. وابن ماجه: ٩٨/١، رقم: ٢٦٦، والحاكم: ١٨٢/١، رقم: ٣٤٥)

(۳۷) لويه گناه: خيانت كول

الله جل جلاله فرمايي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ

وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (۱۴۵)

اي مؤمنانو! تاسو د الله جل جلاله او رسول ﷺ سره خيانت مه کوئ او (مه) په هغو امانتونو کي خيانت کوئ کوم چي ستاسو سره دي او تاسو هم پوهېږئ.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: د منافق درې (۳) علامې دي که څه هم لمونځ کوي او روژه نيسي: کوم وخت چي خبري کوي درواغ وايي، چي وعده وکړي مخالفت کوي او چي امانت ورته کښېږدي خيانت کوي. (۱۴۶)

رسول الله ﷺ فرمايي: د هغه چا ايمان نه سته چي امانت نه ساتي خيانت پکښي کوي او د هغه چا دين نه سته چي وفا په وعده نه کوي. (۱۴۷)

(۱۴۵) سورة الانفال، الاية: ۲۷.

(۱۴۶) وعن ابي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: آية المنافق ثلاثة وإن صام وصلى وزعم أنه مسلم: إذا حدث كذب، وإذا وعد أخلف، وإذا ائتمن خان. (أخرجه أحمد: ۳۵۷/۲، رقم: ۸۶۷۰، والبخاري:

۲۱/۱، رقم: ۳۳، ومسلم: ۷۸/۱، رقم: ۵۹، والترمذي: ۱۹/۵، رقم: ۲۶۳۱)

(۱۴۷) عن أنس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لا إيمان لمن لا أمان له، ولا دين لمن لا عهد له. (أخرجه

أحمد: ۱۳۵/۳، رقم: ۱۲۴۰۶، وعبد بن حميد، ص: ۳۶۱، رقم: ۱۱۹۸، وأبو يعلى: ۲۴۶/۵، رقم:

۲۸۶۳، وابن حبان: ۴۲۲/۱، رقم: ۱۹۴، والطبراني في الأوسط: ۹۸/۳، رقم: ۲۶۰۶، والبيهقي:

۲۸۸/۶، رقم: ۱۲۴۷۰، والضياء: ۷۳/۵، رقم: ۱۶۹۹)

رسول الله ﷺ فرمايي: زه درېيم د دوو شريکانو یم تر څو چي يو يې د خپل ملگری سره خیانت نه وکړي او که يې خیانت وکړ زه يې له منځه وړم. (۱۴۸)

(۳۸) لويه گناه: احسان اچول

يو څوک چي د يو چا سره احسان وکړي وروسته بيا احسان ورباندي اچوي، چي ما داسي احسان درسره وکړئ هغه په څورپړي دا لويه گناه ده، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتَكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ﴾ (۱۴۹)

اې مؤمنانو! خپل خيراتونه په احسان اچولو او (د وريادولو) په ضرر سره له منځه مه وړئ (يعني داسي کړني ستاسو د خيراتونو ثواب له منځه وړي او د دې مثال داسي دی: (لکه هغه څوک چي د الله جل جلاله په لاره کي و خلکو ته د ځان بنوولو په نيت مال مصرف کړي، پر الله جل جلاله او د آخرت پر ورځ باندي ايمان نه لري.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: څلور کسان به جنت ته داخل نه سي د شرابو چيښونکی، د مور او پلار آزاري، احسان اچونکی او د زنا څخه پيدا سوی انسان. (۱۵۰)

(۱۴۸) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: يقول الله: أنا ثالث الشريكين ما لم يخن أحدهما صاحبه، فإذا خان خرجت من بينهما. (الحاكم في مستدرکه، ج: ۲، ص: ۶۰، ح: ۲۳۲۲)
(۱۴۹) سورة البقرة، الآية: ۲۶۴.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: جنت ته به چم کوونکی، بخيل، احسان اچونکی او د مريانو سره بد سلوک کوونکی داخل نه سي. (۱۵۱)

(۳۹) لويه گناه: د الله جل جلاله تقدير نه منل

مؤمن مسلمان ته پکار ده چي داسي عقیده ولري، چي ټولي پيښي په تقدير کي ليکلي دي هر څه چي په دنيا کي رامنځته کيږي دا د تقدير فيصلې دي، حکم الله جل جلاله فرمايي:

﴿إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ (۱۵۲)

باور وکړئ! موږ هر شی په اندازه پیدا کړی دی. یعني مخکي تر دې چي هر شی منځته راسي الله جل جلاله په هغه شي علم لري او هغه یې په تقدير کي ليکلی وي. څوک چي پر دې ايمان نه لري چي هر شی الله جل جلاله په لوح محفوظ کي ليکلی دی یعني پر تقدير ايمان نه لري دغو کسانو ته "قدریه وايي". د دوی په اړه رسول الله ﷺ داسي فرمايلي دي: د قيامت په ورځ چي کله الله جل جلاله اول او آخر خلک ټوله سره یوځای کړي یو څوک به امر کړل سي چي په لوړ آواز داسي ناره وکړي: د الله جل جلاله د بنمنان چيري دي؟ هغه کسان به راولاړسي چي د الله جل جلاله تقدير یې نه مانه دوږخ ته به یې داخل کړي او

(۱۵۰) عن ابن عمر رضی الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: لا يدخل الجنة أربعة: مدمن خمر، ولا عاق لوالديه، ولا

منان، ولا ولد زنية. (أخرجه عبد الرزاق: ۴۵۴/۷، رقم: ۱۳۸۵۹، وأحمد: ۲۰۳/۲، رقم: ۶۸۹۲)

(۱۵۱) عن انس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لا يدخل الجنة بخيل، ولا خب، ولا منان، ولا سيئ الملكة،

وأول من يدخل الجنة المملوك إذا أطاع الله وأطاع سيده. (أخرجه أحمد: ۴/۱، رقم: ۱۳. وأخرجه أيضًا أبو

يعلى: ۹۴/۱، رقم: ۹۳)

(۱۵۲) سورة القمر، الآية: ۴۹.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

الله ﷻ به ورته وفرمايي: د دوږخ عذاب وڅکئ موږ هر شی په اندازه پیدا کړی دی. (۱۵۳)

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: هر شی د الله جل جلاله په تقدیر کي لیکلی دی تر داسي اندازې چي کمزوري اوسستیت لاهم لیکل سوي دي. (۱۵۴)

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: هرامت ته مجوسیان (يعني اتيان پرسته) سته، د دې امت مجوسیان هغه کسان دي چي تقدیر ته عقیده نه لري او داسي فکر کوي چي هر شی همدا اوس پیدا سو مخکی نه وو لیکل سوی. وروسته رسول الله ﷺ وفرمایل: که چیری تاسو ورسره یوځای سواست نو خبر یې کړئ چي زه د دوی څخه بېزاره یم. وروسته رسول الله ﷺ وفرمایل: زما دي په هغه ذات قسم وي چي زما نفس یې په قدرت کي دی که د دوی څخه یو د اُحد د غره په څېر سره زر ولري هغه ټول خیرات کړي قبول به نه سی تر هغه پوري چي پر تقدیر ایمان رانه وړي.

بیا رسول الله ﷺ د جبرئیل علیه السلام حدیث ذکر کړ، چي پوښتنه یې ځني کړې وه چي ایمان څه شي دی؟ ده مبارک ﷺ په جواب کي ورته

(۱۵۳) و روی عمر بن الخطاب عن رسول الله ﷺ قال: إذا جمع الله الأولين والآخرين يوم القيامة أمر مناديا فنادى نداء يسمعه الأولون والآخرين: أين خصماء الله؟ فتقوم القدرية فيؤمر بهم إلى النار. يقول الله: ذوقوا مس سقر. إنا كل شيء خلقناه بقدر. (أخرج نحوه ابن مردويه من حديث ابن عباس رضي الله عنهما مرفوعا ذكره السيوطي في الدرالمثور. والطبراني في الأوسط: ۱۶۲/۷، رقم: ۷۱۶۲، قال الهيثمي: ۲۰۶/۷)

(۱۵۴) عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: كل شيء بقدر حتى العجز والكيس. (أخرجه أحمد:

۱۱۰/۲، رقم: ۵۸۹۳، ومسلم: ۲۰۴۵/۴، رقم: ۲۶۵۵)

ويلي وه، چي ايمان دا دى، چي پر الله جل جلاله، ملايكو، كتابونو، رسولانو او پر تقدير ايمان ولري. (۱۵۵)

(۴۰) لويه گناه: د خلگو عيونه لټول

د مسلمان ورور په عيبو پسي گرځېدل او ښکاره کول لويه گناه ده، حكه الله جل جلاله فرمايي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا﴾ (۱۵۶)

ژباړه: اي مؤمنانو! د ډيرو گومانو څخه ځان وساتئ، باور وکړئ! چي ځيني گومانونه گناه ده او تجسس مه کوئ (يعني د خلگو د عيبو لټه مه کوئ).

مفسرينو ويلي: الله جل جلاله چي تجسس په قرآن کي منع کړى دى مراد ځني د مسلمانانو د عيبنو او پټو حالاتو څخه بحث کول دي. حضرت عبد الله بن مسعود رضي الله عنه ته وويل سوه، چي دغه وليد بن عقبه د زيري څخه يې شراب څڅېړي. ده مبارک صلوات الله عليه په جواب کي ورته وويل: موږ د تجسس څخه منع سوي يو، کله چي شراب چيښل يې ښکاره سوي يې نيسو. (۱۵۷)

(۱۵۵) اخرج صدر حديث ابن عمر، احمد في مسنده الي قوله (وان الامر ان في مستانف، لم يعذر الله ولا قضاء، بل العباد لله تقع اعمالهم بلا قدر سابق وبقيته كما في الدر المنثور: ان مرضوا فلا تعودوهم وان ماتوا فلا تشهدوهم. وعجز الحديث قوله: فاذا لقيتهم ... الخ. اخرجه مسلم في اول صحيحه. (۱۵۶) سورة الحجرات، الاية: ۱۲.

(۱۵۷) وعن ابن مسعود رضي الله عنه: أَنَّهُ أَنَّى بَرَجُلٍ فَقِيلَ لَهُ: هَذَا فَلَانٌ تَقْطُرُ لِحَيْتِهِ خَمْرًا، فَقَالَ: إِنَّا قَدْ نُهَيْتْنَا عَنِ التَّجَسُّسِ، وَلَكِنْ إِنْ يَظْهَرُ لَنَا شَيْءٌ، نَأْخُذُ بِهِ. (أخرجه أبو داود: ۴۸۹۰)

په تأسف باید ووايم: زموږ په ټولنه کې زیات شمېر خلک د هغه چا عیبونه لټوي، چي پریوه لږ شي یې خواځني بده سوې وي او یا یې رتبه تر ده لوړه سي، عیبونه خوڅه کوي د ځانه عیبونه ورباندي جوړوي.

(۴۱) لویه گناه: چغلگري کول

چغلگري کول لویه گناه ده، ځکه الله جل جلاله رسول الله ﷺ ته فرمایي:

﴿وَلَا تُطْعُ كُلَّ حَلَا فِي مَهِينٍ ۝ هَمَّا زُمَّشَاءِ بَنِيْمٍ ۝﴾ (۱۵۸)

ژباړه: ته د هر قسم خوړونکي، سپک انسان، عیب وړیونکي او د چغلگرۍ کوونکي خبره مه منه.

رسول الله ﷺ فرمایي: چغلي کوونکی به جنت ته داخل نه سي. (۱۵۹)

په بل حدیث کې راغلي دي، چي یوه ورځ رسول الله ﷺ د دوو قبرونو سره تېر سو او ویې فرمایل: دغه دوه کسان په عذاب دي؛ یوه د بولو څخه ځان نه ساتی، دا بل چغلگري کول. وروسته ده مبارک ﷺ یوه شنه لښته راواخیستل دوه ځایه یې کړل پر دواړو قبرونو یې

(۱۵۸) سورة القلم، الاية: ۱۰، ۱۱.

(۱۵۹) وعن حذيفة رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَامٌ. (أخرجه البخاري: ۲۱/۸)

(۶۰۵۶)، ومسلم: ۷۰/۱ (۱۰۵) (۱۶۷)

ودرول او ويې ويل: بنايي الله جل جلاله يو څه عذاب ځنې سپک کړي تر هغه وخته پوري چي د البنتي وچېږي. (۱۶۰)

(۴۲) لويه گناه: لعنت ويل

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: پر مؤمن مسلمان باندي لعنت ويل دومره لويه گناه ده لکه د مؤمن مسلمان وژل. (۱۶۱)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: ربنتينى مسلمان ته نه بنايي چي لعنت ويونکى وي. (۱۶۲)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: مسلمان ته بنکنخل کول فسق دى او جنگ ورسره کول کفر دى. يعنې دومره لويه گناه ده لکه کفر. (۱۶۳)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تهمت ويونکى، لعنت ويونکى او سپکي خبري کوونکى مؤمن نه وي. (۱۶۴)

(۱۶۰) عن ابن عباس قال: مر النبی ﷺ على قبرین فقال: إنهما ليعذبان وما يعذبان من کبير، ثم قال: بلى أما أحدهما فكان يسعى بالنميمة، وأما أحدهما فكان لا يستتر من بوله. قال: ثم أخذ عودًا رطبًا فکسره باثنتين ثم غرز کل واحد منهما على قبر ثم قال: ... (فذكره أخرجه البخاری: ۴۶۴/۱، رقم: ۱۳۱۲، ومسلم: ۲۴۰/۱، رقم: ۲۹۲)

(۱۶۱) عن ابي مسعود رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لعن المؤمن کقتله. (أخرجه البخاری فی الأدب المفرد: ۲۶۸/۱، رقم: ۷۶۳)

(۱۶۲) عن ابي هريرة رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لا ینبغی لصديق أن يكون لعانا. (أخرجه أحمد: ۳۳۷/۲، رقم: ۸۴۲۸، ومسلم: ۲۰۰۵/۴، رقم: ۲۵۹۷. وأخرجه أيضًا البخاری فی الأدب المفرد: ۱۱۸/۱، رقم: ۳۱۷)

(۱۶۳) عن ابي مسعود رضی الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: سباب المسلم فسوق وقتاله کفر. (أخرجه أحمد: ۳۸۵/۱، رقم: ۳۶۴۷، والبخاری: ۲۷/۱، رقم: ۴۸، ومسلم: ۸۱/۱، رقم: ۶۴، والترمذی: ۳۵۳/۴، رقم: ۱۹۸۳)

(۱۶۴) عن عبد الله بن مسعود رضی الله عنه أن رسول الله ﷺ قال: ليس المؤمن بطعان ولا لعان، ولا فاحش ولا بذىء. (تحفة: ۱۰۴/۷، حديث: ۹۴۳۴)

يادونه:

پر ژوندي کافر باندي هم لعنت ويل جائز نه دی ترڅو ژوندي وي او که مړ سو بيا لعنت ورباندي ويل جائز دي او يا داسي وي چي نه مسلمان کېدل يې يقيني وي لکه ابليس.

پاته دي نه وي چي په اجتماعي ډول باندي پر يوه گناهکاره ډله باندي لعنت ويل پروا نه کوي لکه څوک چي ووايي: پر درواغچانو دي د الله جَلَّ جَلَالُهُ لعنت وي، يا ووايي: پر غلا کوونکو دي د الله جَلَّ جَلَالُهُ لعنت وي.

(۴۳) لويه گناه: په وعده وفانه کول

د انسانانو د ورځني ژوندانه د پرمختگ لپاره يو مهم شی وعده کول دي او پر دغه وعده باندي عمل کول دي. که د وعدې د وفا اهميت له منځه ولاړسي نو خلک به د زياتو کړاوونو سره مخ سي؛ د پرمختگ مخه به ونيول سي او اعتماد به له منځه ولاړسي، دا خويي دنيوي تاوان دی. اخروي تاوان هم لري ځکه د الهي حکم څخه مخالفت راعي، الله جَلَّ جَلَالُهُ د وعدې د وفا اړونده فرمايي:

﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا﴾ (۱۶۵)

ژباړه: په وعده وفا وکړئ، باور وکړئ د هري وعدې پوښتنه کېږي (چي تا دغه وعده ولي نه ده پوره کړې؟)

(۱۶۵) سورة الاسراء، الاية: ۳۴.

لوي گناهونه د دورځ لمبې دي

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: خلور شيان که په چا کي موجود سوه خالص منافق دى، که يو پکښي موجود سو د منافق يو خوى پکښي دى تر هغه وخته چي پرېږدى يې. (هغه خلور خويونه دا دي: لومړى:) دا چي کوم وخت خبري کوي درواغ وايي، (دوهم:) دا چي امانت ورته کښېږدي خيانت پکښي کوي، (درېيم:) دا چي وعده وکړي په وعده وفا نه کوي، (خلورم:) دا چي جنگ کوي ښکځل کوي. (۱۶۶)

(۴۴) لويه گناه: سحر، جادو او د نجومگر وړاندوينارښتيا بلل

په پتو باندي يو الله جل جلاله خبر دى. که جادوگر، يا نجومگر د غيبو خبره وکړي لويه گناه ده او منل يې هم لويه گناه ده، حکم الله جل جلاله فرمايي:

﴿عِلْمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهَرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا﴾^(۱۶۶) إِلَّا مَنْ ارْتَضَى مِنْ رَّسُولٍ^(۱۶۷)

ژباړه: الله جل جلاله په پتو خبر دى هيچا ته پتي نه ښيي مگر چاته چي يې خوښه سي (لکه) خپل رسول ته (چي عيني معلومات ورکوي)

^(۱۶۶) وعن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: أَرَبْعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَصْلَةٌ مِنَ النَّفَاقِ حَتَّى يَدْعَهَا: إِذَا أُوْتِمِنَ خَانَ، وَإِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ. (أخرجه البخاري: ۱/ ۱۵۴ (۳۴)، ومسلم: ۵۶/ ۱ (۵۸) (۱۰۶))

^(۱۶۷) سورة الجن، الايتان: ۲۶، ۲۷.

رسول الله ﷺ فرمايي: څوک چي نجومگر يا جادوگر ته ورسې او د هغه پيشگويي رښتيا وبولي، دغه کس په يقيني ډول د محمد ﷺ د دين څخه منکر سوي يعني کافر سو. (۱۶۸)

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: څوک چي نجومگر يا جادوگر ته ورسې او د هغه پيشگويي رښتيا وبولي، څلوېښت ورځي يې لمونځ نه قبلېږي. (۱۶۹)

(۴۵) لويه گناه: خاوند خوا بدی کول

د ښځې د آرامۍ او هوسا ژوند کولو لپاره الله جل جلاله د نارينه پر اوږو زيات پيټي ايښي دي. ښځه چي ماشومه وي تمام ضروريات يې د پلار پر غاړه دي او هغه پلار چي د ماشومانو لوڼو صحيح تربيت کوي د رسول الله ﷺ په مبارکه ژبه ورته جنت لازم دی. بيا چي ښځه بالغه سي بيا يې تمام ضروريات پر خاوند باندې دي؛ جامه، نفقه او داسي نور. تر داسي بريده چي د خوراک پخول لاهم پر ښځه نه سته. په شريعت کي دا مسئله رانقل سوې ده چي که يوه ښځه خاوند ته ووايي: زه ستا د کور کتغ نه کوم، ډوډۍ نه درپخوم. خاوند حق ورباندې لري او که يا؟ جواب دا دی، چي خاوند به وگوري که د دې اشپزي او ډوډۍ پخول زده وه نو خام مواد به ورته راوړي او ورته و به وائي: دغه ستا خوراک دی نور ستا خوبنه ده اوم يې خورې او که يې

(۱۶۸) عن الحسن بن علي بن أبي طالب قال: من أتى كاهنا أو عرافا فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل

علي محمد ﷺ. (كنز العمال [۱۷۶۸۴])

(۱۶۹) وعن صَفِيَّةَ بِنْتِ أَبِي عُبَيْدٍ عن بعض أزواج النَّبِيِّ ﷺ عن النَّبِيِّ ﷺ قال: مَنْ أَتَى عَرَافًا فَسَأَلَهُ عَنْ

شَيْءٍ فَصَدَّقَهُ ، لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ يَوْمًا. (البخاري: ۳۷/۷ (۲۲۳۰) (۱۲۵))

پخوې او که د بنځي اشپزي زده نه وه خاوند به پوخ کتغ ورته راوړي او بنځه به مړوي او خاوند خو د خپل ځان او نوري کورنۍ د کتغ پخولو حق په هيڅ صورت کي نه ورباندي لري.

خاوند به مستقل سرای يا مستقلة خونه ورکوي، چي يوازي دا پکښي اوسېږي او د بل چا د ورتگ څخه خوندي وي. خاوند د جامو پرېوللو، سرای جارو کولو او داسي نورو کارونو هيڅ حق نه ورباندي لري خو که يې بنځه وکړي الله جَلَّ جَلَالُهُ يې په عبادت ورحسابي. خاوند نه سي کولای خپله بنځه ووهي، البته که بنځه "ناشزه" سوه يعني د خاوند د شرعي امورو اطاعت يې نه کاوه، لکه: دکوره وتل، د نامحرمه خلکو سره خبري کول، لمونځ نه کول او داسي نور. بيا به لومړی ځني خواږدۍ کېږي، که په هغه اصلاح نه سوه بيا به يوه اندازه وهل ورکوي هغه هم په دې ډول چي په بدن کي يې تپ معلوم نه سي، هډ يې مات نه سي، پرمخ او سرباندي دغه وهل نه وي.

کله چي بنځه اولادونه پيدا کړي بيا دا د يوې مور په توگه اوسېږي، پر اولادونو يې، نفقه، خدمت او عزت فرض دی. خلاصه دا چي بنځه ټول عمر د هر ډول تکليف گاللو او کار کولو څخه خلاصه ده يوازي د استراحت وختونه به سبا کوي. دا چي بنځه ضعیف مخلوق ده الله جَلَّ جَلَالُهُ تکليف ځني پورته کړی دی. د کافرانو پر عقل خو توره شپه ده چي عسکري هم ورباندي کوي، پيسې هم په گټي او نور کارونو هم باندي کوي، پر اسلام لا نيوکي بالابود کوي ځکه کافر لکه موږک اصلاً د مسلمانانو سپېڅلو بنځو ته ځان رسول غواړي.

په هر صورت پر بنځه باندي صرف مسؤوليت سته، هغه دا چي خاوند به راضي ساتي. که خاوند ځني ناراضه سو کبیره گناه ده، ځکه

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

رسول الله ﷺ فرمايي: درې کسان دي چي الله جل جلاله يې نه لمونځ قبلوي اونه يې نېکۍ آسمانو ته پورته کېږي:

۱. هغه مريی چي د خپل بادار څخه تېنېدلې وي تر هغه وخته پوري چي خپل بادار ته راځي.

۲. هغه ښځه چي مېړه ځني ناراضه وي تر هغه وخته چي مېړه ځني راضي کېږي.

۳. د شرابو مست دې تر هغه وخت پوري چي پرسد کېږي. (۱۷۰)

رسول الله ﷺ فرمايي: کوم وخت چي خاوند مېرمن و خپل ځای ته وغواړي دا ورته را نه سي او خاوند په خوابدې شپه ورسره تېره کړي، ملايکي پر دې ښځه باندي ترسهاره لعنت وايي. (۱۷۱)

رسول الله ﷺ فرمايي: کومه ښځه چي د خاوند ځای پرېږدي او خاوند ځني ناراضه وي، ملايکي تر هغه مهاله لعنت ورباندي وايي چي خاوند ځني راضي کېږي. (۱۷۲)

(۱۷۰) عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله ﷺ: ثلاثة لا يقبل الله لهم صلاة ولا يرفع لهم إلى السماء حسنة: العبد الأبق حتى يرجع إلى مواليه فيضع يده في أيديهم، والمرأة الساخط عليها زوجها حتى يرضى، والسكران حتى يصحو. (أخرجه ابن خزيمة: ۶۹/۲، رقم: ۹۴۰، وابن حبان: ۱۷۸/۱۲، رقم: ۵۳۵۵، والطبراني في الأوسط: ۹۵/۹، رقم: ۹۲۳۱)

(۱۷۱) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِذَا دَعَا الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ لِفِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ فَبَاتَ غَضْبَانًا عَلَيْهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ. (أخرجه أحمد: ۴۳۹/۲، رقم: ۹۶۶۹، والبخاري: ۱۱۸۲/۳، رقم: ۳۰۶۵، ومسلم: ۱۰۶۰/۲، رقم: ۱۴۳۶، وأبو داود: ۲۴۴/۲، رقم: ۲۱۴۱)

(۱۷۲) عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: إِذَا بَاتَتِ الْمَرْأَةُ هَاجِرَةً فَرَّاشَ زَوْجِهَا لَعْنَتُهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَرْجِعَ. (أخرجه أحمد: ۳۸۶/۲، رقم: ۹۰۰۱، والبخاري: ۱۹۹۴/۵، رقم: ۴۸۹۸، ومسلم: ۱۰۵۹/۲، رقم: ۱۴۳۶)

(۴۶) لويه گناه:

عکس اخيستل او د ځان سره ساتل

عکس اخيستل دومره عام سوی دی چې خلکو د خپل ژوند یوه برخه گرځولې ده. هېڅ ځای د عکس اخيستلو څخه خلاص نه دی حتی په حرم شریف کې او په مسجد و کې هم خلک عکسونه اخلي او دا یو یادگار بولي، حال دا چې عکس اخيستل کبیره گناه ده، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ (۱۷۳)

ژباړه: کوم کسان چې الله جل جلاله او رسول الله ﷺ (په عکس یا مجسمه جوړولو) ځوروي پر دوی باندې په دنیا او آخرت کې د الله جل جلاله لعنت دی او د دوی لپاره شرموونکی عذاب برابر سوی دی. رسول الله ﷺ فرمايي: هغه کسان چې تصویرونه جوړوي د قیامت په ورځ به عذاب ورکول کېږي او ورته به وویل سي: هغه تصویرونه ژوندي کړي چې تاسو په دنیا کې جوړول. (۱۷۴)

عائشة رضی الله عنها فرمايي: یوه ورځ رسول الله ﷺ د سفر څخه راغلې ما پر دېواله باندي یوه پرده ځړولې وه چې عکسونه پکښې وه. کله چې رسول الله ﷺ ولیده په رنگ کې یې تغیر پیدا سو او و یې

(۱۷۳) سورة الاحزاب، الاية: ۵۷.

(۱۷۴) عن نافع عن ابن عمر قال: قال النبي ﷺ: إن أصحاب هذه الصورة يعذبون يوم القيامة يقال لهم أحيوا ما خلقتم. (أخرجه أحمد: ۲۶/۲، رقم: ۴۷۹۲)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

فرمايل: اي عائشې! د قيامت په ورځ د هغو كسانو لپاره سخت عذاب دى، چي د الله جَلَّ جَلَالُهُ د مخلوق سره مشابه شيان جوړوي (يعني عكسونه يا تصويرونه جوړوي). عائشه رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا وايي: ما هغه پرده وشكوله او دوه بالبنستان مي ځني جوړ كړل. ^(۱۷۵)

رسول الله ﷺ فرمايي: هر تصوير جوړونكى به په دوږخ كي وي. ^(۱۷۶)

رسول الله ﷺ فرمايي: څوك كه په دنيا كي يو تصوير جوړ كړي د قيامت په ورځ به مجبور كړل سي، چي نفس هم وركړي او نفس وركول به د ده لپاره ممكن نه وي. ^(۱۷۷)

رسول الله ﷺ فرمايي: هغه كور ته ملايكه نه راځي چي سپي يا عكس پكښي وي. ^(۱۷۸)

^(۱۷۵) عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ سَمِعَ عَائِشَةَ تَقُولُ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ سَتَرْتُ سَهْوَةً لِي بِقِرَامٍ فِيهِ تَمَاثِيلٌ فَلَمَّا رَأَاهُ هَتَكَهُ وَتَلَوْنَ وَجْهَهُ وَقَالَ: يَا عَائِشَةُ! أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهَوْنَ بِخَلْقِ اللَّهِ، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَقَطَعْنَاهُ فَجَعَلْنَا مِنْهُ وَسَادَتَيْنِ. (رَوَاهُ مُسْلِمٌ فِي الصَّحِيحِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي شَيْبَةَ، شُعَبُ الْإِيمَانِ: ۵۸۹۹)

^(۱۷۶) عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كُلُّ مَصْصُورٍ فِي النَّارِ يُجْعَلُ لَهُ بِكُلِّ صُورَةٍ صُورُهَا نَفْسٌ تَعَذِّبُهُ فِي جَهَنَّمَ. (أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ: ۳۰۸/۱، رَقْمُ: ۲۸۱۱، وَمُسْلِمٌ: ۱۶۷۰/۳، رَقْمُ: ۲۱۱۰. كِتَابُ الْكِبَائِرِ، ص: ۲۰۸)

^(۱۷۷) عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ صَوَّرَ صُورَةً فِي الدُّنْيَا كَلَفَ أَنْ يَنْفَخَ فِيهَا الرُّوحُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَيْسَ بِنَافِخٍ. (أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ: ۲۴۱/۱، رَقْمُ: ۲۱۶۲، وَمُسْلِمٌ: ۱۶۷۱/۳، رَقْمُ: ۲۱۱۰، وَالنَّسَائِيُّ: ۲۱۵/۸، رَقْمُ: ۵۳۵۸)

^(۱۷۸) وَعَنْ أَبِي طَلْحَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ وَلَا صُورَةٌ. أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: ۱۳۸/۴ (۳۲۲۵)، وَمُسْلِمٌ: ۱۵۶/۶ (۲۱۰۶) ((۸۳))

(۴۷) لويه گناه:

د غم په وخت کې بې صبري کول

د هر انسان لپاره ټول هغه شيان په تقدير کې ليکلي وي کوم چې ده ته پېښېږي، ځکه نو کله به خوشحالي ورته راځي او کله به غم ورته راځي، کله به يې په کور کې نوی ماشوم پيدا کېږي او کله به يې په کور کې مړی کېږي او داسې نور. د دې ټولو په اړه هدايت داسې دی، چې که انسان ته خوشحالي راسي د الله جَلَّالَهُ شُکْرُ اِيَسْتَل ورته پکار دي او که غم ورته راسي نو بيا صبر کول ورته پکار دي او که چاته غم راسي بې صبري کوي دا لويه گناه ده. مثلاً: په يوه کور کې د کور غړی وفات سي نو نارينه او ښځي يې چيغي او نارې وهي، څوک گرېوانونه شکوي او ځان د محکمي محکمي وهي دا لويه گناه ده، ځان ځني ساتل پکار دی، ځکه الله جَلَّالَهُ فرمايي:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ^(۱۵۵) الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ^(۱۵۶) أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ^(۱۵۷)﴾ (۱۷۹)

ژباړه: او خامخا موږ په تاسو باندې په يو شي سره ازمايښت کوو (يعني دا چې) بېړه، لوږه، د مال، ځان او مېوو کمښت (درباندې راولو، که چا صبر وکړ نو) ته (اې پيغمبره!) صبر کوونکو ته (د

(۱۷۹) سورة البقرة، الايات: ۱۵۵ - ۱۵۷.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

جنت) زېږی ورکړه، (صبر کوونکي) هغه خلک دي چي کله دوی ته غم ورسېږي دوی "إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ" کلمه وايي. همدا هغه کسان دي چي د خپل رب جَلَّالَهُ د لوري ورته مغفرت دی (او د الله جَلَّالَهُ د لوري) باندي رحمتونه دي او دا هغه کسان چي پر سیده لاره باندي روان دي.

د ابو برده رضي عنه څخه روايت دی، چي رسول الله صلی الله علیه و آله د هغه بنځي څخه بېزاره دی چي پرمړي باندي ویر کوونکې وي او د هغه بنځي څخه چي سر خړي او یا یې د غم په وخت کي شکوي او د هغه بنځي څخه چي د غم په وخت کي کالي څيري. ^(۱۸۰)

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمایي: دوه شيان که په خلگو کي پیدا سوه دغه دوه شيان په دوی کي کفر دی: یو تهمت پر قومونو ويل او بل د مړي پر کور ویر کول. ^(۱۸۱)

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمایي: په ویر کولو سره په قبر کي مړی په عذابېږي. ^(۱۸۲)

^(۱۸۰) وَعَنْ أَبِي بُرْدَةَ قَالَ: وَجَعَ أَبُو مُوسَى فُغْشِيَّ عَلَيْهِ، وَرَأْسُهُ فِي حِجْرِ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ، فَأَقْبَلَتْ تَصِيحُ بَرَّةً، فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهَا شَيْئًا، فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ بَرِيءٌ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله بَرِيءٌ مِنَ الصَّالِقَةِ، وَالْحَالِقَةِ، وَالشَّاقَةِ. (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: ۱۰۳/۲ (۱۲۹۶)، وَمُسْلِمٌ: ۷۰/۱ (۱۰۴) ((۱۶۷))

^(۱۸۱) وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: اثْنَتَانِ فِي النَّاسِ هُمَا بِهِمْ كُفْرٌ: الطَّعْنُ فِي النَّسَبِ، وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ. (أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ: ۵۸/۱ (۶۷) (۱۲۱))

^(۱۸۲) عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه و آله: الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ. (أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ: ۱۰۲/۲ (۱۲۹۲)، وَمُسْلِمٌ: ۴۱/۳ (۹۲۷) (۱۷))

(۴۸) لويه گناه: تر لاس لاندي خلک ټيټ بلل، سزا ورکول او ځان باندي کنجول

که څوک پر کوم مقام باندي وي او تر لاس لاندي يې څه کسان وي هغوی ته په ټيټه سترگه کتل او ځان لوړ ورته ښوول، د هغوی د ټيټ ښوولو او ځان لوړ ښوولو په وجه باندي هغوی ته سپکي خبري کول، يا د سزا گواښ ورته کول او يا سزا ورکول لويه گناه ده، ځکه الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجُنُبِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ (۱۸۳)

د الله جل جلاله عبادت وکړئ، د الله جل جلاله سره هيڅ څوک شريک مه نيسئ، د مور او پلار سره احسان وکړئ، د قريبانو، يتيمانو، مسکينانو، ليري او نژدې همسايگانو، انډيوالانو، مسافرانو او خادمانو سره (هم احسان وکړئ)، الله جل جلاله هغه څوک د شک وتلی نه خوښوي چي باټک او کبرجن وي.

فايده:

دغه کسان چي الله جل جلاله په قرآن کي ذکر کړي دي ټول هغه کسان دي، چي زيات وخت کمزوري وي ځکه الله جل جلاله و انسان ته ښوونه کړې

(۱۸۳) سورة النساء، الاية: ۳۶.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ده چي د دغو کسانوسره نېکي وکړه او لويي مه باندي کوه حکه الله جل جلاله لويي کوونکی نه خوښوي.

رسول الله ﷺ يوه ورځ يو خادم ته ږغ وکړئ (چي کار يې پر خپل وخت نه کاوه). کوم وخت چي هغه خادم راغلی رسول الله ﷺ مسواک باندي پورته کړئ او ورته و يې فرمايل: که زه د بدلې اخيستلو څخه نه بېرېدلای ما به ته په دې مسواک وهلی وای يعني الله جل جلاله د هر چا څخه د هر چا بدله اخلي. اصلاً د رسول الله ﷺ خپل امت ته هم دا ښوونه ده، چي يو څوک چي ستاسو تر لاس لاندي وي مه يې ځوروي حکه چي بدله اخيستل سته. (۱۸۴)

د رسول الله ﷺ د ژوندانه وروستی وصيت د لاس لاندي خلکو اړونده وو او داسي يې فرمايل: تر لاس لاندي خلکو په اړه د الله جل جلاله څخه وېرېږئ يعني که مو ظلم ورباندي کاوه الله جل جلاله به سزا درکړي. (۱۸۵)

ابو مسعود انصاري رضي الله عنه وايي: يوه ورځ مي په چلاخه مريي واهه د شاد خوا مي ږغ واورېدئ د قهر له وجه ورباندي پوه نه سوم خو چي رسول الله ﷺ راغلی زما د لاسه چلاخه ولوېده. رسول الله ﷺ راته وويل: اي ابا مسعوده! ته چي پر دې مريي څومره برلاسی يې الله جل جلاله پر تا باندي تر هغه زيات برلاسی دی (کولای سي الله جل جلاله سزا

(۱۸۴) عن أم سلمة أن النبي ﷺ دعا خادماً فأبطأت و في يده سواك فقال: لولا القصاص لضربتكَ بهذا السواك. (أبي يعلى في مسنده، ج: ۱۲، ص: ۳۶۰، ح: ۶۹۲۸)

(۱۸۵) كان آخر كلام النبي ﷺ: الصلاة - الصلاة، اتقوا الله فيما ملكت أيمانكم. (البخاري في الأدب المفرد، ج: ۱، ص: ۶۷، ح: ۱۵۸).

درکړي يعني ظلم مه کوه). ما ورته وويل: په هغه ذات دي قسم وي چي ته يې په حقه رسول لېږلی يې چي بيا به هيڅ مړی نه وهم. (۱۸۶)

يو کس د رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وکړه چي تر لاس لاندي کس ته څو ځلي عفو کوم که غلطي کوي؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: اويا (۷۰) ځلي عفو ورته کوه. د دې مطلب دا دی، چي که تر لاس لاندي کس څخه غلطيانې کېږي زيات وخت عفو ورته کوه هسي نه چي الله جل جلاله ستا پر سزا باندي تاته سزا درکړي. (۱۸۷)

(۴۹) لويه گناه: همسايه ځورول

د همسايه په اړه الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنُبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا﴾ (۱۸۸)

(۱۸۶) عن أبي مسعود الأنصاري قال: بينما أنا ضارب غلاما لي بسوط إذ سمعت صوتا من خلفي، أعلم، يا أبا مسعود! فجعلت لا أعقل من الغضب حتى أتاني رسول الله ﷺ، فلما رأيته سقط السوط من يدي، فقال: أعلم، يا أبا مسعود! أن الله أقدر عليك منك على هذا الغلام. فقلت: والذي بعثك بالحق ما ضربت عبدا أبدا أو قال مملوكا. (مسند الربيع، رقم: ۶۸۵)

(۱۸۷) عن عبد الله بن عمرو يَقُولُ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ! كَمْ نَعْفُو عَنِ الْخَادِمِ؟ فَصَمَتَ ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ الْكَلَامَ، فَصَمَتَ فَلَمَّا كَانَ فِي الثَّالِثَةِ قَالَ: اعْفُوا عَنْهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ سَبْعِينَ مَرَّةً.

(سنن ابی داود، رقم: ۵۱۶۶)

(۱۸۸) سورة النساء، الآية: ۳۶.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

ژباړه: د الله جل جلاله عبادت وکړئ، د الله جل جلاله سره هېڅ څوک شریک مه نیسئ، د مور او پلار سره احسان وکړئ، د قریبانو، یتیمانو، مسکینانو، لیري او نژدې همسایگانو، انډیوالانو، مسافرانو او خادمانو سره (هم احسان وکړئ)، الله جل جلاله هغه څوک د شک وتلی نه خوښوي چي باتک او کبرجن وي.

رسول الله ﷺ وفرمایل: قسم په الله جل جلاله مؤمن نه دی! (رسول الله ﷺ درې حلي دا خبره وکړه) یو چا ورته وویل: څوک مؤمن نه دی؟ یا رسول الله ﷺ! ده مبارک ﷺ وفرمایل: هغه څوک چي همسایه یې د ضررنو او تاوانو څخه خلاص نه وي. (۱۸۹)

رسول الله ﷺ فرمایلي دي: هغه څوک چي پر الله جل جلاله او د قیامت پر ورځ ایمان لري همسایه ته ضرر نه رسوي. (۱۹۰)

د رسول الله ﷺ څخه د هغه گناه پوښتنه وسوه چي د الله جل جلاله په نزد ډېره لویه ده؟ ده مبارک ﷺ په جواب کي وفرمایل: درې گناوي ډیري لویی دي: یو دا چي د الله جل جلاله سره شریک ونیسي او حال دا چي الله جل جلاله ته پیدا کړی یې. دوهم دا چي خپل اولاد د دې بیړي مړ کړي چي خوراکه به څنگه ور پیدا کوم؟ درېیم دا چي د همسایه د ښځي سره

(۱۸۹) وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أن النبي ﷺ قال: والله لا يؤمن! والله لا يؤمن! والله لا يؤمن! قيل: من يا رسول الله ﷺ? قال: الذي لا يأمن جاره بوائقه. (أخرجه البخاري: ۱۲/۸، عقیب: (۶۰۱۶)، ومسلم: ۴۹/۱ (۴۶) (۷۳))

(۱۹۰) وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: من كان يؤمن بالله واليوم الآخر، فلا يؤذ جاره ... (أخرجه البخاري: ۳۹/۸ (۶۱۳۶)، ومسلم: ۴۹/۱ (۴۷) (۷۵))

زنا وکړې (همسايه ستا د نقصان څخه په امن نه سو د زنا گناه خو لابله ده). (۱۹۱)

(۵۰) لويه گناه: مسلمان ځورول، لکه: تور لگول، ښکنځل او داسي نور

الله جل جلاله فرمايي:

﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا

فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا﴾ (۱۹۲)

ژباړه: هغه کسان چي مؤمنان نارينه او مؤمناني ښځي (په تهمت ويلو) ځوروي پرته له دې چي دوی کومه گناه کړې وي (يعني تور ورباندي لگوي)، باور وکړئ! چي د بهتان او لوي گناه پيټي پر خپل ځان باندي باروي.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تاسو يو د بله حسد مه سره کوئ، يو د بل مالونه مه ډبره کوئ، بغض مه سره کوئ، پست شا خبري مه سره کوئ، يو حر دي بل حر نه خرڅوي، د الله جل جلاله بندگان وروڼه – وروڼه سئ، مسلمان د مسلمان ورور دئ، ظلم به نه ورباندي کوي، نه به يې سپکوي، نه به يې ذليله کوي، تقوا دلته ده (رسول الله ﷺ) خپلي سينې ته درې ځله اشاره وکړه، يو کس ته دومره شربس دئ چي

(۱۹۱) عن عبد الله قال قلت: يا رسول الله ﷺ! أي الذنب أعظم؟ قال: أن تجعل لله ندا وهو خلقك. قال:

قلت: ثم ماذا؟ قال: أن تقتل ولدك خشية أن يطعم معك. قال: قلت: ثم ماذا؟ قال: أن تزني بحليلة جارك.

(سنن الترمذي، رقم: ۳۱۸۲)

(۱۹۲) سورة الاحزاب، آيت: ۵۸.

خپل مسلمان ورور توهين کړي، پر هر مسلمان باندي حرام دى چي د بل مسلمان ويني توى کړي يا يې مال او سامان ورضايع کړي. (۱۹۳)
رسول الله ﷺ فرمايي: و مسلمان ته ښکښل کول فسق دى او وژل يې کفر دى يعني دومره لويه گناه ده لکه کفر. (۱۹۴)

(۵۱) لويه گناه: غريبان خلک سپک بلل او ځان لوړ پر بلل

د الله ﷻ پربندگانو باندي ځان لوى بلل او هغوى سپک بلل لويه گناه ده يعني داسي عقیده درلودل، چي مال که چا درلودى هغه عزت والا دى او که څوک مسکين وو هغه بې عزته دى. د الله ﷻ په دربار کي مال او نه مال د عزت او سپکوالي معيار نه دي، بلکي د الله ﷻ په دربار کي تقوا او نه تقوا د عزت او سپکوالي معيار دى، ځکه رسول الله ﷺ ټول عمر د مسکينانو سره تېراوه، لکه: سلمان، صهيب، بلال او عمار بن ياسر رضي الله عنه. ياد کسان زيات مسکينان وه سره د دې چي رسول الله ﷺ د لوړ مقام او منزلت څښتن وو. يو وخت د کفارو مشرانو وويل: محمد ﷺ د داسي مسکينانو سره کښېني چي موږ په شرمېږو که دى زموږ سره ليدل غواړي نو داسي دي وکړي، چي دغه مسکينان

(۱۹۳) وعن ابي هريرة رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا تَحَاسِدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ؛ لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، التَّقْوَى هَاهُنَا (ويشير إلى صدره ثلاث مرات) بحَسَبِ امْرَأٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ؛ دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرْضُهُ. (أخرجه مسلم: ۱۰/۸ (۲۵۶۴) (۳۲)

(۱۹۴) ... سباب المسلم فسوق و قتاله كفر. (شعب الايمان - البيهقي، رقم: ۱۱۱۵۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

دي وشري موږ به ورځو خبري به ورسره کوو. رسول الله ﷺ ته چي دا خبره ورسېده الله جلّ الله دستي وحي نازلي کړې او ورته ويې فرمايل:

﴿وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ﴾ (١٩٥)

او کوم خلک چي سهار او ماښام خپل رب ته دعاوي کوي د هغه جلّ الله د خوښۍ لپاره (داسي کسان) د ځانه ليري مه شړه، د هغوی د حساب بار پر تا باندې نه سته او نه ستا د حساب بار پر دوی باندې، نو که يې وشري په ظالمانو کي به وشمېرل سي.

يعني هغه کسان چي د خپل رب عبادت کوي الله جلّ الله ته محبوب دي او خير پکښې دي او په هغو کسان کي خير نه سته چي سرداران وي او د الله جلّ الله څخه ليري وي. کله چي رسول الله ﷺ د دوی د شړلو څخه منعه وکړه نو کفارو ورته وويل: يوه ورځ موږ ته راکړه چي موږ ستا سره ملاقات کوو دوی به نه وي، يوه ورځ دوی ته ورکړه موږ به نه يو. الله جلّ الله بيا وحي نازلي کړې رسول الله ﷺ يې د دې کاره هم منعه کړې او داسي يې ورته وفرمايل:

﴿وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ﴾ (١٩٦)

(١٩٥) سورة الانعام، الاية: ٥٢.

(١٩٦) سورة الكهف، الاية: ٢٨.

ژباړه: خپل نفس صبر کړه (ټينگ بند کړه) دهغه کسانو سره چې خپل رب سهار او ماښام بولي (عبادت يې کوي) او خپل رب د رضا اراده لري.

خرنگه چې الله ﷻ تر ټولو انسانانو بهترين انسان حضرت محمد ﷺ د مسکينانو سره په يوځای کولو امر کړی دی نو کمزوری امتي ته به چيری ښايي چې د الله ﷻ پر بندگانو ځان لوی او ښه وبولي.

(۵۲) لويه گناه: پايتڅي تر بجلکو کښته کول

زيات وخت داسي وي چې خلک پايتڅي د خيال په وجه کښته کوي دغسي عمل گناه ده، ځکه لومړی خو کبر او ځان ښوونه ده او دوهم دا چې رسول الله ﷺ د دغسي عمل په ښکاره ټکو منع کړې ده او فرمايي: د کوم (کس) لنگ (يعني پايجامه يا پايتڅي) چې تر بجلکو کښته وي (دغه کس به) په دوږخ کي وي. (۱۹۷)

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که خپلي جامې د خيال لپاره اوږدې کړي الله ﷻ به د قيامت په ورځ د رحمت په نظر نه ورته گوري. (۱۹۸)

د ابوذر رضي الله عنه څخه روايت دی، چې رسول الله ﷺ درې ځلي وفرمايل: درې کسان دي چې الله ﷻ د قيامت په ورځ خبري نه ورسره کوي، نه د رحمت په نظر ورته گوري او نه يې هم د گناهونو څخه خلاصوي. ابوذر رضي الله عنه پوښتنه وکړه، چې دا کسان خوتاوانيان، خاوري

(۱۹۷) وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قَالَ: مَا أَسْفَلَ مِنَ الْكُعْبَيْنِ مِنَ الْإِزَارِ فَنَفِي النَّارِ. (أخرجه البخاري: ۱۸۳/۷ (۵۷۸۷)

(۱۹۸) وعن أبي هريرة رضي الله عنه: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: لَا يَنْظُرُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطْرًا. (أخرجه البخاري: ۱۸۳/۷ (۵۷۸۸)، ومسلم: ۱۴۸/۶ (۲۰۸۷) (۴۸)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

په سر دي دا څوک دي؟ يا رسول الله ﷺ! رسول الله ﷺ وفرمايل: يو چغلگر دی، بل تر بجلکو پايڅې کښته کوونکی دی، درېيم هغه کس دی چي په قسم باندي مال خپل کړي. (۱۹۹)

رسول الله ﷺ فرمايي: که چا لنگ (پايجامه) قميص او لنگوټه د خيال لپاره اوږده کړه، الله ﷻ د قيامت په ورځ د رحمت په نظر نه ورته وگوري. (۲۰۰)

(۵۳) لويه گناه:

ورېښم، سره او سپين زر استعمالول

رسول الله ﷺ فرمايي: که چا په دنيا کي ورېښمني جامې واغوستي په آخرت کي به يې نه واغوندي، (البته دا حکم د نارينوو لپاره دی ښځو ته يې اغوستل جائز دي). (۲۰۱)

رسول الله ﷺ فرمايي: زما د امت پر نارينوو باندي د ورېښمينو جامو اغوستل او د سرو زرو استعمالول حرام دي، د ښځو لپاره يې استعمالول جائز دي. (۲۰۲)

(۱۹۹) وعن أبي ذر رضي الله عنه عن النبي ﷺ قَالَ: ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ. قَالَ: فَقَرَأَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (ثَلَاثٌ مَرَارًا) قَالَ أَبُو ذَرٍّ: خَابُوا وَخَسِرُوا! مَنْ هُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ? قَالَ: الْمُسْبِلُ، وَالْمَنَّانُ، وَالْمُنْفِقُ سِلْعَتُهُ بِالْحَلْفِ الْكَاذِبِ (رواه مسلم. أخرجه مسلم: ۷۱/۱)

(۱۰۶) (۱۷۱)

(۲۰۰) عن ابن عمر رضي الله عنه عن النبي ﷺ قَالَ: الْإِسْبَالُ فِي الْإِزَارِ، وَالْقَمِيصِ، وَالْعِمَامَةِ، مَنْ جَرَّ شَيْئًا خِيَلَاءَ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. أخرجه أبو داود: ۴۰۹۴، وابن ماجه: ۳۵۷۶، والنسائي: ۲۰۸/۸، وفي الكبرى له: (۹۷۲۰)

(۲۰۱) وعن أنس رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ. (أخرجه البخاري: ۱۹۳/۷، ومسلم: ۵۸۳۲)، ومسلم: ۱۴۲/۶ (۲۰۷۳) (۲۱)

حذيفة رضي الله عنه فرمايي: موږ رسول الله ﷺ د دې څخه منع كړو چي د سرو يا سپينو زرو په لوبنو كي خوراك او څښاك وكړو، همدا ډول د ورېښمو او ديباجو د اغوستلو او ورباندي كښېناستلو څخه يې منع كړو. (۲۰۳)

(۵۴) لويه گناه: د الله جل جلاله د نامه پرته د بل چا په نامه حيوان حلالول

د حلالېدو په وخت كي د الله جل جلاله نوم په قصده سره پرېښوول او يا د شيطان، بت او يا د يوه انسان نوم ورباندي اخيستل كبيړه گناه ده، ځكه رسول الله ﷺ فرمايي: الله جل جلاله پر هغه چا باندي لعنت ويلى دى چي د حلالېدو په وخت كي د الله جل جلاله د نامه پرته د بل چا نوم اخلي. (۲۰۴)
همدا ډول الله جل جلاله د داسي حيوان د غوښو خوړلو څخه منع كړې ده او فرمايي:

﴿وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ﴾ (۲۰۵)

(۲۰۲) وعن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه: أن رسول الله ﷺ قال: حُرِّمَ لبَّاسُ الحَرِيرِ وَالذَّهَبِ عَلَى ذُكُورِ أُمَّتِي، وَأُحِلَّ لِإِنَائِهِمْ. أخرجه الترمذي: ۱۷۲۰، والنسائي: ۱۶۱/۸ و ۱۹۰، وفي الكبرى له: ۹۴۴۹ و: ۹۴۵۰ (۲۰۳) وعن حذيفة رضي الله عنه قال: نهانا النبي ﷺ أن نشرب في آنية الذهب والفضة، وأن نأكل فيها، وعن لبس الحرير والدِّبَاج، وأن نجلس عليه. (أخرجه البخاري: ۱۹۴/۷) (۵۸۳۷)

(۲۰۴) وعن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: لعن الله سبعة من خلقه من فوق سبع سموات فردد اللعنة على واحد منهم ثلاث مرات ولعن بعد كل واحد منهم لعنة لعنة، فقال: ملعون! ملعون! ملعون! من عمل عمل قوم لوط. ملعون! من جمع بين المرأة وبناتها! ملعون! من سب شيئاً من والديه. ملعون! من أتى شيئاً من البهائم. ملعون! من غير حدود الأرض. ملعون! من ذبح لغير الله. ملعون! من تولى غير موالیه. (أخرجه الحاكم: ۳۹۶/۴، رقم: ۸۰۵۳، والبيهقي في شعب الإيمان: ۳۷۸/۴، رقم: ۵۴۷۲)

(۲۰۵) سورة الانعام، الآية: ۱۲۱.

ژباړه: تاسو د هغه (حيوان د غوښو څخه) خوراک مه کوی، چي (د حلالېدو په وخت کي) د الله ﷻ نوم نه وي ورباندي ويل سوی، باور وکړئ! چي داسي عمل فسق دی.

(۵۵) لويه گناه: قوم يا نسب بدلول

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که بل چاته په پلار وويل او دی په دې پوهېدی، چي دا زما پلار نه دی جنت باندي حرام دی. (۲۰۶)

رسول الله ﷺ فرمايي: تاسو د خپلو پلرونو څخه مخ مه اړوئ چا که د خپل پلار څخه مخ واړوئ کافر دی. يعني څوک چي د خپل پلار څخه مخ واړوي په پلاروالي يې نه بولي دومره لويه گناه ده لکه کفر. (۲۰۷)

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که بل چاته په پلار وويل د الله جبار ﷻ ورباندي لعنت دی، نه به يې صدقې قبلېږي او نه به د عدل په بدله کي ثواب ورکول کېږي. (۲۰۸)

(۲۰۶) عن سعد بن أبي وقاص رضي الله عنه أن النبي ﷺ قال: مَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ غَيْرُ أَبِيهِ،

فَالْجَنَّةُ عَلَيْهِ حَرَامٌ. (أخرجه البخاري: ۱۹۴/۸ ۶۷۶۶)، ومسلم: ۵۷/۱ (۶۳) (۱۱۵)

(۲۰۷) وعن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي ﷺ قال: لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ أَبِيهِ، فَهُوَ كُفْرٌ. (أخرجه

البخاري: ۱۹۴/۸ ۶۷۶۸)، ومسلم: ۵۷/۱ (۶۲) (۱۱۳)

(۲۰۸) وعن يزيد بن شريك بن طارق، قال: رَأَيْتُ عَلِيًّا رضي الله عنه عَلَى الْمِنْبَرِ يَخْطُبُ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: لَا وَاللَّهِ مَا

عِنْدَنَا مِنْ كِتَابٍ نَقَرُوهُ إِلَّا كِتَابَ اللَّهِ ... وَمَنْ ادَّعَى إِلَى غَيْرِ أَبِيهِ، أَوْ انْتَمَى إِلَى غَيْرِ مَوَالِيهِ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا. (أخرجه البخاري: ۲۶/۳ (۱۸۷۰)،

ومسلم: ۱۱۵/۴ (۱۳۷۰) (۴۶۷)

ځيني کسان د عزت په موخه چا ته په داسي الفاظو وايي کوم چي په اصطلاح کي د پلار لپاره کارول کېږي لکه بابا او داسي نور، دا جائز دي مقصود په دې ځای کي نسب يا قوم بدلېدل نه دي.

(۵۶) لويه گناه: کجبحثي کول

جگړه پر دوه (۲) ډوله ده: يو دا چي د حق د ښکاره کولو لپاره د يو چا سره په دلائلو سره جگړه وسي مدعا يې پر حق وي. دوهم دا چي بېځايه تجسس کول يا په يو څرگنده موضوع کي د يو چا سره کجبحثي کول او يا د يو چا په خبرو کي خبري پيدا کول، چي مقصود يوازي د هغه ويونکي سپکول وي، حقيقت ښکاره کول يې مقصود نه وي.

دوهم ډول جگړه يا کجبحثي حرامه ده او لويه گناه ده، ځکه الله ﷺ فرمايي:

﴿وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ (۲۰۹)

ژباړه: تاسو د اهل کتابو سره يوازي په ښکته طريقه جگړه کوئ، په ناحقه جگړه ورسره مه کوئ.

رسول الله ﷺ فرمايي: دومره گناه دي بس ده چي ته په ناحقه جگړه کوې. (۲۱۰)

(۲۰۹) سورة العنکبوت، الاية: ۴۶.

(۲۱۰) عن ابن عباس قال: قال رسول الله ﷺ: كفى بك إثماً أن لا تزال مخاصماً. (الطبراني في معجمه

الكبير، ج: ۱۱، ص: ۵۷، ح: ۱۱۰۳۲)

رسول الله ﷺ فرمايي: څوک چې کج بحثي کوي او په حق نه پوهېږي، همېشه به د الله ﷻ په غضب کي وي تر هغه وخته چې لاس ځني اخلي. (۲۱۱)

(۵۷) لويه گناه: اوبه منعه کول

اوبه د الله ﷻ لوی نعمت دی. الله ﷻ د ټولو شيانو ژوند په اوبو کي ايښی دی، ځکه الله ﷻ فرمايي:

﴿وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ﴾ (۲۱۲)

موږ هر شی د اوبو څخه ژوندی گرځولی دی.

او اوبه هم د الله ﷻ په قدرت پيدا سوي دي، ځکه الله ﷻ فرمايي:

﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَّعِينٍ﴾

﴿۳۰﴾ (۲۱۳)

ژباړه: اې محمد ﷺ! دوی ته ووايه: تاسو پر دې خبره فکر کړی دی چې که سهار ستاسو څخه د چينو اوبه منع سي بيا به يې څوک راولي؟ يعني که الله ﷻ د چينو او شاهانو اوبه وچي کړي څوک سته چې دا اوبه بېرته راپورته کړي؟

چاته چې الله ﷻ د اوبو نعمت ورکړی وي او يو مسلمان اړتيا ورته لري دی يې نه ورکوي سره د دې چې ترده زياتي وي لويه گناه ده،

(۲۱۱) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: من جادل في خصومة بغير علم لم يزل في سخط حتى

ينزع. (أخرجه البيهقي: ۸۲/۶، رقم: ۱۱۲۲۶)

(۲۱۲) سورة الانبياء، الاية: ۳۰.

(۲۱۳) سورة الملك، الاية: ۳۰.

حکمه رسول الله ﷺ فرمايي: چا که اوبه يا وابنه منعه کړه چي اړتيا يې نه ورته درلوده الله جل جلاله به د قيامت په ورځ خپل فضل ځني منع کړي. (۲۱۴)

په يو بل حديث کي رسول الله ﷺ فرمايلي دي: درې کسان دي چي الله جل جلاله خبري نه ورسره کوي، نه د رحمت په نظر ورته گوري او نه يې تزکيه کوي، د هغوی څخه يې يو د اوبو منعه کوونکی بنوولی دی. (۲۱۵)

(۵۸) لويه گناه: په پيمانه يا ترازو کي کموالی کول

څوک چي په خرڅولو او رانيولو کي دوکه کوي يعني په پوره پيمانه او په پوره کاني شى رانيسي او بيا يې په کمه پيمانه شى او کم کاني خرڅوي او پيسې د پوره تول ځني اخلي دا ډېره لويه گناه ده، حکم په دې گناه کي څو کبيرې گناه دي: يو دا چي ظلم يې وکړ، بل دا چي حرام يې وخوړل او بل دا چي دوکه يې وکړه. د داسې کسانو په اړه الله جل جلاله داسي فرمايلي دي:

(۲۱۴) حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ عَنْ لَيْثٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ مَنَعَ فَضْلَ مَائِهِ أَوْ فَضْلَ كَلْبِهِ مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (اخرجه مسند امام احمد، رقم: ۶۶۷۳)

(۲۱۵) وَ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ بَايَعَ رَجُلًا سِلْعَةً بَعْدَ الْعَصْرِ فَحَلَفَ لَهُ بِاللَّهِ لَأَخْذِهَا بِكَذَا وَكَذَا فَصَدَّقَهُ فَأَخْذَهَا وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ، وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا وَفَى وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا لَمْ يَفِ لَهُ، وَرَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِالْفَلَاةِ فَيَمْنَعُهُ مِنْ ابْنِ السَّبِيلِ. (اخرجه السنن الكبرى للبيهقي، رقم: ۱۱۱۱۰)

﴿وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝۱ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ

يَسْتَوْفُونَ ۝۲ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ۝۳﴾ (۲۱۶)

ژباړه: هلاکت (یا د "ویل" شپله دي) هغو کسانو ته وي، چي په تول ترازو کي کموالی کوي. دا هغه کسان دي چي کله د خلکو څخه شيان پيمانه کوي پوره يې غواړي او کله چي يې نورو ته (د خرڅ لپاره) ورپيمانه کوي او يا يې ورتللي کم يې ورکوي. "ویل" د يوې شپلې نوم دی چي په دوږخ کي الله ﷻ پيدا کړې ده او عذاب يې ډېر سخت دی.

رسول الله ﷺ فرمايلي دي: پنځه شيان په پنځو شيانو دي (يعني که چا پنځه شيان وکړه پنځه شيان به ورته راځي). اصحابانو مبارکانو پوښتنه وکړه، چي يا رسول الله ﷺ! کوم پنځه شيان په پنځو شيانو دي؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: (لومړی:) هر قوم چي په وعده وفانه کوي الله ﷻ خپل دښمن ورباندي مسلط کړي. (دوهم:) هر قوم چي د الله ﷻ د قانون پرته په بل قانون فيصله کوي الله ﷻ خامخا مسکنت ورباندي راولي. (درېيم:) په هر قوم کي بې حيا، بې حجاب او زناکاره ښځي پيدا سي الله ﷻ خامخا د طاعون مرض پکښي پيدا کوي يعني زيات مرگونه به پکښي کېږي. (خلورم:) هر قوم چي په تول او ترازو کي کموالی پيل کړي الله ﷻ خامخا شنه شيان ورباندي بندوي او وچکالي ورباندي راولي. (پنځم:) هر قوم چي زکات نه ورکوي الله ﷻ خامخا باران ورباندي بندوي. يعني دغه پورته پنځه گناوي که چا وکړې الله ﷻ به دغه پنځه عذابه باندي نازل کړي. (۲۱۷)

(۲۱۶) سورة المطففين، الايات: ۱ - ۳.

(۵۹) لويه گناه: د الله ﷻ د عذاب او فيصلې

خخه بېغمه کېدل

د هر انسان نېکبختي او بدبختي په ازل کي ليکل سوې ده؛ ډېر
 ځله به يو سړی بڼه کارونه کوي مگر آخر به بد عملونه پيل کړي الله ﷻ
 به يې دوبرخ ته واچوي او ډېر ځله به يو سړی بد کارونه کوي آخر به بڼه
 کارونه پيل کړي الله ﷻ به يې جنت ته واچوي، ځکه رسول الله ﷺ
 فرمايي: يو سړی به کارونه د جنتيانو کوي تر داسي اندازې چي د ده
 او جنت ترمنځ به يوه لوېشت محکه پاته وي د تقدير فيصله به ورته
 راوړاندي سي د دوبرخيانو کارونه به پيل کړي دوبرخ ته به داخل
 سي. (۲۱۸)

يعني چا چي په آخره کي کوم عمل پيل کړی او پر هغه مړ سو هغه
 اعتبار لري، ځکه د الله ﷻ په فيصله هيڅوک نه دی خبر او نه به يې
 څوک د فيصلې خخه بې غمه کيږي، ځکه شيطان چي د الله ﷻ د

(۲۱۷) و عن ابن عباس رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: خمس بخمس. قالوا: يا رسول الله ﷺ! و ما
 خمس بخمس؟ قال: ما نقض قوم العهد إلا سلط الله عليهم عدوهم، و ما حكموا بغير ما أنزل الله إلا فشا
 فيهم الفقر، و ما ظهرت فيهم الفاحشة إلا أنزل الله بهم الطاعون (يعني كثرة الموت)، و لا طففوا الكيل إلا
 منعوا النبات و أخذوا بالسنين، و لا منعوا الزكاة إلا حبس عنهم المطر. (أخرجه الطبراني: ٤٥/١١، رقم:
 ١٠٩٩٢)

(۲۱۸) عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: حدثنا رسول الله ﷺ وهو الصادق المصدق: ... إن أحدكم ليعمل
 بعمل أهل الجنة حتى ما يكون بينه وبينها إلا ذراع فيسبق عليه الكتاب، فيعمل بعمل أهل النار فيدخلها،
 وإن أحدكم ليعمل بعمل أهل النار حتى ما يكون بينه وبينها إلا ذراع، فيسبق عليه الكتاب فيعمل بعمل
 أهل الجنة فيدخلها. (أخرجه البخاري: ١٦٥/٩ (٧٤٥٤)، ومسلم: ٤٤/٨ (٢٦٤٣))

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

فيصلي څخه بېغمه سو، دا يې باوروو چي زه د شكه وتلي نېكېخته يم
الله جلّ و علاه ملعون كړي.

مسلمان كه څه هم هر څومره بڼه عبادت كوي خو هره لحظه به دا
فكر كوي، چي اوس د الله جلّ و علاه فيصله راباندي ونه سي او بدبخته جوړ
نه سم. يعني د الله جلّ و علاه د فيصلي او عذاب څخه بې پروا كېدل لويه گناه
ه ده.

رسول الله ﷺ به داسي ډېرويل: اي د زړونو اړونكي! زموږ زړونه
ستا پر دين راتينگ كړي. يو سړي ورته وويل: يا رسول الله ﷺ! ته
پر موږ بېرېزي چي د دين څخه به واوړو؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمايل:
ټول زړونه د الله جلّ و علاه په گوتو كي دي (بلا كيفه) هغه خوا ته يې اړوي
چي خوښه يې سي. (۲۱۹)
همدا ډول الله جلّ و علاه فرمايي:

﴿فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ

إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ﴾ (۲۲۰)

ژباړه: بيا چي كله هغوی نصيحت هېر كړ كوم چي ورته سوی
وو، نو موږ د خوشحالي او ترقي هر ډول دروازي ورباندي راخلاصي
كړلې څو چي دوی ورباندي خوشاله سوه، موږ په ناڅاپي ډول په
عذاب باندي گرفتاره كړل او دغه مهال دوی د هر ډول مرستي څخه
ناامېده سول.

(۲۱۹) عن جابر قال: كان رسول الله ﷺ يكثر أن يقول: يا مقلب القلوب! ثبت قلبي على دينك. فقال له
بعض أهله: يا رسول الله ﷺ! أتخاف علينا وقد آمنا بك وبما جئت به؟ فقال: إن القلب بين إصبعين من
أصابع الرحمن يقلبهما، يقول بهما هكذا وحرك إصبعيه. (الدارقطني، وابن عساكر في الصفات. كنز
العمال: ۱۶۸۲)

(۲۲۰) سورة الانعام، الاية: ۴۴.

يعني دغه گناهکاره انسانان چي د الله جل جلاله د عذابه بېغمه وي هېڅ طمعه د عذاب يې نه وي ناخپه عذاب به باندي راسي.

(۶۰) لويه گناه: د الله جل جلاله دوستان خورول

الله جل جلاله په قرآن کریم کي خپل دوستان ياد کړي دي او په اړه يې فرمايي:

﴿إِن أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۚ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۚ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝﴾ (۲۲۱)

خبر اوسئ! د الله جل جلاله پر دوستانو باندي به هېڅ بېره نه وي او نه به هم غمجن وي. هغه کسان دي چي ايمان يې راوړی دی او تقوا والا دي. د دوی لپاره به په دنيا او آخرت دواړو کي زيري وي، د الله جل جلاله خبري نه سي بدلېدلای، دا هم لويه کاميابي ده.

الله جل جلاله خپلو دوستانو ته امن ورکړی دی د دنيا او آخرت د سکون وعده يې ورسره کړې ده، که څوک دغه امن ماتوي د الله جل جلاله د دوستانو آرام ژوند ته خطر پېښوي، الله جل جلاله ورته په قهر کېږي.

الله جل جلاله فرمايي: څوک چي زما د يوه دوست سپکاوی وکړي زما سره يې د جنگ اعلان وکړی. (۲۲۲)

همدا ډول لکه څرنگه چي په تيرو حديثونو کي ذکر سوه چي مسلمان ته ضرر رسول لويه گناه ده او د رسول الله ﷺ په مبارکو ويناوو

(۲۲۱) سورة يونس، الايات: ۶۲ - ۶۴.

(۲۲۲) اخرجه البخاري - في الرقاق باب: ۳۸، واحمد في المسند: ۳۵۶۱۶.

کي د ډيرو سختو سزاوو وعده ورسره سوې ده، نو څوک چي د الله جل جلاله دوستانو ته ضرر رسوي دا خود عامو مسلمانانو تر څو ورو لويو گناه ده.

(۶۱) لويه گناه: د جماعت لمونځ نه کول

د حضرت عبد الله بن مسعود رضي الله عنه څخه روايت دى، چي رسول الله صلی الله علیه و آله هغو کسانو ته وويل کوم چي جماعت يې پرې ايښى وو: زه اراده لرم چي يو سړي ته امر وکړم چي لمونځ خلگو ته ورکړي بيا د هغه کسانو کورونه وسوځي چي د جماعت څخه پاتېږي. (۲۲۳)

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمايي: چي سراسر ظلم، نفاق او کفر دى، څوک چي د الله جل جلاله و لوري ته د بلني آواز واوري او جماعت ته ولاړ نه سي. (۲۲۴)

ابن عباس رضي الله عنه روايت کړى دى، چي رسول الله صلی الله علیه و آله فرمايلي دي: څوک چي د جماعت آواز واوري او د عذر پرته مسجد ته ولاړ نه سي (يعني کور يې وکړي)، د ده لمونځ نه قبلېږي. دوى ورته وويل: عذر څه شي دى؟ رسول الله صلی الله علیه و آله وفرمايل: بېرته يا ناروغي ده. (۲۲۵)

(۲۲۳) عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه أن النبي صلی الله علیه و آله قال لقوم يتخلفون عن الجماعة: لقد هممت أن أمر رجل يصلي بالناس ثم أحرق على رجال يتخلفون عن الجماعة بيوتهم. (مصنف ابن شيبه، رقم: ۵۵۸۲)

(۲۲۴) عن معاذ بن انس رضي الله عنه عن رسول الله صلی الله علیه و آله انه قال: الجفاء كل الجفاء، و الكفر و النفاق، من سمع منادي الله ينادي الي الصلوة فلا يجيبه. (أخرجه أحمد: ۴۳۹/۳، رقم: ۱۵۶۶۵، والطبراني: ۱۸۳/۲۰، رقم: ۳۹۴)

(۲۲۵) عن ابن عباس رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: من سمع النداء فلم يمنعه من اتباعه عذر. قالوا: وما العذر؟ قال: خوف او مرض لم تقبل منه الصلوة التي صلي. (أخرجه عبد الرزاق: ۴۹۷/۱، رقم: ۱۹۱۴)

د ابن عباس رضي الله عنه څخه چا پوښتنه وکړه، چي يو څوک ټوله ورځ روژه نيسي او ټوله شپه عبادت کوي مگر د جماعت او جمعې لمانځه ته نه ځي (د ده څه حکم دی)؟ ابن عباس رضي الله عنه ورته وفرمايل: دا سړی به په دوږخ کي وي. (۲۲۶)

رسول الله صلی الله علیه و آله فرمايي: چا که درې جمعې جماعت د سستيت له امله پرېښودئ الله جل جلاله به يې پر زړه مهر وړولگوي. (بيا به د حق او باطل ترمنځ فرق نه سي کولای او نه به د جنت لار پيدا کولای سي). (۲۲۷)

(۶۲) لويه گناه: داسي وصيت کول چي ځيني قريبان يې د ميراث څخه محروم سي

يو څوک چي مرکېږي د مرگ په حالت کي د پور د ادا کولو وصيت کوي څو قريبان يې د ده د مال څخه غاړه وروباسي، يا داسي وصيت کوي چي يوه اندازه پيسې ورپسي خيرات سي څو د آخرت گټه يې سي، يا يې په قريبانو کي و يو چا ته د يوې خاصي برخي وصيت وکړي چي دومره اندازه مال زما دغه فلاني قريب ته ورکړي، داسي وصيت هر مسلمان کولای سي خو څو خبري پکښي د يادولو وړ دي:

۱. وصيت د ده په درېيمه برخه مال کي کېږي يعني دا چي د ده د وصيت مصرف به د ده د مال تر درېيمې حصې زيات نه وي،

(۲۲۶) عن ابن عباس رضي الله عنه انه سئل عن رجل يصوم النهار ويقوم الليل، ولا يشهد الجماعة ولا الجمعة، فقال:

هذا في النار. (أخرجه عبد الرزاق: ۵۱۹/۱، رقم: ۱۹۸۹)

(۲۲۷) و قال صلى الله عليه وآله: من ترك ثلاث جمع تهاونا بها طبع الله على قلبه. (أخرجه ابن أبي شيبة: ۴۷۹/۱، رقم:

۵۵۳۳، وأحمد: ۴۲۴/۳، رقم: ۱۵۵۳۷، وأبو داود: ۲۷۷/۱، رقم: ۱۰۵۲)، والترمذي: ۳۷۳/۲، رقم:

که زیات وو هغه وصیت به پوره نه عملي کوي، بلکې دومره اندازه به عملي کوي چې د ده درېیمه برخه مال کېږي، په درېیمه برخه کې چې هر ثومره عملي سو بس نور به نه عملي کوي که څه هم ده د ټول مال وصیت کړی وي هغه صحیح نه دی، بلکې د ده د مال د درېیمې څخه به د ده وصیت پوره کېږي که ټول وصیت پوره سو که نه سو.

۲. په قربانو کې د مال ورکولو وصیت هغه چاته کولای سي، چې هغه قریب یې د ده په میراث کې حق نه لري. مثلاً: یو سړی زامن هم لري او ورېرونه هم لري، د ده زامن چې موجود وي وراره یې میراث نه سي وړلای. دی کولای سي چې وصیت وکړي چې زما وراره ته زما د درېیمې څخه دومره مال ورکړئ او د زوی لپاره یې نه سي کولای، ځکه هغه خپله حصه لري، په دې کې هم یو استثنائي صورت سته.

۳. وصیت به د اصلاح په نیت کوي، په فاسد نیت به وصیت نه کوي.

فاسد نیت دا دی، چې یو څوک د دې لپاره وصیت وکړي، چې قربانو ته تاوان ورسوي یعنې دا چې دی خپله درېیمه په دې نیت خیراتوي، چې د قربانو ونډه یې لږ-لږ ورسېږي یا یې یو چاته د دې لپاره ورکوي چې قربان یې په حق کې کم سي او یا ووايي، چې د فلانی پر ما پور باندې دی او هغه پور ورباندې نه وي. هو! په درېیمه برخه کې دی صلاحیت لري چې خپل د آخرت گټې لپاره یې وصیت وکړي خو نیت به یې د آخرت د گټې وي، نیت به یې د دې نه وي چې کوم قریب ته حصه ورکمه کړي که څه هم د ده د هغه څخه هر ثومره خوابده وي، که یې دا کار وکړی دا کبیره گناه ده، ځکه الله ﷻ فرمایي:

﴿يُؤْذِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرٍ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ﴾

ط (۱۲) (۲۲۸)

ژباړه: ... د هغه وصيت تر پوره کولو وروسته کوم چي سوی دی او د هغه پور تر ادا کولو وروسته کوم چي (پر وفات سوي کس) باندي دی (دغه وصيت او پور به) د ضرر لپاره نه وي، دا د الله جل جلاله د لوري حکم دی او الله جل جلاله زيات علم لرونکي او پوره صبر لرونکی دی. رسول الله ﷺ فرمايي: که يو سړی او ښځه شپېته کاله د الله جل جلاله عبادت وکړي او بيا مړه سي، مگر داسي وصيت يې کړی وي چي قريبانو ته پکښي ضرر وي دغه سړي او ښځي ته دوږخ واجب دي. (۲۲۹) په ځينو روايتو کي راغلي دي، چي يو چا به اويا کاله عبادت کړی وي مگر دا چي په وصيت کولو سره د خپلو قريبانو حصه ورکمه کړې وي او په وصيت کولو کي يې لا نيت دا وي، چي حصه ورکمه کړي د دغه سړي خاتمه به الله جل جلاله بده کړي، ځای به يې دوږخ سي. او يوه سړي به اويا کاله د شر عمل کړی وي مگر په وصيت کي د عدل څخه کار واخلي صحيح وصيت وکړي الله جل جلاله به يې خاتمه نېکه کړي، ځای به يې جنت سي. (۲۳۰)

(۲۲۸) سورة النساء، الاية: ۱۲.

(۲۲۹) و عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: إن الرجل أو المرأة ليعمل بطاعة الله ستين سنة ثم يحضرهما الموت فيضاران في الوصية فتجب لهما النار، ثم قرأ أبو هريرة هذه الآية: من بعد وصية يوصي بها أو دين غير مضار. (الترمذي في سننه، ج: ۴، ص: ۴۳۲، ح: ۲۱۱۷)

(۲۳۰) إن الرجل ليعمل بعمل أهل الخير سبعين سنة فإذا أوصى حاف في وصيته فيختم له بشر عمله فيدخل النار، وإن الرجل ليعمل بعمل أهل الشر سبعين سنة فيعدل في وصيته فيختم له بخير عمله فيدخل الجنة.

(أخرجه أحمد: ۲/۲۷۸، رقم: ۷۷۲۸، وابن ماجه: ۹۰۲/۲، رقم: ۲۷۰۴)

(۶۳) لويه گناه: مکر او چم کول

الله ﷻ فرمايي:

﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ (۲۳۱)

چم کول يوازي خپله چم کوونکی ځپي.

يعني څوک چي يو چاته چم کوي په هغه چم کي به دی خپله لوېږي او يا به په ده هم دغسي چم کېږي.

رسول الله ﷺ فرمايي: مکر کوونکی او چم کوونکی به په دوږخ کي وي. (۲۳۲)

رسول الله ﷺ پنځه کسان دوږخيان ونبوول يو يې د هغوی څخه هغه سړی ونبووی چي چم کوونکی وي. (۲۳۳)

(۶۴) لويه گناه: د مسلمانانو جاسوسي کول

څوک چي د مسلمان پټ راز ښکاره کوي يا يې عيب لټوي بيا يې ښکاره کوی لويه گناه ده، د مسلمان بې عزتی ده او تاوان ورته رسول

(۲۳۱) سورة فاطر، الاية: ۴۳.

(۲۳۲) عن قيس بن سعد قال: لولا إني سمعت رسول الله ﷺ: المكر والخديعة في النار لكنت من أمكر

الناس الجراح بن مليح هذا هو النهراني حمصي. (البيهقي في شعب الايمان، رقم: ۱۱۱۰۶)

(۲۳۳) عن عياض بن حمار أن النبي ﷺ قال: أهل النار خمسة: الضعيف الذي لا يؤبه له وهو فيكم تبع لا

يغون أهلا ولا مالا. قلت: ويكون ذلك يا أبا عبد الله؟! قال: نعم، والله لقد أدركتهم في الجاهلية وإن الرجل

ليرعى على الحي ما به إلا وليدتهم يطؤها، ورجل لا يصبح ولا يمسي إلا وهو يخادعك عن أهلك ومالك

ورجل لا يخفي عليه شيء إلا خانته وإن دق وذكر الكذب وذكر البخل. (صحيح ابن حبان، رقم: ۷۴۸۳)

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

دي. مخکې دا حديث شريف بيان سوی دی، چي رسول الله ﷺ فرمايلي وه: د مسلمان پر مسلمان دا حق دی چي نه به يې سپکوي او نه به يې بې عزته کوي.

همدا ډول مسلمان ته جائزه نه ده چي د مسلمانانو حالات کافرانو ته ښکاره کړي، ځکه مسلمان چي هر څومره بد سي خو تر کافر ښه دی. کله چي حاطب بن ابي بلتعنه داسي کار وکړی حضرت عمر رضي الله عنه يې د وژلو اراده وکړه خو رسول الله ﷺ منعه وکړه، ځکه دی د بدر په غزا کي حاضر سوی وو، پوره قصه يې په لاندې ډول وه:

حاطب رضي الله عنه يو خط د مکې قريشو ته ولېږی. په خط کي يې ليکلي وه چي مسلمانان پر تاسو باندي د يوې لوي حملې پلان لري، رسول الله ﷺ د جنگ لپاره تياري نيسي. زه پوهېږم چي بل ځای يې مطلوب نه دی پرته له دې چي پر تاسو به جنگ کوي. فکر وکړی!

دغه خط يې يوې ښځي ته يې په لاس ورکړی وو. هغه ښځه د مکې لوري ته روانه سوه. رسول الله ﷺ ته الله جل و ارحم وحي وکړې د دغه حال معلومات يې ورکړی. رسول الله ﷺ حضرت علي رضي الله عنه او درې نور اصحابان رضي الله عنهم ولېږل تر څو د دغي ښځي مخته ورسې او خط بېرته راوگرځوي. مبارک اصحابان رضي الله عنهم چي مخته ورغلل ښځه يې د اوښ څخه راشوه کړه چي د اوښ په کجاوه کي ناسته وه، بيا يې پوښتنه ځني وکړه چي ستا سره خط سته؟ هغې ښځي په جواب کي وويل: زما سره هيڅ خط نه سته. حضرت علي رضي الله عنه ورته وفرمايل: قسم په الله جل و ارحم چې د الله جل و ارحم رسول ﷺ درواغ نه وايي او نه موږ درواغ وايو ته به موږ ته خط راکوي او يا به دي بربنډه کړو د خط پيدا کولو لپاره. ښځي چي د ده مبارک خبري واورېدې پوه سوه چي د خلاصون لاره نه سته پرته له دې

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

چې خط ورکړم نو خط يې ورکړ. علي عليه السلام د ملگرو سره يوځای رسول الله صلى الله عليه وسلم ته راوړی.

رسول الله صلى الله عليه وسلم چې وکاتئ د حاطب رضي الله عنه له لوري څخه د مکې قریشو ته لیکل سوی وو او د جنگ حال پکښې لیکل سوی وو. رسول الله صلى الله عليه وسلم حاطب رضي الله عنه راوغوښتی پوښتنه يې ځني وکړه چې ولي دي دا خط لیکلی دی؟ ده په جواب کې ورته وویل: په الله جل جلاله قسم کوم چې نه کافر سوی یم او نه منافق یم او نه په ما کې کومه تبدیلی راغلې ده، یوازي مې په دې موخه خط ولېږی چې زما اهل و عیال هوري دي د مکې کافران يې حفاظت کوي زما سره يې احسان کړی دی، ما فکر وکړی چې دا یو ډول احسان دی زه به يې ورسره وکړم چې د دوی د احسان بدله سي.

حضرت عمر رضي الله عنه د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اجازه وغوښتل چې د حاطب رضي الله عنه سر ورپرې کړي، ځکه ده د الله جل جلاله او رسول الله صلى الله عليه وسلم سره خیانت کړی دی. رسول الله صلى الله عليه وسلم ورته وفرمایل: گوره! دغه صحابي د بدر په غزاه کې حاضر سوی دی ته څه خبرې چې الله جل جلاله و هغه کسانو ته ویلي دي چې بدر ته حاضر سوي وه: تاسو چې څه غواړئ زه يې درکوم. عمر رضي الله عنه د دغه خبرې په اورېدو سره وژړل او دا يې وویل الله جل جلاله او د هغه رسول صلى الله عليه وسلم ښه پوهېږي. (۲۳۴)

(۲۳۴) البخاري - الصحيح: ۷۲۱۴، حديث: ۴۲۷۴، مسلم - الصحيح: ۱۷۰۱۲، ۱۹۲۱۱۴ - ۱۹۲۲، حديث: ۲۴۹۴، ابن هشام - السيرة: ۳۹۹۱۲، الواقدي - مغازي: ۷۹۸۱۲ - ۷۹۹، ابن كثير - البداية والنهاية: ۳۳۳۱۴ من حديث البيهقي . فانزل الله تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝﴾ [سورة الممتحنة، الآية: ۱] وانظر: البخاري - الصحيح (فتح الباري - ۴۲۷۴، حديث: ۳۹۸۳)

(۶۵) لويه گناه: اصحابو کرامو ته بدويل

زموږ د اهل سنت والجماعة داسي عقیده ده، چي ټول اصحاب نېکان او عادلان دي د هېڅ صحابي په اړه بد ويل جائز نه دي، که يې څوک په اړه بد وايي يا بنکنخل ورته کوي کبیره گناه ده ځکه ځيني ډلي سته چي بعضو اصحابان بد بولي، د لعنت کلمې ورته کاروي، بنکنخل ورته کوي. مؤمن ته پکار ده چي په کلکه ځان ځني وساتي، ځکه رسول الله ﷺ فرمايي:

تاسو زما اصحابو ته بنکنخل مه کوئ زما دي د الله جل جلاله په ذات قسم وي که چيري د اُحد د غره په اندازه يو څوک سره زر خيرات کړي د يوه صحابي مرتبې نه سي رسېدای او نه به يې نيمايي ته ورسېږي. (۲۳۵)

څوک چي اصحابو ته بد وايي په حقيقت کي د رسول الله ﷺ په وړاندي گستاخانه عمل دی.

مولانا زکريا رحيم الله په خپل کتاب "حکايات صحابه" کي د اصحابانو پر محبت زيات ټينگار کړی دی، چي ځيني برخي يې په کټ مټ ډول دلته رانقلوم:

نبي ﷺ فرمايي: زما څخه وروسته په ابوبکر رضي الله عنه او عمر رضي الله عنه پسي اقتدا کوئ. په يوه حديث کي راغلي دي، چي نبي ﷺ فرمايي: زما اصحاب رضي الله عنهم د ستورو په شان دي په هر يوه پسي چي اقتدا وکړئ

(۲۳۵) عن أبي سعيد قال: قال النبي ﷺ: لا تسبوا أصحابي فلو أن أحدكم أنفق مثل أحدٍ ذهباً ما بلغ مد أحدهم ولا نصيفه. (اخرجه البخاري: ۱۳۴۳/۳، رقم: ۳۴۷۰، ومسلم: ۱۹۶۷/۴، رقم: ۲۵۴۱، وأبو داود: ۲۱۴/۴، رقم: ۴۶۵۸، والترمذي: ۶۹۵/۵، رقم: ۳۸۶۱)

سمه لار به پيدا کړې. ډيرو محدثينو په دغه حديث کي خبري کړي دي په همدې وجه پر قاضي عياض رحمۃ الله عليه باندي اعتراض دى، چي دغه حديث يې نقل کړي دى، خو ملا علي قاري رحمۃ الله عليه ليکلي دي، چي ممکنه ده چي دده په اند به د بيلو طريقو له امله د اعتبار وړ وي يا په دې وجه چي دا د فضائلو حاي دى، د فضليت په حاي کي کمزورى حديث نقل کول هم جائز دى.

حضرت انس رضي الله عنه فرمايي چي نبي صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي، چي زما اصحاب رضي الله عنهم داسي مثال لري لکه په خوراک کي مالگه چي دغه خوراک بې له مالگي ښه کېدای نه سي. نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: زما د اصحابو رضي الله عنهم په اړه د الله جل جلاله څخه وېرېږئ دوى د ملامتيا ښه مه جوړوئ. څوک چي د دوى سره محبت کوي هغه زما سره محبت کوي او څوک چي د دوى سره کينه لري هغه زما سره کينه لري، چا چي دوى ته تکليف ورکړئ هغه ماته تکليف راکړئ، چا چي ماته تکليف راکړئ هغه الله جل جلاله ته تکليف ورکړئ او څوک چي الله جل جلاله ته تکليف ورکړي د الله جل جلاله په راکشولو کي به راسي.

نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: څوک چي اصحابو ته ښکېنځل کوي پر دغه کس د الله جل جلاله، ملايکو او ټولو انسانانو لعنت دى او د دغه سړي نه فرض قبلېږي او نه نفل. نبي صلى الله عليه وسلم فرمايي: الله جل جلاله ټوله انسانان راچې کړل د انبياوو عليهم السلام څخه پرته په دوى ټولو کي يې دغه څلور کسان غوره کړه: حضرت ابوبکر رضي الله عنه، حضرت عمر رضي الله عنه، حضرت عثمان رضي الله عنه او حضرت علي رضي الله عنه او دوى يې زما پر ټولو اصحابانو رضي الله عنهم باندي بهترو گرځول.

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

ابو سختياني رحمۃ الله عليه فرمايي: کوم چا چي د ابوبکر رضي الله عنه سره محبت وکړي هغه خپل دين سیده کړی. چا چي د عمر رضي الله عنه سره محبت وکړي نو د دين روښانه لاره يې پيدا کړه. چا که د عثمان رضي الله عنه سره محبت وکړي د الله جل جلاله په رڼا سره روښانه سو او چا چي د علي رضي الله عنه سره محبت وکړي دغه کس نو د دين رسی ونيول. څوک چي د اصحابانو رضي الله عنهم ستاينه کوي دغه کس د نفاق څخه پاک دی، څوک چي د اصحابانو رضي الله عنهم بې ادبي کوي منافق، بدعتي او د سنتو مخالف دی. زما سره دا بېره ده چي هيڅ عمل به قبول نه سي تر څو د اصحابانو رضي الله عنهم سره محبت پيدا نه سي او د دوی په اړه يې زړه پاک نه سي.

په يو حديث کي راغلي دي، چي نبي صلی الله علیه و آله فرمايي: اې خلگو! زه د ابوبکر رضي الله عنه څخه خوشحاله يم تاسو د ده مرتبه وپېژنئ، زه د عمر رضي الله عنه، عثمان رضي الله عنه، علي رضي الله عنه، طلحة رضي الله عنه، زبير رضي الله عنه، سعد رضي الله عنه، سعيد رضي الله عنه، عبدالرحمن بن عوف رضي الله عنه او عبيده بن الجراح رضي الله عنه څخه خوشحاله يم تاسو د دوی مرتبه وپېژنئ. اې خلگو! کوم څوک چي د بدر او أحد په غزاه کي شریک سوي دي الله جل جلاله و هغوی ته بخښنه کړې ده، تاسو زما د اصحابو رضي الله عنهم په اړه زما لحاظ کوئ او د هغو خلگو په باره کي زما لحاظ کوئ چي د دوی لوڼي زما په نکاح کي دي او يا زما لوڼي د دوی په نکاح کي دي، داسي نه چي دغه خلگ د قيامت په ورځ ستاسو څخه د يو څه ظلم مطالبه وکړي او هغه به بيا نه بخښل کېږي.

په يوه حديث کي راغلي دي، چي نبي صلی الله علیه و آله فرمايي: زما د اصحابانو، زومانو او نورو اصحابانو په اړه زما لحاظ کوئ، څوک چي د دوی په اړه زما لحاظ وکړي الله جل جلاله به د دغه کس په دنيا او

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

آخرت کي حفاظت وکړي او څوک چي زما لحاظ ونه کړي الله ﷻ د هغه کس څخه بېزاره دی او د چا څخه چي الله ﷻ بېزاره سي کېدای سي چي پريو څه باندي ونيول سي.

د نبي ﷺ دا ارشاد هم دی چي نبي ﷺ فرمايي: څوک چي زما د اصحابو (رضي الله عنهم) په اړه زما لحاظ وکړي د قيامت په ورځ به زه د ده محافظ یم.

په يوه بل حديث کي راغلي دي، چي نبي ﷺ فرمايي: څوک چي زما د اصحابو (رضي الله عنهم) په اړه زما لحاظ ونه کړي حوض کوثر ته به رانه وستل سي، ما به يوازي د ليري څخه وويني.

سهل بن عبد الله (رحمه الله عليه) فرمايي: څوک چي د نبي ﷺ د اصحابانو (رضي الله عنهم) تعظيم او درنښت نه کوي هغه پر نبي ﷺ ايمان نه دی راوړی. (۲۳۶)

(۶۶) لويه گناه: د محمد ﷺ د نامه د اورېدو

په وخت کي درود نه ويل

حضرت کعب بن عجرة (رضي الله عنه) وايي چي نبي ﷺ موږ ته وفرمايل: منبر ته رانژدې سئ. نو موږ منبر ته رانژدې سوو. نبي ﷺ منبر ته وختی پر اوله زينه چي يې پښه کښېښودل "آمين" يې ووايه. بيا چي يې پر دوهمه زينه پښه کښېښودل "آمين" يې ووايه. بيا چي يې پر درېيمه زينه پښه کښېښوده "آمين" يې ووايه. کله چي نبي ﷺ د منبر څخه راکښته سو موږ پوښتنه ځني وکړه، چي يا رسول الله ﷺ! نن موږ ستا

(۲۳۶) ذکره مولانا زکريا (رحمه الله عليه) في حكايات الصحابة، ص: ۲۳۰، ط: قندهار.

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

څخه (د منبر ختلو په وخت کي) داسي څه واوړېدل چي نور وخت مو نه وه اوړېدلي؟

رسول الله ﷺ راته وويل: جبرئيل عليه السلام زما مخته راغلي (ما چي د منبر پر اوله زينه پښه کښېښوده) ده راته وويل: هغه څوک دي هلاک وي چي د روژې مياشت راسي او ده ته مغفرت نه وسي. ما ورته وويل: آمين! کله چي ما پر دوهمه زينه پښه کښېښوده جبرئيل عليه السلام راته وويل: هغه سړي دي هلاک وي چي ستا نوم د ده په وړاندي ذکر سي او دی پر تا باندي درود ونه وايي. ما ورته وويل: آمين! کله چي ما پر درېيمه زينه باندي پښه کښېښوده جبرئيل عليه السلام راته وويل: هغه څوک دي هلاک وي چي مور او پلار دواړه او يا يو د دوی څخه د سپين ږيروالي په وخت کي ولري او دی په دوی باندي جنت ته داخل نه سي. ما ورته وويل: آمين! (۲۳۷)

په دې حديث کي جبرئيل عليه السلام درې ښراوي کړي دي او نبي ﷺ "آمين" پر ویلي دی. لومړی خود جبرئيل عليه السلام ښراوي څه اسانه خبره نه ده بيا چي نبي ﷺ "آمين" پر ویلي دی، نو څه حال به يې وي؟ نو سختی يې ښکاره دي. الله جل جلاله دي په خپل فضل سره موږ ته د دې درو ښراوو څخه د ساتني توفيق راکړي او د دې بدو کارو څخه دي مو الله جل جلاله وساتي که نه نو بيا زموږ په هلاک کېدو کي هيڅ شک نه سته.

(۲۳۷) عن كعب بن عجرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: احضروا المنبر فحضرنا فلما ارتقى درجة، قال: آمين! فلما ارتقى الدرجة الثانية، قال: آمين! فلما ارتقى الدرجة الثالثة، قال: آمين! فلما نزل قلنا: يا رسول الله ﷺ! لقد سمعنا منك اليوم شيئاً ما كنا نسمعه. قال: ان جبرئيل عرض لي بعد من ادرك رمضان فلم يغفره، قلت: آمين! فلما رقيت الثانية قال: بعد من ذكرت عنده فلم يصل عليك. قلت: آمين! فلما رقيت الثالثة قال: بعد من ادرك ابويه الكبر عنده او احدهما فلم يدخله الجنة. قلت آمين!

په پورته روايت کي يوه بنرا د هغه چا لپاره سوې ده چي په وړاندي يې د نبي ﷺ مبارک نوم ذکر سي او دی درود شريف نه ووايي. دغه مضمون په نورو روايتو کي هم راغلی دی. په همدې وجه ځينو علماوو ويلي دي چه کله د نبي ﷺ نوم مبارک ذکر سي نو درود ويل واجب دی.

د پورتنی حديث پرته په نورو روايتو کي هم د هغه چا لپاره ډيري سزاگاني راغلي دي چي په وړاندي يې د نبي ﷺ نوم ذکر سي او دی درود و نه وایي. په ځينو حديثو کي دغه کس د بخيلانو په ډله کي داخل بلل سوی دی. همدا ډول بې وفا، د جنت د لاري هېرېدونکي آن تر دې چي په دوږخ کي داخل او بې دينه ورته ويل سوي دي او دا هم راغلي دي چي دغه کس به د نبي ﷺ مخ و نه ويني.

تحقيق کوونکو عالمانو که څه هم د دې حديثونو تاويل کړی دی خو پر نبي ﷺ باندي د درود پرېښودونکي چا لپاره نبي ﷺ کوم ښکاره سختي بيان کړې ده، د دې زغمل گران کار دی. ولي به نه وي؟! ځکه چي د نبي ﷺ احسانات د خپل امت لپاره تر دې هم زيات دي چي په ليکلو او ويلو کي نه راضي، د دې څخه علاوه رسول الله ﷺ پر امت باندي دومره حقونه لري چي و درود نه ويونکي ته هر څومره سزاوي وويل سي ورسره مناسب دي.

او درود شريف دومره فضائل لري چي د هغو څخه بې برخي کېدل ځانته بدبختي ده تر دې به نو لوی فضيلت چيري وي چي څوک پر نبي ﷺ باندي يو وار درود شريف ووايي الله ﷻ پر هغه باندي لس واره رحمت نازلوي. د دې سره - سره د ملايکو دعا، د گناهونو

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

بخښه، د درجو لوړېدل، د اُحد د غره په څېر ثواب پيدا كول، شفاعت ورته واجبېدل او داسې نور هم د درود ويلو پايله ده. همدا ډول د الله ﷻ رحمت تر لاسه كول، د الله ﷻ د غوسې څخه خلاصون، د قيامت د سختيو څخه خلاصون، د مرگ په وخت كې په جنت كې خپل ځان ليدل او داسې نور د درود شريف ويلو ځانگړي خصوصيتونه دي.

همدا ډول په درود شريف ويلو سره مسكنت ليري كېږي، د الله ﷻ او د رسول ﷺ په دربار كې نژدېكت پيدا كېږي، پر دښمنانو باندي برلاسي پيدا كېږي، د زړه څخه نفاق او زنگ ليري كېږي، د خلگو محبت ورسره پيدا كېږي. همدا ډول په ډيرو حديثونو كې د درود شريف نور فضائل هم راغلي دي. د فقهي شريفي عالمان په دې خبره په اتفاق دي چي په ټول عمر كې يو ځل عملاً درود شريف ويل واجب دى او ځينو علماوو اختلاف كړى دى، وايي چي د نبى ﷺ د هر ځلي نامه ذكر كېدو سره درود شريف ويل واجب دى او ځينو بيا ويلي دي چي مستحب دي. (۲۳۸)

(۶۷) لويه گناه:

قرآن كريم تر يادولو وروسته هېرول

څوك چي قرآن كريم ياد كړي بيا يې يو آيت او يا يو حرف هېر كړي كبيره گناه ده او كه ټوله هېر كړي خو بيخي لويه گناه ده، ځكه رسول الله ﷺ فرمايي: ما ته د خپل امت ټولي بدې او نېكۍ وښوول

(۲۳۸) ذكره مولانا زكريا رَحْمَةُ اللهِ فِي فضائل رمضان.

لوي گناهونه

د دوږخ لمبې دي

سوي، خو ما تر قرآن كريم هېرولو لويه گناه نه پكښي وليده كه څه هم يو حرف او يو آيت وي. (۲۳۹)

رسول الله ﷺ فرمايي: د قيامت په ورځ چي زما امت ته په بدو اعمالو كي پوره سزا وركول كېږي او ډېره لويه گناه د قرآن كريم د يوه سورة هېرول دي وروسته تر يادولو. (۲۴۰)

رسول الله ﷺ فرمايي: كوم سړي چي قرآن زده كړي بيا يې هېر كړي د قيامت په ورځ به د الله ﷻ سره په داسي حالت كي مخ سي چي فلج وهلي به وي. (۲۴۱)

(۶۸) لويه گناه: د اړتيا پرته عورت لثول

د هر نارينه او ښځي لپاره عورت پټول فرض دى. د ښځي ټوله بدن عورت دى، د مخ، لاسو او پښو پرته، دغه غړي هم يوازې هغه چا ته ښكاره كولاى سي چې د دې د تل لپاره نكاح ورسره حرامه وي او نامحرمه ته دغه غړي ښكاره كول هم حرام دي.

د نارينه عورت د نامه څخه تر زنگنو پوري دى.

د نارينه او ښځي دواړو لپاره عورت ښكاره كول كبيړه گناه ده،

(۲۳۹) عَنْ أَنَسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: عُرِضَتْ عَلَيَّ أَجُورُ أُمَّتِي حَتَّى الْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا الرَّجُلُ مِنَ الْمَسْجِدِ، وَعُرِضَتْ عَلَيَّ ذُنُوبُ أُمَّتِي فَلَمْ أَرْ ذَنْبًا أَعْظَمَ مِنْ سُورَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ أَوْ آيَةٍ أَوْتِيَهَا رَجُلٌ ثُمَّ نَسِيَهَا. (اخرجه ابوداؤد - في الصلوة باب: ۱۶، والترمذي - في الثواب القرآن باب: ۱۹)

(۲۴۰) عَنْ أَنَسٍ أَنَّهُ ﷺ قَالَ: إِنَّ مِنْ أَكْبَرِ ذُنُوبٍ تُؤَافَى بِهِ أُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِسُورَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ كَانَتْ مَعَ أَحَدِهِمْ فَنَسِيَهَا. (اخرج محمد بن نصر عن انس. أخرجه ابن عدى: ۲۸۶/۴)

(۲۴۱) عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ: مَا مِنْ أَحَدٍ يَفْرَأُ الْقُرْآنَ ثُمَّ يَنْسَاهُ إِلَّا لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ أَجْذَمٌ. (اخرجه ابوداؤد - في الوتر باب: ۲۱، والايمان باب: ۱)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

حکمه رسول الله ﷺ فرمايي: د قضا حاجت پر مهال دي دوه کسان دومره نژدې نه سره کښېني چي يو د بله عورت ته سره گوري حکمه الله ﷻ دغه کار ډېر بد بولي. (۲۴۲)

رسول الله ﷺ فرمايي: د لڅوالي څخه ځان وساتئ! حکمه ستاسو سره داسي څوک سته چي د قضا حاجت د پوره والي تر مهال پرته ستاسو څخه نه جلا کېږي، نو کله چي يو څوک کوروالي کوي د دغه چا څخه دي حيا کوي او د هغه درنښت دي کوي. يعني کونښن دي کوي چي هيڅ وخت خپل عورت لڅ نه کړي که څه هم يوازي وي. (۲۴۳)

رسول الله ﷺ فرمايي: تاسو خپل سترپټ کړئ که د خپلي ښځې او يا مينځې په وړاندي لڅ سي پروا نه کوي. اصحابو کرامو پوښتنه وکړه: يا رسول الله ﷺ! که يو سړی په خونه کي يوازي وي نو هم خپل عورت لڅول ورته جائز نه دی؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: الله ﷻ د دې ډېر مستحق دی چي انسان حيا ځني وکړي. يعني يوازي به هم عورت نه لڅوي. (۲۴۴)

(۲۴۲) وعن ابي سعيد الخدري قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: لا يخرج الرجلان يضربان الغائط

كاشفان عورتهما فإن الله يمقت على ذلك. (اخرجه ابن ماجه، رقم: ۳۲۴)

(۲۴۳) عن ابن عمر أن رسول الله ﷺ قال: إياكم والتعري فإن معكم من لا يفارقكم إلا عند الغائط، وحين

يفضي الرجل إلى أهله فاستحيوهم وأكرمهم. (الترمذي في سننه، ج: ۵، ص: ۱۱۳، ح: ۲۸۰۰)

(۲۴۴) اخرجه ابوداؤد - في الغسل باب: ۲۰، والترمذي - في الادب باب: ۲۲-۳۹، وابن ماجه - في النكاح

باب: ۲۸.

(٦٩) لويه گناه: د لمونځ کوونکي مخ ته تېرېدل

رسول الله ﷺ فرمايي: که يو سړی په دې پوه سي چي د لمونځ کوونکي و مخ ته تېرېدل ثومره لويه گناه ده، نو خلويښت (کاله يا مياشتي) به ودرېزي يعني انتظار به وکړي خو د لمونځ کوونکي مخ ته به تېر نه سي. (٢٤٥)

رسول الله ﷺ فرمايي: که يو سړی سل کاله ودرېزي د ده لپاره غوره دی تر دې چي د ورور مسلمان مخ ته تېرسي او هغه لمونځ کوي. (٢٤٦)

يادونه:

کوم کس چي لمونځ کوي پکار دا ده، چي داسي ځای لمونځ وکړي چي هلته خلک نه تېرېزي او که د دې خطره وه چي خلک به تېرېزي نو بيا دي ستره ودروي يعني داسي يو شی دي مخته ودروي چي لږ تر لږه اوږدوالی يې نيم گز وي او پلنوالی يې د گوتي په اندازه

(٢٤٥) وعن أبي جهيم قال: قال رسول الله ﷺ: لو يعلم المار بين يدي المصلي ماذا عليه، لكان أن يقف أربعين خيراً له من أن يمر بين يديه. (اخرجه البخاري - في الصلوة باب: ١٠١، ومسلم - في الصلوة حديث: ٢٦١، وابوداؤد - في الصلوة باب: ١٠٨، والترمذي - في المواقيت باب: ١٣٤، والنسائي في القبلة باب: ١، والدارمي - في الصلوة باب: ١٣٠، ومالك - في السفر حديث: ٣٤-٣٥، و احمد في المسند: ٤/ ١٢٩)

(٢٤٦) وقد روي عن النبي ﷺ أنه قال: لأن يقف أحدكم مائة عام خير له من أن يمر بين يدي أخيه وهو يصلي. (جامع الاصول في احاديث الرسول - النوع الاول في المعترض بين يدي المصلي، تحت رقم: ٣٧٣٠)

وي يعني تر دې به کم نه وي زيات که وي خير دى.

(۷۰) لويه گناه: داسي چاته جماعت ورکول چي هغوى ځني ناراضه وي

رسول الله ﷺ فرمايي: پر درو (۳) کسانو باندي د الله لعنت دى:

۱. هغه څوک چي خلگو ته امامت ورکوي او هغوى ځني ناراضه وي.

۲. هغه ښځه چي شپه تېره کړي او مېړه ځني ناراضه وي.

۳. هغه مريى دى چي د بادار څخه تښتېدلى وي. (۲۴۷)

رسول الله ﷺ فرمايي: د درو (۳) کسانو لمونځ نه قبلېږي:

۱. هغه څوک چي خلگو ته لمونځ ورکوي او هغوى ځني ناراضه وي.

۲. هغه څوک چي د عذر پرته لمونځ قضا کوي وروسته يې بيا قضا راگرځوي.

۳. هغه څوک چي آزاد انسان مريى کړي. (۲۴۸)

(۲۴۷) عن ابي سعيد قال: قال رسول الله ﷺ: ثلاث لا تجاوز صلاتهم رءوسهم: رجل أم قومًا وهم له كارهون، وامرأة باتت وزوجها ساخط عليها، ومملوك فرّ من مولاه. (أخرجه البيهقي: ۱۲۸/۳، رقم: ۵۱۲۴)

(۲۴۸) عن عبد الله بن عمر أن رسول الله ﷺ قال: ثلاث لا يقبل الله منهم صلاة: الرجل يؤم قومًا وهم له كارهون، والرجل لا يأتي الصلاة إلا دبارًا، ورجل اعتبد محررًا. (أخرجه أبو داود: ۱۶۲/۱، رقم: ۵۹۳، وابن ماجه: ۳۱۱/۱، رقم: ۹۷۰، والبيهقي: ۱۲۸/۳، رقم: ۵۱۲۲)

(۷۱) لويه گناه: د لمانځه صفونه نه برابرول

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که صفونه سره يوځای کړه (يعني په منع کي يې خالي ځای وو هغه يې پوره کړ) الله جلّ و علا به يې د جنت سره يوځای کړي او کوم چا که صفونه سره پرې کړه الله جلّ و علا به يې د جنت څخه پرې کړي. (۲۴۹)

رسول الله ﷺ فرمايي: الله جلّ و علا او ملايکي پر هغه کسانو باندي درود وايي چي صفونه برابروي. (۲۵۰)

په يو حديث کي راغلي دي، چي رسول الله ﷺ به په خپل لاس صفونه برابرول او فرمايل به يې: تاسو صفونه برابرؤ که نه نو ستاسو زړونه به سره مختلف سي. (۲۵۱)

(۲۴۹) عن عبد الله بن عمر أن رسول الله ﷺ قال: من وصل صفا وصله الله، ومن قطع صفا قطعه. (النسائي في سننه، ج: ۲، ص: ۹۳، ح: ۸۱۹)

(۲۵۰) عن البراء قال: قال رسول الله ﷺ: إن الله وملائكته يصلون على الذين يصلون الصفوف الأول، وما من خطوة أحب إلى الله من خطوة يمشيها يصل بها صفا. (أخرجه أبو داود: ۱۴۹/۱، رقم: ۵۴۳، والبيهقي: ۲۰/۲، رقم: ۲۱۱۸)

(۲۵۱) عن أبي مسعود قال: كان رسول الله ﷺ يقيم مناكبنا في الصلاة ويقول: لا تختلفوا فتختلف قلوبكم. (الطبراني في معجمه الكبير، ج: ۱۷، ص: ۲۱۵، ح: ۵۸۷)

(۷۲) لويه گناه:

تر امام وړاندي ركوع، سجدې ته تلل

رسول الله ﷺ فرمايي: (تاسو تر امام وړاندي مه خي كه يو سړى تر امام مخكي خي نو دى) د دې خخه نه بېرېږي چي سر به يې د خره سي او يا به يې ټول بدن د خره سي. (۲۵۲)

يعني څوك چي تر امام مخكي ركوع، سجدې او يا د بل ركن د ادا په وخت كي خي دومره لويه گناه ده، چي الله ﷻ به يې د انساني شكل خخه واوري ټوله بدن به يې د خره سي او يا به يې سر د خره سي. په بل حديث كي راغلي دي، چي رسول الله ﷺ فرمايي: هغه سړى چي تر امام وړاندي خي هغه د دې خخه په امن نه دى، چي الله ﷻ به يې سر د سپي كړي (يعني كه دا عمل وكړي دغه سزا به ويني). (۲۵۳)

ابو هريرة رضي الله عنه فرمايي: كوم سړى چي تر امام وړاندي په لمانځه كي پورته كېږي يا كېنسته كېږي د هغه تندى د شيطان په لاس كي دى. (۲۵۴)

(۲۵۲) عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله ﷺ: أما يخشى أحدكم إذا رفع رأسه قبل الإمام أن يجعل الله رأسه رأس حمار أو يجعل صورته صورة حمار. (أخرجه أحمد: ۵۰۴/۲، رقم: ۱۰۵۵۳، وابن أبي شيبه: ۱۱۶/۲، رقم: ۷۱۴۷، والبخاري: ۲۴۵/۱، رقم: ۶۵۹، ومسلم: ۳۲۱/۱، رقم: ۴۲۷، وأبو داود: ۱۶۹/۱، رقم: ۶۲۳، والنسائي: ۹۶/۲، رقم: ۸۲۸، وابن ماجه: ۳۰۸/۱، رقم: ۹۶۱)

(۲۵۳) عن أبي هريرة قال: قال رسول الله ﷺ: ما يؤمن أحدكم إذا رفع رأسه قبل الإمام أن يحول الله رأسه رأس كلب. (أخرجه الطبراني في الأوسط: ۲۹۳/۴، رقم: ۴۲۳۹)

(۲۵۴) عن أبي هريرة قال: إن الذي يرفع رأسه قبل الإمام ويخفض قبله فإنما ناصيته بيد الشيطان. (أخرجه عبد الرزاق: ۳۷۳/۲، رقم: ۳۷۵۳)

(۷۳) لويه گناه: د بنځي يوازي سفر کول

د رسول الله ﷺ په زمانه کي چي بنځو کولای سواي چي جماعت ته ولاړي سي د فتنو بېره ډېره کمه وه. په هغه وخت کي هم رسول الله ﷺ د بنځو يوازي سفر کول منع کړي وو، ځکه رسول الله ﷺ فرمايي: بنځه چي پر الله ﷻ او د قيامت پر ورځ ايمان لري يوازي سفر کول ورته روا نه دي ترڅو پلار، ورور، مېړه او يا زوی ورسره نه وي. (۲۵۵)

په معاصر وخت کي چي فتنې دومره زياتي دي چي ځان ځني خلاصول ډېر گران دي، په داسي وخت کي د بنځي يوازي وتل په يقيني ډول فتنې د ځان سره لري.

علماء فرمايي: د بنځي يوازي وتل کبيره گناه ده ځکه لوی فساد د بنځي د وتلو له وجهي رامنځته کېږي، چي يو فساد يې زنا ته لار خلاصېدل دي.

(۲۵۵) عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله ﷺ: لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن تسافر مسيرة ثلاث إلا ومعها ذو محرم. (أخرجه مسلم: ۹۷۵/۲، رقم: ۱۳۳۸. وأخرجه أيضًا ابن حبان: ۴۳۵/۶، رقم: ۲۷۲۲)

(۷۴) لويه گناه: د جمعې لمونځ نه کول

رسول الله ﷺ فرمايي: چا که درې اوونۍ د جمعې لمونځ د سستی له امله پرېښودئ الله جل جلاله به يې پر زړه باندي مهر وړولگوي (چي په پايله کي به يې د عبادت کولو سره هيڅ مينه نه وي).^(۲۵۶)

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمايي: خبر اوسئ! ډېر ځلي به يو کس يوه رمه پسونه رانيسي بيا به د پسو د څرولو په موخه يو ميل يا دوه ميله ووزي هلته به هم وانه کم سي، بيا به نور هم پسي ولاړسي د جمعې په ورځ راسي خودی به د جمعې لمانځه ته حاضر نه سي، بيا به دوهمه جمعه راسي بيا به لمانځه ته حاضر نه سي، بيا به درېيمه جمعه راسي بيا به لمانځه ته حاضر نه سي تر داسي بريده چي (د دغه ناوړه عمل په پايله کي به يې) الله جل جلاله پر زړه باندي مهر ولگوي بيا به د خیر او شرتوپير نه سي کولای.^(۲۵۷)

^(۲۵۶) حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ حَدَّثَنَا يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: حَدَّثَنِي عُبَيْدَةُ بْنُ سُفْيَانَ الْخَضْرَمِيُّ عَنْ أَبِي الْجَعْدِ الضَّمْرِيِّ وَكَانَتْ لَهُ صُحْبَةٌ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: مَنْ تَرَكَ ثَلَاثَ جُمُعٍ تَهَاوُنًا بِهَا طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قَلْبِهِ. (ابوداود، ج: ۱، ص: ۱۵۸، ورقمه: ۸۸۸)

^(۲۵۷) حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ حَدَّثَنَا مَعْدِيُّ بْنُ سُلَيْمَانَ حَدَّثَنَا ابْنُ عَجْلَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَلَا هَلْ عَسَى أَحَدُكُمْ أَنْ يَتَّخِذَ الصُّبَّةَ مِنَ الْغَنَمِ عَلَى رَأْسِ مِيلٍ أَوْ مِيلَيْنِ فَيَتَعَذَّرَ عَلَيْهِ الْكَلَاءُ فَيَرْتَفِعَ ثُمَّ تَجِيءُ الْجُمُعَةُ فَلَا يَجِيءُ وَلَا يَشْهَدُهَا، وَتَجِيءُ الْجُمُعَةُ فَلَا يَشْهَدُهَا، وَتَجِيءُ الْجُمُعَةُ فَلَا يَشْهَدُهَا حَتَّى يُطْبَعَ عَلَى قَلْبِهِ. (ابن ماجه، ص: ۸۰، رقم: ۱۱۱۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

په بل حای کې رسول الله ﷺ فرمایي: چا که د جمعې لمونځ په قصده قضا کړی نو یو دینار دي خیرات کړي، که یې یو دینار پیدا کولای نه سواى نو نیم دینار دي خیرات کړي. ^(۲۵۸)

په بل حای کې رسول الله ﷺ فرمایي: د جمعې د لمانځه د پرېښودلو څخه منعه سئ که نه نو الله جلّ و علا به یې پر زړونو باندي مهر ولگوي بیا به د غافلانو د جملې څخه وگرځي. ^(۲۵۹)

په بل حای کې رسول الله ﷺ فرمایي: که چا د اړتیا پرته د جمعې لمونځ پرېښودئ الله جلّ و علا به یې په داسي کتاب کې په منافق سره نوم وليکي چي بیا به هېڅ وخت نه بدلېږي او نه به خرابېږي. ^(۲۶۰)

په بل حای کې رسول الله ﷺ فرمایي: څوک چي پر الله جلّ و علا او د قیامت پر ورځ باندي ایمان لري د جمعې لمونځ ورباندي لازم دی، مگر مریض، مسافر، بنځه، کوچنی او مریي خلاص دي. د دغو کسانو پرته هر څوک چي د بې فایدې کارو په وجه یا د تجارت په وجه د جمعې لمونځ پرېږدي الله جلّ و علا به ځني بې پروا سي او الله جلّ و علا بې پروا ذات دی او داسي څوک دی چي زیات حمد یې ویل کېږي. ^(۲۶۱)

^(۲۵۸) حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ قَتَادَةَ عَنْ الْحَسَنِ عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ مُتَعَمِّدًا فَلَيْتَصَدَّقَ بِدِينَارٍ فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَبِنَصْفِ دِينَارٍ. (ابن ماجه، ج: ۳، ص: ۴۴۳، رقم: ۱۱۱۸، ط: المكتبة الشاملة)

^(۲۵۹) أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ قَالَ: حَدَّثَنَا حَبَّانُ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبَانُ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ عَنِ الْحَضْرَمِيِّ بْنِ لَاحِقٍ عَنْ زَيْدٍ عَنْ أَبِي سَلَامٍ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ مِينَاءَ أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ وَابْنَ عُمَرَ يُحَدِّثَانِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: وَهُوَ عَلَى أَعْوَادٍ مِنْبَرِهِ لَيَنْتَهِينَ أَقْوَامٌ عَنْ ودْعِهِمُ الْجُمُعَاتِ أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَلَيَكُونَنَّ مِنَ الْغَافِلِينَ. (سنن النسائي، ج: ۵، ص: ۲۰۱، رقم: ۱۳۵۳، ط: المكتبة الشاملة)

^(۲۶۰) وعن ابن عباس أن النبي ﷺ قال: من ترك الجمعة من غير ضرورة كتب منافقا في كتاب لا يمحي ولا يبدل. وفي بعض الروايات ثلاثا. (رواه الشافعي، ج: ۱، ص: ۳۰۸، ط: المكتبة الشاملة)

^(۲۶۱) روى أبو الزبير عن جابر أن رسول الله ﷺ قال: من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فعليه الجمعة يوم الجمعة إلا مريض أو مسافر أو امرأة أو صبي أو مملوك، فمن استغنى بلهو أو تجارة استغنى الله عنه والله

په بل حای کې رسول الله ﷺ فرمایي: د جمعې لمانځه ته حاضرېږئ، امام ته نژدې کښېنئ، څوک چې د جمعې د لمانځه څخه پاته سي الله جلّ و علا به یې د جنت څخه پاته کړي. (۲۶۲)

(۷۵) لویه گناه: په دې نیت د یو چا څخه

پور کول چې بېرته به یې نه ورکوي

رسول الله ﷺ فرمایي: چا که د یو چا څخه مال واخیستی په دې نیت چې له منځه یې یوسي، الله جلّ و علا به دی برباد کړي. (۲۶۳)

رسول الله ﷺ فرمایي: کوم سړي چې د یو چا څخه په دې نیت پیسې پور کړي، چې بېرته به یې ورکوي (خو په ژوند کې یې دا توان پیدا نه کړ چې ادا یې کړي)، الله جلّ و علا به یې په قیامت وراډا کړي. او کوم سړي چې د یو چا څخه په دې نیت پیسې پور کړې چې بیا به یې نه ورکوي، د قیامت په ورځ به د الله جلّ و علا سره ملاقي سي الله جلّ و علا به ورته وفرمایي: زه به د خپل بنده حق ستا څخه اخلم، نو د ده د ښکې به

غني حميد. (اخرجه الدار قطني، وقال علماؤنا -رحمهم الله- : ولا يتخلف أحد عن الجمعة ممن عليه إتيانها إلا بعذر لا يمكنه منه الا تيان إليها، مثل المرض الحابس، أو خوف الزيادة في المرض، أو خوف جور السلطان عليه في مال أو بدن دون القضاء عليه بحق. (تفسير القرطبي، ج: ۱۸، ص: ۱۰۳، ط: المكتبة الشاملة)

(۲۶۲) وأخرج عن سمرّة قال: قال رسول الله ﷺ: احضروا الجمعة، وادنوا من الإمام، فإن الرجل يتخلف عن الجمعة، فيتخلف عن الجنة، وإنه لمن أهلها. (اللمعة في خصائص الجمعة، ج: ۱، ص: ۲)

(۲۶۳) حدثنا يعقوب بن حميد بن كاسب ثنا عبد العزيز بن محمد عن ثور بن زيد الديلي عن أبي الغيث مولى ابن مطيع عن أبي هريرة أن النبي ﷺ قال: من أخذ أموال الناس يريد إتلافها أتلفه الله. (أخرجه البخاري في الزكاة - باب: ۱۸، والاستقراض باب: ۲، وابن ماجه في الصدقات باب: ۱۱، برقم: ۲۴۱۱، وأحمد في المسند: ۲ / ۳۶۱، ۴۱۷)

لوي گناهونه د دوږخ لمبې دي

واخيستل سي و هغه چا ته به ورکول سي چي ده پور خني اخيستی دی. که يې نيکی نه درلودې نو د هغه چا گناوي به راواخيستل سي چي ده پور خني اخيستی دی پرده به ولوېږي او د هغه پر خای به دی په جهنم کي سزا تېره کړي. (۲۶۴)

رسول الله ﷺ فرمايي: کوم سړي چې په دې نيت پور وکړی چې بېرته به يې نه ورکوي، د الله ﷻ سره به په داسي ډول ملاقي سي چي غلا کوونکي به وي. (۲۶۵)

رسول الله ﷺ فرمايي: که څوک مړ سو يو دينار او يا يو درهم پور باندي پاته وو د قيامت په ورځ به د ده د نېکيو څخه ورکول کيږي، ځکه په هغه ورځ به نه درهم وي او نه به دينار وي. (۲۶۶)

و صلى الله تعالى على خير خلقه محمد وآله واصحابه اجمعين

د سيف لودين کتابتون

د کتاب پوښي شمېره

(۲۶۴) حدثنا أبو مسلم الكشي ثنا حجاج بن المنهال ثنا حماد بن سلمة عن جعفر بن الزبير عن القاسم عن أبي أمامة أن رسول الله ﷺ قال: من أدان دينا وهو ينوي أن يؤديه أدى الله عنه يوم القيامة، ومن استدان دينا وهو لا ينوي أن يؤديه فمات، قال الله عز وجل يوم القيامة: ظننت أني لا آخذ لعبدي بحقه فيؤخذ من حسناته فيجعل في الآخرة فإن لم تكن له حسنات أخذ من سيئات الآخر فجعلت عليه. (المعجم الكبير، ج: ۸، ص: ۲۴۳، ح: ۷۹۴۹)

(۲۶۵) حدثنا هشتم بن عمار ثنا يوسف بن محمد بن صيفي بن صهيب الخير حدثني عبد الحميد بن زياد بن صيفي بن صهيب عن شعيب بن عمرو. حدثنا صهيب الخير عن رسول الله ﷺ قال: أيما رجل يدين دينا وهو مجمع أن لا يوفيه إياه لقي الله سارقا. (أخرجه ابن ماجه في الصدقات - باب من أدان دينا لم ينو قضاءه) حدثنا هشتم بن عمار ثنا يوسف بن محمد بن صيفي بن صهيب الخير حدثني عبد الحميد بن زياد بن صيفي بن صهيب عن شعيب بن عمرو حدثنا صهيب الخير عن رسول الله ﷺ قال: أيما رجل يدين دينا وهو مجمع أن لا يوفيه إياه لقي الله سارقا. (أخرجه ابن ماجه في الصدقات - باب من أدان دينا لم ينو قضاءه. ورقمه: ۲۴۱۰)

(۲۶۶) حدثنا محمد بن ثعلبة بن سواء ثنا عمي محمد بن سواء عن حسين المعلم عن مطر الوراق عن نافع عن ابن عمر قال: قال رسول الله ﷺ: من مات وعليه دينار أو درهم قضى من حسناته ليس ثم دينار ولا درهم. (أخرجه ابن ماجه في الصدقات - باب: ۱۲، برقم: ۲۴۱۴)